

Nr 132

Kungl. Maj:ts proposition med förslag om sänkning av inkomstskatten, m. m.; given den 23 augusti 1974.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden, föreslå riksdagen att bifalla de förslag om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

CARL GUSTAF

G. E. STRÄNG

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen läggs fram förslag om lindring av marginaleffekterna för inkomsttagare i mellaninkomstlägena och skattesänkning för låginkomsttagare.

På skatte- och avgiftsområdet innebär förslaget, att sjukförsäkringsavgiften för löntagare slopas. Nuvarande avtrappning av grundavdragen upphör och statsskatteskalen justeras framför allt i syfte att lindra marginalskatten i mellaninkomstlägena. Inkomsttagare i aktiv ålder med en statligt taxerad inkomst inte överstigande 36 000 kr. föreslås få ett extra avdrag från skatten, s. k. särskild skattereduktion, med 250 kr./år. Det sammanlagda resultatet av dessa åtgärder innebär skattesänkningar för inkomsttagare i alla inkomstlägen utom för dem som befinner sig i de högsta. Procentuellt är skattesänkningen störst vid årsinkomster upp till 20 000 kr. Räknat i kronor är den däremot störst i inkomstlägena 50 000—100 000 kr./år och uppgår där till drygt 2 000 kr.

Även folkpensionärerna får förbättringar. Avtrappningen av hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg till folkpension föreslås ske med en tredjedel i stället för som nu med hälften av den sidoinkomst som överstiger det s. k. avdragsfria beloppet. Vidare avses pensionär vars statligt taxerade inkomst inte överstiger 36 000 kr. tillförsäkras extra avdrag vid taxeringen med minst 500 kr.

För att bereda lättnad åt egenföretagarna föreslås att allmän arbetsgivaravgift inte skall tas ut på de första 10 000 kronorna av avgiftsunderlaget.

Reformen finansieras i huvudsak genom höjning av arbetsgivarnas och

egenföretagarnas socialförsäkringsavgift till sjukförsäkringen från 3,8 % till 7 % och genom en tidigare föreslagen höjning av socialförsäkringsavgiften till folkpensioneringen. Reformen föreslås träda i kraft den 1 januari 1975.

I propositionen föreslås också en ändring i fråga om beskattningen av egnahem. F. n. gäller att den s. k. villaschablonen inte tillämpas om fastigheten hyrs ut till annat än stadigvarande bostad för en ersättning som överstiger såväl 1 200 kr. som 2 % av taxeringsvärdet. Den fasta beloppsgränsen föreslås nu höjd till 2 400 kr. Härigenom ökar möjligheterna att hyra ut utrymmen i egnahem som t. ex. sommarbostad utan att schablonbeskattningen måste frångås. Förslaget i denna del avses bli tillämpligt redan vid 1975 års taxering.

1 Förslag till

Lag om ändring i kommunalskattelagen (1928: 370)

Häri genom förordnas i fråga om kommunalskattelagen (1928: 370) dels att orden "Konungen" och "Kungl. Maj:t" skall bytas ut mot "regeringen",
dels att 19 §, 46 § 2 mom., 48 § 2 och 3 mom., 50 § 2 mom., punkt 6 av anvisningarna till 24 §, punkt 1 av anvisningarna till 49 § samt punkterna 1 och 2 av anvisningarna till 50 § skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

19 §¹

Till skattepliktig inkomst enligt denna lag räknas i c k e:
vad som vid bodelning eller eljest på grund av giftorätt tillfallit make eller vad som förvärvats genom arv, testamente, fördel av oskift bo eller gåva;
vinst å icke yrkesmässig avyttring av lös egendom i andra fall än som avses i 35 § 3 eller 4 mom.;vinst i svenskt lotteri eller vinst vid vinstdragning på här i riket utfärdade premieobligationer och ej heller sådan vinst i utländskt lotteri eller vid vinstdragning på utländska premieobligationer, som uppgår till högst 100 kronor;
ersättning, som på grund av försäkring jämlikt lagen (1962: 381) om allmän försäkring eller lagen (1954: 243) om yrkesskadeförsäkring tillfallit den försäkrade, om icke ersättningen grundas på förvärvsinkomst av 4 500 kronor eller högre belopp för år eller utgör föräldrappening, så ock sådan ersättning enligt annan lag eller särskild författning, som utgått annorledes än på grund av sjukförsäkring, som nyss sagts, till någon vid sjukdom eller olycksfall i arbete eller under militärtjänstgöring om icke ersättningen grundas på förvärvsinkomst av 4 500 kronor eller högre belopp för år, ävensom ersättning, vilken vid sjukdom eller olycksfall tillfallit någon på grund av annan försäkring, som icke tagits i samband med tjänst, dock att till skattepliktig inkomst räknas ersättning i form av pension eller annan livränta, så ock ersättning som utgår på grund av trafikförsäkring eller annan ansvarighetsförsäkring och avser förlorad inkomst av skattepliktig natur;
belopp, som till följd av försäkringsfall eller återköp av försäkringen utgått på grund av kapitalförsäkring;
ersättning på grund av skadeförsäkring, dock ej i den mån köpeskilling, som skulle hava influtit därest försäkrad egendom i stället för sålts, varit att hänföra till intäkt av jordbruksfastighet, av annan fastighet eller av rörelse eller i den mån ersättningen eljest motsvarar sådan skattepliktig intäkt eller motsvarar sådan avdragsgill omkostnad, vilken är att hänföra till någon av nämnda förvärvskällor;
vinstandel, återbäring eller premieåterbetalning, som utgått på grund av annan personförsäkring än pensionsförsäkring eller sådan sjuk- eller olycksfallsförsäkring som tagits i samband med tjänst, samt vinstandel, som utgått på grund av skadeförsäkring, och premieåterbetalning på

¹ Senaste lydelse 1973: 1113 och 1121.

*Nuvarande lydelse**Förslagen lydelse*

grund av skadeförsäkring, för vilken rätt till avdrag för premie icke förelegat;

ersättning jämlikt lagen (1956: 293) om ersättning åt smittbärare om icke ersättningen grundas på förvärvsinkomst av 4 500 kronor eller högre belopp för år;

periodiskt understöd eller därmed jämförlig periodisk intäkt, i den mån givaren enligt 20 § eller punkt 5 av anvisningarna till 46 § icke är berättigad till avdrag för utgivet belopp;

stipendier till studerande vid undervisningsanstalter eller eljest avsedda för mottagarens utbildning;

allmänt barnbidrag;

lön eller annan gottgörelse, för vilken skall erläggas skatt enligt förordningen (1958: 295) om sjömansskatt;

kontantunderstöd, som utgives av arbetslöshetsnämnd med bidrag av statsmedel;

invaliditetstillägg eller invaliditetsersättning enligt 9 kap. lagen om allmän försäkring, så ock hemsjukvårdsbidrag, som utgår av kommunala eller landstingskommunala medel till den vårdbehövande;

handikappersättning enligt 9 kap. lagen om allmän försäkring, så ock hemsjukvårdsbidrag, som utgår av kommunala eller landstingskommunala medel till den vårdbehövande;

kommunalt bostadstillägg enligt lagen (1962: 392) om hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg till folkpension;

kommunalt bostadstillägg till handikappade;

bostadstillägg som avses i kungörelserna (1968: 425) om statliga bostadstillägg till barnfamiljer och (1973: 379) om statskommunala bostadstillägg;

sådan gottgörelse för utgift eller kostnad som arbetsgivare uppburit från pensions- eller personalstiftelse ur medel, för vilka avdrag icke medgivits vid taxering, vid första tillfälle dylika medel finnas i stiftelsen;

kompensation av staten för bensinskatt på bensin som förbrukats vid yrkesmässig användning av motorsåg.

(Se vidare anvisningarna.)

46 §

2 m o m.² I hemortskommunen äger skattskyldig, som varit här i riket bosatt under hela beskattningsåret, därjämte njuta avdrag:

1) för periodiskt understöd eller därmed jämförlig periodisk utbetalning, som icke får avdragas från inkomsten av särskild förvärvskälla, i den utsträckning som framgår av punkt 5 av anvisningarna;

2) för *d e l s* sådan socialförsäkringsavgift till folkpensioneringen enligt 19 kap. 3 § lagen (1962: 381) om allmän försäkring och tilläggs-pensionsavgift, som påförts den skattskyldige under året näst före det taxeringsår varom fråga är, *d e l s o c k* avgift för pensionsförsäkring, som ej avses i 33 §, därest avgiften under beskattningsåret erlagts för försäkring, vilken äges av den skattskyldige själv eller, i förekommande fall, hans omyndiga barn;

² Senaste lydelse 1973: 1109 och 1113.

Nuvarande lydelse

3) för dels sådan sjukförsäkringsavgift enligt 19 kap. 2 § lagen om allmän försäkring, som påförts den skattskyldige under året näst före det taxeringsår varom fråga är, dels ock premier och andra avgifter, som skattskyldig erlagt för försäkringar av följande slag, vilka ägas av honom själv eller, i förekommande fall, hans make eller hans omyndiga barn, nämligen kapitalförsäkring, arbetslöshetsförsäkring samt sådan sjuk- eller olycksfallsförsäkring, därunder inbegripen avgift till sjukkassa för begravningshjälp, som ej avses i 33 § och som ej utgör sjukförsäkring enligt 2—4 kap. lagen om allmän försäkring;

4) för belopp som den skattskyldige enligt vid självdeklarationen fogat intyg eller annat skriftligt bevis utgivit under beskattningsåret för underhåll av icke hemmavarande barn om barnet är under 18 år eller, såvitt gäller underhåll på grund av dom, oavsett barnets ålder, dock högst med 2 500 kronor för varje barn;

5) för sådan avgift enligt 4 § *förordningen* om allmän arbetsgivaravgift, som påförts den skattskyldige under året näst före det taxeringsår varom fråga är.

Har skattskyldig under beskattningsåret varit skyldig erlægga sjömansskatt, skall avdrag för periodiskt understöd, avgift för pensionsförsäkring, som ej avses i 33 §, och underhållsbidrag, som i första stycket 4) här ovan sägs, åtnjutas allenast i den mån hänsyn vid beräkningen av sjömansskatt icke tagits till understödet, avgiften eller underhållsbidraget.

Därest skattskyldig endast under en del av beskattningsåret varit här i riket bosatt, skall avdrag, som nu sagts, åtnjutas allenast i den mån det belöper å nämnda tid.

Avdrag för premier och andra avgifter, som avses i första stycket 3) här ovan och som ej utgöra sjukförsäkringsavgift enligt 19 kap. 2 § lagen om allmän försäkring, må ej för skattskyldig åtnjutas till högre belopp än 250 kronor; dock att, om skattskyldig under beskattningsåret varit gift och levtt tillsammans med andra maken, ifrågavarande avdrag för dem båda gemensamt må åtnjutas med högst 500 kronor. Avdrag, som nu sagts, med högst 500 kronor må vidare åtnjutas om skattskyldig under beskattningsåret varit ogift (varmed jämställs änka, änking eller fränskild) och haft hemmavarande barn under 18 år.

Avdrag för avgift för pensionsförsäkring som äges av den skattskyldige får ej åtnjutas till högre belopp än skillnaden mellan sammanlagda

Föreslagen lydelse

3) för dels sådan sjukförsäkringsavgift enligt 19 kap. 2 § lagen om allmän försäkring, som påförts den skattskyldige under året näst före det taxeringsår varom fråga är och som avser inkomst av annat förvärvsarbete enligt 3 kap. 2 § nämnda lag, dels ock premier och andra avgifter, som skattskyldig erlagt för försäkringar av följande slag, vilka ägas av honom själv eller, i förekommande fall, hans make eller hans omyndiga barn, nämligen kapitalförsäkring, arbetslöshetsförsäkring samt sådan sjuk- eller olycksfallsförsäkring, därunder inbegripen avgift till sjukkassa för begravningshjälp, som ej avses i 33 § och som ej utgör sjukförsäkring enligt 2—4 kap. lagen om allmän försäkring;

5) för sådan avgift enligt 4 § *lagen* om allmän arbetsgivaravgift, som påförts den skattskyldige under året näst före det taxeringsår varom fråga är.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

beloppet av inkomster från förvärvskällor, som äro skattepliktiga i hemortskommunen, och övriga avdrag enligt denna paragraf. Kan avdrag för avgift för pensionsförsäkring icke utnyttjas i hemortskommunen, må avdrag åtnjutas i annan kommun med belopp intill den där redovisade inkomsten, i förekommande fall efter andra avdrag enligt denna paragraf som åtnjutes vid taxeringen i kommunen. Vad som sålunda ej kunnat avdragas får den skattskyldige tillgodoföra sig genom avdrag senast vid taxering för sjätte beskattningsåret efter det år då avgiften erlades. Ej heller i sistnämnda fall får avdraget överstiga vad som återstår sedan övriga avdrag enligt denna paragraf åtnjutits.

48 §

2 m o m.³ Skattskyldig fysisk person, som varit här i riket bosatt under *större delen* av beskattningsåret, äger att å den i hemortskommunen taxerade inkomsten åtnjuta kommunalt grundavdrag enligt vad nedan sägs.

Grundavdraget är 4 500 kronor om den skattskyldiges enligt förordningen (1947: 576) om statlig inkomstskatt taxerade inkomst uppgår till högst 30 000 kronor och, om inkomsten är större än 30 000 kronor, 4 500 kronor minskat med en femtedel av inkomsten till den del den överstiger 30 000 kronor.

Har skattskyldig under beskattningsåret uppburit lön eller annan gottgörelse som utgör skattepliktig inkomst enligt förordningen (1958: 295) om sjömansskatt skall grundavdraget *beräknas med hänsyn till summan av den skattskyldiges taxerade inkomst enligt andra stycket, den beskattningsbara inkomsten* enligt nämnda förordning samt enligt 1 § 2 mom. förordningen skattepliktig dagpenning. Det sålunda beräknade grundavdraget skall *minskas med en tolfedel för varje period om trettio dagar, för vilken den skattskyldige uppburit beskattningsbar inkomst och skattepliktig dagpenning som förut nämnts.*

Det belopp för grundavdrag, som erhålles vid tillämpning av

2 m o m. Skattskyldig fysisk person, som varit här i riket bosatt under *hela* beskattningsåret, äger att å den i hemortskommunen taxerade inkomsten åtnjuta kommunalt grundavdrag *med 4 500 kronor.*

Har skattskyldig under beskattningsåret uppburit lön eller annan gottgörelse som utgör skattepliktig inkomst enligt förordningen (1958: 295) om sjömansskatt skall grundavdraget *minskas med en tolfedel för varje period om trettio dagar för vilken den skattskyldige uppburit beskattningsbar inkomst* enligt nämnda förordning samt enligt 1 § 2 mom. förordningen skattepliktig dagpenning. Det sålunda beräknade grundavdraget avrundas uppåt till helt tiotal kronor.

³ Senaste lydelse 1973: 1121.

Nuvarande lydelse

andra eller tredje stycket, avrundas uppåt till helt tiotal kronor.

3 m o m.⁴ Skattskyldig fysisk person, som varit här i riket bosatt under högst hälften av beskattningsåret, äger i hemortskommunen åtnjuta kommunalt grundavdrag enligt följande. Grundavdraget är 375 kronor för varje kalendermånad eller del därav, varunder den skattskyldige varit bosatt här i riket, om den skattskyldiges enligt förordningen (1947: 576) om statlig inkomstskatt taxerade inkomst uppgår till högst 15 000 kronor. Är inkomsten större än 15 000 kronor, minskas det avdragsbelopp, som eljest skolat utgå, med en femtedel av inkomsten till den del den överstiger 15 000 kronor. Det avdragsbelopp, som sålunda erhålles, avrundas uppåt till helt tiotal kronor.

Föreslagen lydelse

3 m o m. Skattskyldig fysisk person, som varit här i riket bosatt endast under en del av beskattningsåret, äger i hemortskommunen åtnjuta kommunalt grundavdrag som för varje kalendermånad eller del därav, varunder han varit här i riket bosatt, utgör en tolfedel av 4 500 kronor. Det avdragsbelopp, som sålunda erhålles, avrundas uppåt till helt tiotal kronor.

50 §

2 m o m.⁵ För fysisk person, som varit här i riket bosatt under hela eller någon del av beskattningsåret, utgöres såvitt angår hemortskommunen den beskattningsbara inkomsten av den taxerade inkomsten minskad med kommunalt grundavdrag. Den beskattningsbara inkomsten skall angivas i helt hundratal kronor, så att överskjutande belopp, som icke uppgår till helt hundratal kronor, bortfaller.

Finnes skattskyldigs skatteförmåga under beskattningsåret hava varit väsentligen nedsatt till följd av långvarig sjukdom, olyckshändelse, ålderdom, underhåll av andra närstående än barn, för vilka den skattskyldige ägt tillgodonjuta allmänt barnbidrag, eller annan därmed jämförlig omständighet, må efter taxeringsnämndens eller, om besvär anförts eller ock särskild framställning därom gjorts senast den 30 juni året näst efter taxeringsåret, skatterättens beprövande den skattskyldiges taxerade inkomst minskas, förutom med kommunalt grundavdrag, med ytterligare ett efter omständigheterna avpassat belopp, dock högst 10 000 kronor. Har skattskyldig på grund av jämkning vid beräkning av sjömannsskatt åtnjutit avdrag för nedsatt skatteförmåga, skall avdrag, som avses i detta stycke, minskas med det belopp, varmed jämkning medgivits.

Om skattskyldigs inkomst, efter avdrag av därå belöpande skatt, på grund av nedsatt arbetsförmåga, långvarig oförvållad arbetslöshet, stor försörjningsbörd eller annan därmed jämförlig omständighet understigit vad han kan anses hava behövt till underhåll för sig själv och för make och oförsörjda barn (e x i s t e n s m i n i m u m) må den skattskyldige jämväl, efter taxeringsnämndens eller, om besvär anförts eller

⁴ Senaste lydelse 1970: 162.

⁵ Senaste lydelse 1974: 296.

Nuvarande lydelse

ock särskild framställning därom gjorts senast den 30 juni året näst efter taxeringsåret, skatterättens beprövande, erhålla avdrag för väsentligen nedsatt skatteförmåga med belopp som ovan sägs; dock må avdraget beträffande skattskyldig med oförsörjda barn för varje sådant barn ökas med högst 2 500 kronor. Vad i andra stycket sista punkten här ovan sägs skall därvid äga motsvarande tillämpning.

Skattskyldig, vars inkomst till icke obetydlig del utgjorts av folkpension, skall — om särskilda omständigheter icke föranleda annat — anses ha haft nedsatt skatteförmåga enligt andra stycket. *Riksskatteverket* fastställer grunder för beräkning av avdrag för nedsatt skatteförmåga enligt detta stycke.

Föreslagen lydelse

Skattskyldig, vars inkomst till icke obetydlig del utgjorts av folkpension, skall — om särskilda omständigheter icke föranleda annat — anses ha haft nedsatt skatteförmåga enligt andra stycket. *Har sådan skattskyldig haft taxerad inkomst enligt lagen (1947: 576) om statlig inkomstskatt, som icke överstiger 36 000 kronor, skall avdrag för nedsatt skatteförmåga medges med minst 500 kronor. Överstiger den skattskyldiges statligt taxerade inkomst 36 000 kronor men icke 38 500 kronor utgör avdraget minst ett belopp motsvarande 20 procent av skillnaden mellan 38 500 kronor och den taxerade inkomsten. Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer fastställer närmare föreskrifter för beräkning av avdrag för nedsatt skatteförmåga enligt detta stycke.*

Vad herefter återstår avrundas nedåt till helt hundratals kronor och utgör för skattskyldig, som nu nämnts, beskattningsbar inkomst.

Anvisningar

till 24 §

6.⁶ De i 24 § 2 mom. första och andra styckena meddelade bestämmelserna om upptagande av intäkt efter särskild grund äro tillämpliga även om fastigheten eller fastighetsdelen, utöver utrymmen för bostad åt en eller två familjer, innehåller något enstaka rum för uthyrning eller i ringa omfattning kan användas för annat ändamål än såsom bostad.

Till fastighet, som i 24 § 2 mom. avses, är att hänföra även fastighet som nyttjas endast viss del av året eller tillfälligt, såsom sommarvilla, sportstuga eller jaktstuga, eller som utan att användas står till ägarens förfogande.

Från tillämpningen av bestämmelserna i 24 § 2 mom. första och andra styckena bliva genom regeln i 2 mom. sista stycket första

Från tillämpningen av bestämmelserna i 24 § 2 mom. första och andra styckena bliva genom regeln i 2 mom. sista stycket första

⁶ Senaste lydelse 1966: 696.

Nuvarande lydelse

punkten, under där angivna förutsättningar, undantagna exempelvis fastigheter som under somrarna bruka uthyras till sommargäster men i övrigt bebos av ägarna, sommarstugor som regelbundet uthyras under somrarna, fastigheter vilka till viss del upplåtas för upplagsplats, för rörelse el. dyl. samt fastigheter vilka utnyttjas för odling eller tillgodogörande av alster eller naturtillgångar från fastigheten. En fastighet bör anses i allenast ringa omfattning utnyttjad för sådant ändamål, som här avses, om den därigenom förvärvade årliga bruttointäkten uppgår till högst 1 200 kronor eller överstiger nämnda belopp men icke 2 procent av fastighetens taxeringsvärde.

Fråga huruvida fastighet skall anses inrättad till bostad åt en eller två familjer skall bedömas med hänsyn till de förhållanden, som rätt vid beskattningsårets utgång.

Föreslagen lydelse

punkten, under där angivna förutsättningar, undantagna exempelvis fastigheter som under somrarna bruka uthyras till sommargäster men i övrigt bebos av ägarna, sommarstugor som regelbundet uthyras under somrarna, fastigheter vilka till viss del upplåtas för upplagsplats, för rörelse el. dyl. samt fastigheter vilka utnyttjas för odling eller tillgodogörande av alster eller naturtillgångar från fastigheten. En fastighet bör anses i allenast ringa omfattning utnyttjad för sådant ändamål, som här avses, om den därigenom förvärvade årliga bruttointäkten uppgår till högst 2 400 kronor eller överstiger nämnda belopp men icke 2 procent av fastighetens taxeringsvärde.

till 49 §

1.⁷ Oskift dödsbo efter person, som vid sitt frånfälle varit här i riket bosatt, äger på grund av bestämmelserna i 53 § 3 mom. att för det beskattningsår, under vilket dödsfallet inträffat, åtnjuta kommunalt grundavdrag med belopp, som skulle hava tillerkänts den avlidne, därest han fortfarande levte. Har nämnda person icke varit under hela tiden mellan beskattningsårets ingång och dödsfallet här i riket bosatt, skall avdrag medgivas dels för den tid han varit härstädes bosatt, dels för tiden efter dödsfallet till beskattningsårets utgång och för den sammanlagda tiden beräknas i enlighet med de i 48 § 2 och 3 mom. meddelade bestämmelserna.

Oskift dödsbo efter person, som vid sitt frånfälle varit här i riket bosatt, äger på grund av bestämmelserna i 53 § 3 mom. att för det beskattningsår, under vilket dödsfallet inträffat, åtnjuta kommunalt grundavdrag med belopp, som skulle hava tillerkänts den avlidne, därest han fortfarande levte. Har nämnda person icke varit under hela tiden mellan beskattningsårets ingång och dödsfallet här i riket bosatt, skall avdrag medgivas dels för den tid han varit härstädes bosatt, dels för tiden efter dödsfallet till beskattningsårets utgång och för den sammanlagda tiden beräknas i enlighet med de i 48 § 3 mom. meddelade bestämmelserna.

Avdrag, varom nu sagts, medgives utan hänsyn därtill, att dödsboet efter den avlidne skiftats före utgången av det beskattningsår, under vilket dödsfallet ägt rum.

⁷ Senaste lydelse 1970: 162.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

till 50 §

1.⁸ Den skattskyldiges skatteförmåga bedömes med hänsyn, å ena sidan, till hans inkomst och förmögenhet samt, å andra sidan, till vad han kan anses hava behövt till nödigt underhåll för sig själv och för mäk och oförsörjda barn (e x i s t e n s m i n i m u m). Såvida icke särskilda förhållanden till annat föranleda, skall existensminimum bedömas med hänsyn till förhållandena under hela beskattningsåret. Särskilda förhållanden varom nyss sagts få anses föreligga t. ex. i det fall att en skattskyldig under året börjat i förvärvsarbete eller upphört med sådant arbete, i följd varav inkomsten utslagen på hela året understigit existensminimumbeloppet; i sådana fall bör existensminimum bedömas med hänsyn till den tid inkomsten åtnjutits.

Den myndighet *Konungen* där till förordnar fastställer normalbelopp för existensminimum för olika delar av riket, avsedda att tjäna till ledning vid bestämmande av existensminimum i det särskilda fallet.

Regeringen eller den myndighet *regeringen* bestämmer fastställer normalbelopp för existensminimum för olika delar av riket, avsedda att tjäna till ledning vid bestämmande av existensminimum i det särskilda fallet.

Normalbeloppen för existensminimum äro i första hand avsedda för skattskyldiga, vilkas inkomst huvudsakligen härflutit av förvärvskällan tjänst.

Vid bestämning av avdrag för nedsatt skatteförmåga vid existensminimum skall såsom inkomst av tjänst upptagas den skattskyldiges bruttoinkomster — inklusive de biinkomster den skattskyldige må hava åtnjutit — i förekommande fall minskade med sådana nödiga utgifter för inkomstens förvärvande, för vilka den skattskyldige vid taxering äger åtnjuta avdrag, t. ex. avgifter, som den skattskyldige erlagt för sådan pensionsförsäkring eller sjuk- eller olycksfallsförsäkring, som tagits i samband med tjänst, eller avgifter, som den skattskyldige i samband med tjänsten erlagt för egen eller efterlevandes pensionering anorledes än genom försäkring, eller kostnader för resor till och från arbetet. Utgöres inkomsten av livränta, varom i 32 § 2 mom. förmäles, skall livräntan inräknas i inkomsten med oducerat belopp. Barnbidrag medräknas icke i inkomsten.

Fråga om avdrag i andra fall för nedsatt skatteförmåga vid existensminimum får bedömas med särskilt beaktande av att en riktig uppskattning verkställs av inkomstförhållandena, speciellt med hänsyn till den omfattning, vari naturaförmåner må hava åtnjutits, och dessa förmåners värde.

Har den skattskyldige haft lägre levnadskostnader än normalt skall den skattskyldiges existensminimum anses hava i motsvarande mån understigit normalbeloppet, t. ex. om en ogift skattskyldig haft gemensamt hushåll med anhöriga eller andra eller om en skattskyldig åtnjutit särskild förmån i form av billig bostad eller billiga livsförnödenheter eller andra liknande förmåner. I regel torde anledning överhuvud icke föreligga att bevilja avdrag för nedsatt skatteförmåga vid existensminimum åt s. k. hemmasöner eller hemmadöttrar. Icke heller må avdrag medgivas, om den skattskyldige ägt tillgångar; dock att härvid bortses från sedvanliga husgeråd, möbler och kläder, arbetsredskap, mindre bostads-

⁸ Senaste lydelse 1971: 256.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

fastighet av enklaste beskaffenhet o. s. v. Å andra sidan må existensminimum beräknas hava överstigit normalbeloppet, om den skattskyldige haft utgifter för underhåll av make och barn, med vilka han icke levt tillsammans under beskattningsåret. Vidare kan anledning finnas att frångå normalbeloppet, om bostadskostnaden varit högre än normalt. Existensminimum för den skattskyldige må jämväl i annat fall bestämmas högre än normalbeloppet, om särskilda skäl därtill föranleda.

Har den skattskyldige under beskattningsåret enligt beslut av den lokala skattemyndigheten åtnjutit befrielse från eller nedsättning av den preliminära skatten på grund av nedsatt skatteförmåga vid existensminimum, bör vid prövning av frågan om avdrag vid taxeringen för nedsatt skatteförmåga avvikelser icke ske från det av förstnämnda myndighet fastställda existensminimibeloppet, såvida icke nya omständigheter framkommit; såsom exempel å dylika omständigheter må nämnas att den skattskyldige äger tillgångar, varom den lokala skattemyndigheten saknat kännedom, eller att den skattskyldiges ekonomiska ställning påtagligt förbättrats efter den lokala skattemyndighetens beslut.

Har den skattskyldige icke haft högre inkomst än det för honom beräknade existensminimibeloppet och har detta befunnits bero av förhållande, varom i 50 § 2 mom. tredje stycket förmåles, bör avdrag för nedsatt skatteförmåga medgivas med så stort belopp, dock högst med belopp som i nyssnämnda lagrum sägs, att den skattskyldige icke påföres beskattningsbar inkomst. Har den skattskyldige rätt att åtnjuta skattereduktion enligt 2 § 4 mom. *uppbördsfördordningen* (1953: 272), skall avdrag för nedsatt skatteförmåga beräknas med beaktande härav.

Har den skattskyldige icke haft högre inkomst än det för honom beräknade existensminimibeloppet och har detta befunnits bero av förhållande, varom i 50 § 2 mom. tredje stycket förmåles, bör avdrag för nedsatt skatteförmåga medgivas med så stort belopp, dock högst med belopp som i nyssnämnda lagrum sägs, att den skattskyldige icke påföres beskattningsbar inkomst. Har den skattskyldige rätt att åtnjuta skattereduktion enligt 2 § 4 eller 5 mom. *uppbördslagen* (1953: 272), skall avdrag för nedsatt skatteförmåga beräknas med beaktande härav.

Är inkomsten högre än nyss sagts men icke så stor, att inkomsten minskad med skatten därå uppgår till existensminimum, bör avdrag för nedsatt skatteförmåga beviljas med så stort belopp, maximerat på sätt i föregående stycke sägs, att större skatt icke kommer att uttagas än att inkomsten, minskad med skatten, uppgår till beloppet av existensminimum.

Nedsatt arbetsförmåga skall anses föreligga jämväl i det fall att den skattskyldige på grund av arbetskygghet eller missanpassning eller eljest av psykiska skäl har svårt att förvärva normal arbetsinkomst.

2.⁹ Om skattskyldig åtnjutit jämväl annan inkomst än folkpension, skall avdraget jämkas med hänsyn till omständigheterna och i enlighet med de av riksskatteverket fastställda grunderna. Den omständigheten att folkpension under

2. Om skattskyldig åtnjutit jämväl annan inkomst än folkpension, skall avdraget jämkas med hänsyn till omständigheterna och i enlighet med de närmare föreskrifter som fastställts. Den omständigheten att folkpension under ett

* Senaste lydelse 1970: 162.

Nuvarande lydelse

ett beskattningsår utgått med ett ringa belopp, t. ex. till följd av att folkpensionen icke åtnjutits under hela året, utgör icke hinder mot att medgiva den skattskyldige avdrag. Avgörande för bedömningen i detta fall är huruvida folkpensionen, om den utgått i full utsträckning, utgjort en icke obetydlig del av inkomsten.

Föreslagen lydelse

beskattningsår utgått med ett ringa belopp, t. ex. till följd av att folkpensionen icke åtnjutits under hela året, utgör icke hinder mot att medgiva den skattskyldige avdrag. Avgörande för bedömningen i detta fall är huruvida folkpensionen, om den utgått i full utsträckning, utgjort en icke obetydlig del av inkomsten.

Som folkpension behandlas även tilläggs pension i den mån den enligt lagen om pensionstillskott föranlett avräkning av pensionstillskott.

Denna lag träder i kraft i fråga om 19 § den 1 juli 1975 och i övrigt den 1 januari 1975. Därvid skall följande iakttas.

1. De nya bestämmelserna i anvisningarna till 24 § tillämpas första gången vid 1975 års taxering.

2. De nya bestämmelserna i 19 §, 46 § 2 mom., 48 § 2 och 3 mom., 50 § 2 mom. fjärde stycket andra och tredje meningarna, punkt 1 av anvisningarna till 49 § samt punkt 1 åttonde stycket av anvisningarna till 50 § tillämpas första gången vid 1976 års taxering.

3. I fråga om dels invaliditetstillägg och invaliditetsersättning, dels sjukförsäkringsavgift som avser inkomst år 1973 eller tidigare år gäller äldre bestämmelser.

2 Förslag till**Lag om ändring i förordningen (1947: 576) om statlig inkomstskatt**

Härigenom förordnas i fråga om förordningen (1947: 576) om statlig inkomstskatt

dels att ordet "Konungen" skall bytas ut mot "regeringen",

dels att ordet "förordning", om det avser denna förordning, skall bytas ut mot "lag",

dels att rubriken till förordningen samt 10 § 1 mom. och 27 § skall ha nedan angivna lydelse.

Lag om statlig inkomstskatt

10 §

Nuvarande lydelse

1 m o m.¹ Statlig inkomstskatt utgår för fysiska personer, oskifta dödsbon och familjestiftelser med viss i särskild ordning bestämd procent av nedan angivna grundbelopp.

Grundbeloppet utgör:

när beskattningsbar inkomst icke överstiger 15 000 kronor: 7 procent av den beskattningsbara inkomsten;

när beskattningsbar inkomst överstiger

15 000 men icke	20 000 kr.:	1 050 kr. för	15 000 kr. och	13 % av återstoden;	:				
20 000 "	"	30 000 "	1 700 "	"	20 000 "	"	19 % "	"	:
30 000 "	"	52 500 "	3 600 "	"	30 000 "	"	28 % "	"	:
52 500 "	"	70 000 "	9 900 "	"	52 500 "	"	38 % "	"	:
70 000 "	"	100 000 "	16 550 "	"	70 000 "	"	47 % "	"	:
100 000 "	"	150 000 "	30 650 "	"	100 000 "	"	49 % "	"	:
150 000 kr.			55 150 "	"	150 000 "	"	54 % "	"	:

¹ Senaste lydelse 1972: 375.

Nuvarande lydelse

Ändå att statlig inkomstskatt skall uttagas med mer än 100 procent av grundbeloppet, må likväl icke den å någon del av den beskattningsbara inkomsten belöpande skatten uppgå till högre belopp än som motsvarar 54 procent av denna inkomstdel.

Med familjestiftelse avses i denna *förordning* stiftelse, som enligt de för densamma gällande stadgar har till huvudsakligt ändamål att tillgodose viss familjs, vissa familjers eller bestämda personers ekonomiska intressen.

Föreslagen lydelse

1 m o m. Statlig inkomstskatt utgår för fysiska personer, oskifta dödsbon och familjestiftelser med viss i särskild ordning bestämd procent av nedan angivna grundbelopp.

Grundbeloppet utgör:

när beskattningsbar inkomst icke överstiger 15 000 kronor: 7 procent av den beskattningsbara inkomsten;

när beskattningsbar inkomst överstiger

15 000 men icke	20 000 kr.:	1 050 kr. för	15 000 kr. och	12 % av återstoden;
20 000 " "	25 000 " :	1 650 " "	20 000 " "	17 % " "
25 000 " "	30 000 " :	2 500 " "	25 000 " "	22 % " "
30 000 " "	40 000 " :	3 600 " "	30 000 " "	28 % " "
40 000 " "	45 000 " :	6 400 " "	40 000 " "	33 % " "
45 000 " "	65 000 " :	8 050 " "	45 000 " "	38 % " "
65 000 " "	70 000 " :	15 650 " "	65 000 " "	43 % " "
70 000 " "	100 000 " :	17 800 " "	70 000 " "	48 % " "
100 000 " "	150 000 " :	32 200 " "	100 000 " "	52 % " "
150 000 kr.		58 200 " "	150 000 " "	56 % " "

Ändå att statlig inkomstskatt skall uttagas med mer än 100 procent av grundbeloppet, må likväl icke den å någon del av den beskattningsbara inkomsten belöpande skatten uppgå till högre belopp än som motsvarar 56 procent av denna inkomstdel.

Med familjestiftelse avses i denna *lag* stiftelse, som enligt de för densamma gällande stadgar har till huvudsakligt ändamål att tillgodose viss familjs, vissa familjers eller bestämda personers ekonomiska intressen.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*27 §²

Om avräkning av utländsk skatt beslutar den skatterätt, som har att upptaga besvär rörande den skattskyldiges taxering till statlig inkomstskatt.

Ansökan om avräkning skall vara inkommen till skatterättens kansli inom ett år efter det taxeringen till statlig inkomstskatt vunnit laga kraft eller, om den utländska skatten slutligen påförts efter nämnda tidpunkt, inom ett år från det den utländska skatten sålunda påförts.

Över ansökningen skall taxeringsintendent avgiva yttrande.

Beträffande underrättelse om skatterättens beslut samt rätt att föra talan mot beslutet äga bestämmelserna om besvär över taxering motsvarande tillämpning.

Har avräkning av utländsk skatt skett enligt 24 § men ändras taxer-

Har avräkning av utländsk skatt skett enligt 24 § men ändras taxer-

² Senaste lydelse 1971: 408.

Nuvarande lydelse

ringen genom beslut av skatterätt eller utslag av kammarrätten eller *Kungl. Maj:t* eller genom eftertaxering, skall skatterätten vidtaga därav betingad ändring i avräkningen.

Föreslagen lydelse

ringen genom beslut av skatterätt eller utslag av kammarrätten eller *regeringsrätten* eller genom eftertaxering, skall skatterätten vidtaga därav betingad ändring i avräkningen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1975 och tillämpas såvitt gäller 10 § 1 mom. första gången vid 1976 års taxering.

Förekommer i lag eller annan författning ordet "förordning" i olika böjningsformer och avses därmed förordningen om statlig inkomstskatt skall detta vid ikraftträdandet av denna lag bytas ut mot "lag" i motsvarande form.

3 Förslag till**Lag om ändring i uppbördsförordningen (1953: 272)**

Härigenom förordnas i fråga om uppbördsförordningen (1953: 272)¹ dels att ordet "Kungl. Maj:t" i olika böjningsformer skall bytas ut mot "regeringen" i motsvarande form,

dels att ordet "uppbördsförordningens" i punkt 1 av anvisningarna till 39 § skall bytas ut mot "uppbördslagens",

dels att ordet "förordning" i olika böjningsformer skall, om det avser denna förordning, bytas ut mot "lag" i motsvarande form,

dels att rubriken till förordningen samt 2 § 2 och 4 mom., 4 § 1 och 3 mom., 25 §, 27 § 1 mom. och 70 § 2 mom. skall ha nedan angivna lydelse,

dels att i förordningen skall införas ett nytt moment, 2 § 5 mom., av nedan angivna lydelse.

Uppbördslag*Nuvarande lydelse*

2 m o m. I denna *förordning* förstås med

slutlig skatt: skatt som påförts vid den årliga debiteringen på grund av taxeringsnämnds beslut eller på grund av annat beslut, som enligt gällande föreskrifter skall beaktas vid sådan debitering, och återstår efter iakttagande av bestämmelserna om nedsättning av skatt enligt 4 mom.;

preliminär skatt: i 3 § omförmäld skatt, som erlægges i avräkning å slutlig skatt;

¹ Förordningen omtryckt 1972: 75.

Föreslagen lydelse

2 §

2 m o m. I denna *lag* förstås med

slutlig skatt: skatt som påförts vid den årliga debiteringen på grund av taxeringsnämnds beslut eller på grund av annat beslut, som enligt gällande föreskrifter skall beaktas vid sådan debitering, och återstår efter iakttagande av bestämmelserna om nedsättning av skatt enligt 4 och 5 mom.;

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

kvarstående skatt: skatt, som återstår att erlägga, sedan preliminär skatt avräknats från slutlig skatt;

tillkommande skatt: skatt som skall erläggas på grund av eftertaxering eller enligt beslut om debitering sedan påföringen av slutlig skatt avslutats;

skattereduktion: nedsättning av skatt enligt 4 mom.;

särskild skattereduktion: nedsättning av skatt enligt 5 mom.;

inkomstår: det kalenderår, som närmast föregått taxeringsåret;

uppbördsår: tiden från och med mars månad ett år till och med februari månad nästföljande år;

gift skattskyldig: skattskyldig som taxeras med tillämpning av 52 § 1 mom. kommunal-skattelagen (1928: 370) och 11 § 1 mom. *förordningen* (1947: 576) om statlig inkomstskatt;

gift skattskyldig: skattskyldig som taxeras med tillämpning av 52 § 1 mom. kommunal-skattelagen (1928: 370) och 11 § 1 mom. *lagen* (1947: 576) om statlig inkomstskatt;

ogift skattskyldig: annan skattskyldig fysisk person än nyss sagts.

4 mom.² Skattereduktion åtnjutes

av ogift skattskyldig, som har hemmavarande barn under 18 år, och av gift skattskyldig, vars make saknar taxerad inkomst enligt *förordningen* (1947: 576) om statlig inkomstskatt, med 1 800 kronor,

av gift skattskyldig, vars make har taxerad inkomst enligt nämnda *förordning* som understiger 4 500 kronor, med 40 procent av det belopp som motsvarar skillnaden mellan 4 500 kronor och den taxerade inkomsten.

av ogift skattskyldig, som har hemmavarande barn under 18 år, och av gift skattskyldig, vars make saknar taxerad inkomst enligt *lagen* (1947: 576) om statlig inkomstskatt, med 1 800 kronor,

av gift skattskyldig, vars make har taxerad inkomst enligt nämnda *lag* som understiger 4 500 kronor, med 40 procent av det belopp som motsvarar skillnaden mellan 4 500 kronor och den taxerade inkomsten.

Ha gifta skattskyldiga var för sig till statlig inkomstskatt taxerad inkomst, som understiger 4 500 kronor, åtnjutes skattereduktion endast av den som har den högsta taxerade inkomsten. Äro de taxerade inkomsterna lika stora, tillkommer skattereduktion den äldre av de skattskyldiga.

Skattereduktion enligt första stycket åtnjutes endast av skattskyldig, som varit bosatt här i riket under någon del av beskattningsåret. För gift skattskyldig gäller dessutom följande. För att skattereduktion skall få åtnjutas, skall maken ha varit bosatt här i riket under någon del av beskatt-

Skattereduktion enligt första stycket åtnjutes endast av skattskyldig, som varit bosatt här i riket under någon del av beskattningsåret. För gift skattskyldig gäller dessutom följande. För att skattereduktion skall få åtnjutas, skall maken ha varit bosatt här i riket under någon del av beskatt-

² Senaste lydelse 1973: 1119.

Nuvarande lydelse

ningsåret. Avser makens bosättning här i riket större delen av beskattningsåret, sker skattereduktionen enligt första stycket. Avser makens bosättning här i riket endast en mindre del av beskattningsåret, åtnjuter den skattskyldige skattereduktion, om maken saknar taxerad inkomst enligt *förordningen* om statlig inkomstskatt, med 900 kronor, och om maken har taxerad inkomst enligt nämnda *förordning* som understiger 2 250 kronor, med 40 procent av det belopp som motsvarar skillnaden mellan 2 250 kronor och den taxerade inkomsten.

Vid tillämpningen av bestämmelserna i första, andra och tredje styckena skall som taxerad inkomst anses även under beskattningsåret uppbyren beskattningsbar inkomst enligt *förordningen* (1958: 295) om sjömansskatt samt enligt 1 § 2 mom. nämnda *förordning* skattepliktig dagpenning. Skattereduktion som tillkommer skattskyldig enligt nämnda bestämmelser skall minskas med en tolfedel för varje period om trettio dagar, för vilken den skattskyldige uppburit inkomst som förut nämnts.

Skattereduktion sker icke i fråga om statlig förmögenhetsskatt, socialförsäkringsavgift till folkpensioneringen enligt 19 kap. 3 § *lagen* (1962: 381) om allmän försäkring, tilläggsavgift, arbetsgivaravgift, allmän arbetsgivaravgift, redareavgift och förseningsavgift enligt 116 c § *taxeringsförordningen* samt annuitet å avdikningslån.

Bestämmelserna om skattereduktion iakttagas vid debitering av slutlig skatt, tillkommande skatt och preliminär B-skatt samt vid fastställande av preliminär A-skatt. Öretal som uppkommer vid beräkning av skattereduktion bortfaller.

Föreslagen lydelse

ningsåret. Avser makens bosättning här i riket större delen av beskattningsåret, sker skattereduktionen enligt första stycket. Avser makens bosättning här i riket endast en mindre del av beskattningsåret, åtnjuter den skattskyldige skattereduktion, om maken saknar taxerad inkomst enligt *lagen* om statlig inkomstskatt, med 900 kronor, och om maken har taxerad inkomst enligt nämnda *lag* som understiger 2 250 kronor, med 40 procent av det belopp som motsvarar skillnaden mellan 2 250 kronor och den taxerade inkomsten.

Skattereduktion sker icke i fråga om statlig förmögenhetsskatt, socialförsäkringsavgift till folkpensioneringen enligt 19 kap. 3 § *lagen* (1962: 381) om allmän försäkring, tilläggsavgift, arbetsgivaravgift, *sjukförsäkringsavgift*, arbetsgivaravgift, allmän arbetsgivaravgift, redareavgift och förseningsavgift enligt 116 c § *taxeringslagen* samt annuitet å avdikningslån.

5 mom. Skattskyldig fysisk person över 16 år, som varit bosatt eller stadigvarande vistats här i riket under någon del av beskattningsåret och som under beskattningsåret haft A-inkomst enligt 9 § 3 mom. andra stycket lagen (1947: 576) om statlig inkomstskatt med minst 4 500 kronor, åtnjuter särskild skattereduktion med 250 kronor, om hans

taxerade inkomst enligt nämnda lag icke överstiger 36 000 kronor. Överstiger den skattskyldiges statligt taxerade inkomst 36 000 kronor men icke 38 500 kronor åtnjutes särskild skattereduktion med belopp som motsvarar 10 procent av skillnaden mellan 38 500 kronor och den taxerade inkomsten. Särskild skattereduktion åtnjutes dock icke av skattskyldig, som har rätt till avdrag för nedsatt skatteförmåga enligt 50 § 2 mom. fjärde stycket kommunalskattelagen (1928: 370).

I fråga om särskild skattereduktion äga bestämmelserna i 4 mom. femte och sjätte styckena motsvarande tillämpning.

4 §

1 m o m.³ Har lokal skattemyndighet ej annorledes förordnat, skall, då inkomst av tjänst hänför sig till arbetsanställning som är avsedd att vara kortare tid än en vecka eller då inkomsten eljest avser bestämd tidsperiod och uppbäres vid regelbundet återkommande tillfällen, preliminär A-skatt utgå med belopp, som angivas i skattetabeller. *Riksskatteverket* fastställer för varje inkomstår sådana tabeller.

Skattetabellerna skola för olika inkomstbelopp, beräknade för vecka eller den längre tid som *rikskatteverket* bestämmer, angiva därå belöpande preliminär skatt. Tabellerna skola grundas på följande förutsättningar, nämligen

a t t inkomsten samt grundavdraget äro oförändrade under inkomståret,

a t t den skattskyldige icke kommer att taxeras för annan inkomst än som i tabellen angives, ej heller för garantibelopp för fastighet eller för förmögenhet,

a t t den skattskyldige icke har att erlægga socialförsäkringsavgift till folkpensioneringen enligt 19

³ Senaste lydelse 1973: 1111.

1 m o m. Har lokal skattemyndighet ej annorledes förordnat, skall, då inkomst av tjänst hänför sig till arbetsanställning som är avsedd att vara kortare tid än en vecka eller då inkomsten eljest avser bestämd tidsperiod och uppbäres vid regelbundet återkommande tillfällen, preliminär A-skatt utgå med belopp, som angivas i skattetabeller. *Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer* fastställer för varje inkomstår sådana tabeller.

Skattetabellerna skola för olika inkomstbelopp, beräknade för vecka eller den längre tid som *bestäms av regeringen eller den myndighet regeringen utser*, angiva därå belöpande preliminär skatt. Tabellerna skola grundas på följande förutsättningar, nämligen

a t t den skattskyldige icke har att erlægga socialförsäkringsavgift till folkpensioneringen enligt 19

Nuvarande lydelse

kap. 3 § lagen (1962: 381) om allmän försäkring eller tilläggs-pensionsavgift,

att skattskyldig, som avses i 2 mom. första stycket 2) och 4) erhåller skattereduktion, samt

att vid taxering för inkomsten icke andra avdrag medgivs den skattskyldige än dels grundavdrag, och, såvitt gäller i 2 mom. första stycket 3) och 4) avsedd skattskyldig, avdrag enligt 46 § 3 mom. kommunalskattelagen.

3 m o m. Skattetabellerna skola ange den preliminära skatten under förutsättning att statlig inkomstskatt beräknas med tillämpning av det procenttal av grundbeloppet, som bestämts för inkomståret, att sjukförsäkringsavgift beräknas i enlighet med vad riksförsäkringsverket bestämmer för inkomståret samt att det sammanlagda beloppet av kommunal inkomstskatt och landstingsmedel beräknas för skattekrona och skatteöre till vissa i hela krontal bestämda belopp, vilka riksskatteverket fastställer för varje inkomstår.

Riksskatteverket må dock beträffande Stockholm, Göteborg eller Malmö, efter framställning av vederbörande kommun, upprätta särskild tabell för inom kommunen skattskyldiga, avseende en utdebitering för kommunalt ändamål i femtiotal ören, samt meddela de närmare föreskrifter, som må erfordras för tillämpning av tabellen. Den merkostnad, som kan uppkomma för upprättandet av sådan tabell, skall gäldas av vederbörande kommun.

Föreslagen lydelse

kap. 3 § lagen (1962: 381) om allmän försäkring, tilläggs-pensionsavgift eller sjukförsäkringsavgift,

att skattskyldig, som avses i 2 mom. första stycket 2) och 4) erhåller skattereduktion,

att den skattskyldige erhåller särskild skattereduktion, om inkomsten för år räknat icke överstiger 38 500 kronor eller, såvitt gäller i 2 mom. första stycket 3) och 4) avsedd skattskyldig, 40 500 kronor, samt

3 m o m. Skattetabellerna skola ange den preliminära skatten under förutsättning att statlig inkomstskatt beräknas med tillämpning av det procenttal av grundbeloppet, som bestämts för inkomståret samt att det sammanlagda beloppet av kommunal inkomstskatt och landstingsmedel beräknas för skattekrona och skatteöre till vissa i hela krontal bestämda belopp, vilka regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer fastställer för varje inkomstår.

Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer må dock beträffande Stockholm, Göteborg eller Malmö, efter framställning av vederbörande kommun, upprätta särskild tabell för inom kommunen skattskyldiga, avseende en utdebitering för kommunalt ändamål i femtiotal ören, samt meddela de närmare föreskrifter, som må erfordras för tillämpning av tabellen. Den merkostnad, som kan uppkomma för upprättandet av sådan tabell, skall gäldas av vederbörande kommun.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

25 §⁴

Vid debitering av preliminär B-skatt med ledning av preliminär taxering skall iakttagas:

att socialförsäkringsavgift till folkpensioneringen uträknas med tillämpning av 19 kap. 3 och 4 a §§ lagen (1962: 381) om allmän försäkring;

att tilläggs pensionsavgift uträknas med tillämpning av den procent-sats för avgiftsuttaget, som fastställts för inkomståret;

att sjukförsäkringsavgift påföres i enlighet med vad riksförsäkringsverket bestämmer för inkomståret;

att sjukförsäkringsavgift uträknas med tillämpning av 19 kap. 2 och 4 §§ lagen (1962: 381) om allmän försäkring;

att för skattskyldiga, som avses i 10 § 1 mom. förordningen om statlig inkomstskatt, sådan skatt uträknas med tillämpning av det procenttal av grundbeloppet, som bestämts för inkomståret; samt

att för skattskyldiga, som avses i 10 § 1 mom. lagen om statlig inkomstskatt, sådan skatt uträknas med tillämpning av det procenttal av grundbeloppet, som bestämts för inkomståret; samt

att kommunal inkomstskatt och landstingsmedel uträknas med ledning av de belopp för skattekrona och skatteöre, som för inkomståret bestämts för utdebitering i beskattningsorten; dock må riksskatteverket, om särskilda omständigheter föreligga, förordna att utdebitering i hemortskommunen får läggas till grund vid debitering av preliminär B-skatt för fysisk person eller dödsbo även om beskattningsorten är en annan.

att kommunal inkomstskatt och landstingsmedel uträknas med ledning av de belopp för skattekrona och skatteöre, som för inkomståret bestämts för utdebitering i beskattningsorten; dock må regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer, om särskilda omständigheter föreligga, förordna att utdebitering i hemortskommunen får läggas till grund vid debitering av preliminär B-skatt för fysisk person eller dödsbo även om beskattningsorten är en annan.

27 §

1 m o m.⁵ Uträkning av de särskilda skatteposter som ingå i slutlig skatt samt debitering av sådan skatt sker med ledning av uppgifter i taxeringslängd eller annat beslut om taxeringen. I övrigt iakttages:

att för skattskyldiga, som avses i 10 § 1 mom. förordningen om statlig inkomstskatt, sådan skatt uträknas med tillämpning av det procenttal av grundbeloppet, som fastställts att gälla för den preliminära skatt, vilken skall avräknas mot den ifrågavarande slutliga skatten;

att för skattskyldiga, som avses i 10 § 1 mom. lagen om statlig inkomstskatt, sådan skatt uträknas med tillämpning av det procenttal av grundbeloppet, som fastställts att gälla för den preliminära skatt, vilken skall avräknas mot den ifrågavarande slutliga skatten;

⁴ Senaste lydelse 1973: 1111.

⁵ Senaste lydelse 1973: 1119.

Nuvarande lydelse

att kommunal inkomstskatt och landstingsmedel uträknas med ledning av den utdebitering för skattekrona och skatteöre som för inkomståret gäller i beskattningsorten;

att kommunal inkomstskatt och landstingsmedel uträknas i en gemensam post, därvid skattebeloppet vid öretal över femtio avrundas uppåt och vid annat öretal avrundas nedåt till helt kronotal;

att skogsvårdsavgift uträknas med tillämpning av det promillital, som enligt vad därom särskilt är stadgat bestämts för det år då den slutliga skatten debiteras;

att tilläggs pensionsavgift uträknas med tillämpning av den för inkomståret fastställda procentsatsen för avgiftsuttaget, därvid öretal bortfaller;

att kommunal inkomstskatt och landstingsmedel debiteras med belopp som uträknats av lokal skattemyndighet i det fögderi där beskattningsorten är belägen;

att i 1 § omförmäld sjukförsäkringsavgift debiteras enligt 19 kap. lagen om allmän försäkring och, såvitt gäller person med inkomst av annat förvärvsarbete än anställning, med beaktande av avgiftsbelopp som uträknats av allmän försäkringskassa;

Föreslagen lydelse

att i 1 § omförmäld sjukförsäkringsavgift debiteras enligt 19 kap. lagen om allmän försäkring och med beaktande av avgiftsbelopp som uträknats av allmän försäkringskassa;

att socialförsäkringsavgift till folkpensioneringen såvitt gäller person med inkomst av annat förvärvsarbete än anställning debiteras med tillämpning av bestämmelserna i 11 kap. 4 § samt 19 kap. 3 och 4 a §§ lagen om allmän försäkring;

att i 1 § omförmäld arbetsgivaravgift och redareavgift debiteras i en gemensam post; samt

att i 1 § omförmäld annuitet eller, därest skattskyldig har att erlagga flera annuiteter, summan av dessa påføres i helt antal kronor, därvid öretal bortfaller.

70 §

2 m o m. Har vid granskning hos riksskatteverket av verkställd debitering befunnits, att skatt eller ränta blivit obehörigen utesluten från debitering eller påförd till för ringa belopp eller att skattereduktion, preliminär skatt eller ränta blivit gottskriven med för högt belopp, skall vederbörande länsstyrelse underrättas härom. Länsstyrelsen har att verkställa den utredning i ärendet, som må finnas erforderlig. Föreligger för-

2 m o m. Har vid granskning hos riksskatteverket av verkställd debitering befunnits, att skatt eller ränta blivit obehörigen utesluten från debitering eller påförd till för ringa belopp eller att skattereduktion, särskild skattereduktion, preliminär skatt eller ränta blivit gottskriven med för högt belopp, skall vederbörande länsstyrelse underrättas härom. Länsstyrelsen har att verkställa den utredning i ärendet, som må finnas erforderlig.

Nuvarande lydelse

hållande, som nyss sagts, skall länsstyrelsen, efter hörande av den skattskyldige när så finnes påkallat, fastställa det belopp denne har att erlägga.

Föreslagen lydelse

Föreligger förhållande, som nyss sagts, skall länsstyrelsen, efter hörande av den skattskyldige när så finnes påkallat, fastställa det belopp denne har att erlägga.

Finner lokal skattemyndighet efter anmälan eller eljest sådan felaktighet som avses i föregående stycke vara för handen eller att motsvarande felaktighet föreligger i beslut om arbetsgivares ansvarighet för arbetstagares skatt, skall myndigheten, efter hörande av den skattskyldige eller arbetsgivaren när så finnes påkallat, fastställa det belopp denne har att erlägga.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1975. Därvid skall följande iakttas.

1. Den nya lydelsen av 27 § 1 mom. åttonde att-satsen tillämpas första gången vid debitering av slutlig eller tillkommande skatt på grund av 1975 års taxering.

2. De nya bestämmelserna i 2 § 2, 4 och 5 mom., 4 § 1 mom. andra stycket tredje och femte att-satserna, 4 § 3 mom. första stycket, 25 § tredje att-satsen, 27 § sjunde att-satsen och 70 § tillämpas första gången i fråga om preliminär skatt för år 1975 samt slutlig och tillkommande skatt på grund av 1976 års taxering.

3. Förekommer i lag eller annan författning ordet "uppbördsförordning" i olika böjningsformer skall detta vid ikraftträdandet av denna lag bytas ut mot "uppbördslag" i motsvarande form. Vidare skall vid samma tidpunkt ordet "förordning" i olika böjningsformer, som förekommer i lag eller annan författning och avser uppbördsförordningen, bytas ut mot "lag" i motsvarande form.

4 Förslag till**Lag om ändring i förordningen (1970: 172) om begränsning av skatt i vissa fall**

Härigenom förordnas i fråga om förordningen (1970: 172) om begränsning av skatt i vissa fall

dels att ordet "förordning" skall, om det avser denna förordning, bytas ut mot "lag",

dels att rubriken till förordningen samt 4 § skall ha nedan angivna lydelse.

Lag om begränsning av skatt i vissa fall*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

4 §

Spärrbelopp enligt 3 § jämföres med sammanlagda beloppet av statlig inkomstskatt, förmögenhets-skatt, allmän kommunalskatt, landstingsmedel och *tingshusmedel* som beräknats för den skattskyl-

Spärrbelopp enligt 3 § jämföres med sammanlagda beloppet av statlig inkomstskatt, förmögenhets-skatt, allmän kommunalskatt och landstingsmedel som beräknats för den skattskyldige på grund

Nuvarande lydelse

dige på grund av taxeringen. I skattebeloppet inräknas även sjömansskatt, om den skattskyldige erlagt sådan skatt under beskattningsåret.

Är den skattskyldige berättigad till nedsättning av statlig inkomstskatt eller förmögenhetsskatt genom skattereduktion som avses i 2 § 4 mom. *uppbördsförordningen* (1953: 272) eller genom avräkning av utländsk skatt enligt särskilda föreskrifter, skall skattebelopp enligt första stycket beräknas som om skattereduktion eller avräkning av skatt icke skett.

Föreslagen lydelse

av taxeringen. I skattebeloppet inräknas även sjömansskatt, om den skattskyldige erlagt sådan skatt under beskattningsåret.

Är den skattskyldige berättigad till nedsättning av statlig inkomstskatt eller förmögenhetsskatt genom skattereduktion som avses i 2 § 4 eller 5 mom. *uppbördslagen* (1953: 272) eller genom avräkning av utländsk skatt enligt särskilda föreskrifter, skall skattebelopp enligt första stycket beräknas som om skattereduktion eller avräkning av skatt icke skett.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1975 och tillämpas beträffande 4 § första gången i fråga om skatt som avser 1976 års taxering.

Förekommer i lag eller annan författning ordet "förordning" i olika böjningsformer och avses därmed förordningen om begränsning av skatt i vissa fall skall detta vid ikraftträdandet av denna lag bytas ut mot "lag" i motsvarande form.

5 Förslag till**Lag om ändring i taxeringsförordningen (1956: 623)**

Härigenom förordnas i fråga om taxeringsförordningen (1956: 623)¹ dels att orden "Konungen" och "Kungl. Maj:t" i olika böjningsformer skall bytas ut mot "regeringen" i motsvarande form,

dels att ordet "förordning" skall, om det avser denna förordning, bytas ut mot "lag",

dels att rubriken till förordningen samt 68 och 72 a §§ skall ha nedan angivna lydelse.

Taxeringslag*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*68 §²

Följande taxeringslängder skola föras, nämligen *inkomstlängd* och *förmögenhetslängd*, vari av taxeringsnämnd beslutade taxeringar skola införas med angivande av taxeringens belopp och den skattskyldiges namn.

I inkomstlängden antecknas särskilt

dels i avseende å statlig inkomstskatt inkomst av olika förvärvskällor med angivande tillika

dels i avseende å statlig inkomstskatt inkomst av olika förvärvskällor med angivande tillika

¹ Förordningen omtryckt 1971: 399.

² Senaste lydelse 1974: 298.

Nuvarande lydelse

i fråga om skattskyldiga som avses i 9 § 3 mom. *förordningen* (1947: 576) om statlig inkomstskatt huruvida inkomsten utgör A-inkomst eller B-inkomst, medgivet avdrag för underskott å förvärvskälla, sammanräknad nettoinkomst (summan av inkomsterna av olika förvärvskällor, minskad med avdrag för underskott), medgivna allmänna avdrag som icke avse underskott å förvärvskälla, taxerad och beskattningsbar inkomst,

d e l s beskattningsbar inkomst enligt 2 § *förordningen* (1958: 295) om sjömansskatt och enligt 1 § 2 mom. nämnda *förordning* skattepliktig dagpenning samt det antal perioder om trettio dagar för vilka den skattskyldige uppburit sådan inkomst under beskattningsåret,

d e l s i avseende å kommunal inkomstskatt taxerad och beskattningsbar inkomst,

d e l s beslut i övrigt, som avser förutsättning för avdrag enligt 48 § 2 och 3 mom. kommunalskattelagen (1928: 370) eller för skattereduktion enligt 2 § 4 mom. *uppbördsförordningen* (1953: 272),

d e l s o c k uppgift om de värden å skogsmark och växande skog, varå skogsvårdsavgift skall beräknas.

Uppgår den enligt *förordningen* om statlig inkomstskatt beräknade taxerade inkomsten till minst 4 500 kronor för ensamstående och till sammanlagt minst 4 500 kronor för makar, som varit gifta vid ingången av beskattningsåret och under detta år levt tillsammans, skall den beräknade taxerade inkomsten införas, även om beskattningsbar inkomst icke uppkommer.

I förmögenhetslängden antecknas den till statlig förmögenhetsskatt skattepliktiga och beskattningsbara förmögenheten.

Närmare föreskrifter om taxeringslängds upprättande meddelas av *Kungl. Maj:t*.

Taxeringslängd underskrives av längdförare. Taxeringslängd skall nämndens beslut.

Föreslagen lydelse

i fråga om skattskyldiga som avses i 9 § 3 mom. *lagen* (1947: 576) om statlig inkomstskatt huruvida inkomsten utgör A-inkomst eller B-inkomst, medgivet avdrag för underskott å förvärvskälla, sammanräknad nettoinkomst (summan av inkomsterna av olika förvärvskällor, minskad med avdrag för underskott), medgivna allmänna avdrag som icke avse underskott å förvärvskälla, taxerad och beskattningsbar inkomst,

d e l s beskattningsbar inkomst enligt 2 § *förordningen* (1958: 295) om sjömansskatt och enligt 1 § 2 mom. nämnda *förordning* skattepliktig dagpenning samt det antal perioder om trettio dagar för vilka den skattskyldige uppburit sådan inkomst under beskattningsåret,

d e l s i avseende å kommunal inkomstskatt taxerad och beskattningsbar inkomst,

d e l s beslut i övrigt, som avser förutsättning för avdrag enligt 48 § 2 och 3 mom. kommunalskattelagen (1928: 370) eller för skattereduktion enligt 2 § 4 och 5 mom. *uppbördslagen* (1953: 272),

Uppgår den enligt *lagen* om statlig inkomstskatt beräknade taxerade inkomsten till minst 4 500 kronor för ensamstående och till sammanlagt minst 4 500 kronor för makar, som varit gifta vid ingången av beskattningsåret och under detta år levt tillsammans, skall den beräknade taxerade inkomsten införas, även om beskattningsbar inkomst icke uppkommer.

Närmare föreskrifter om taxeringslängds upprättande meddelas av *regeringen*.

lokal skattemyndighet eller annan därefter anses innefatta taxerings-

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

72 a §³

Har taxering för inkomst eller förmögenhet som beslutats av taxeringsnämnd icke införts i taxeringslängd inom föreskriven tid eller har sådan taxering införts för annan än den taxeringen avsett eller eljest uppenbarligen införts felaktigt i taxeringslängd, må den myndighet som ombesörjt längdföringen besluta om rättelse av taxeringslängden i denna del. Har beskattningsbar inkomst enligt 2 § förordningen (1958: 295) om sjömansskatt eller enligt 1 § 2 mom. nämnda förordning skattepliktig dagpenning eller det antal perioder om trettio dagar för vilka skattskyldig uppburit sådan inkomst ändrats, skall myndigheten vidtaga härav betingad rättelse av längden.

Har taxering av fysisk person eller dödsbo för inkomst eller förmögenhet som beslutats av taxeringsnämnd blivit oriktig till följd av

1) uppenbar felräkning eller uppenbart felaktig överföring av belopp i deklaration,

2) uppenbar felaktighet i fråga om uppgift till ledning för påförande av skogsvårdsavgift eller om fastighets taxeringsvärde eller avdrag som medgives skattskyldig utan särskild utredning,

3) uppenbar felaktighet i fråga om allmänt avdrag, vars rätta belopp framgår av debitering, eller avdrag för premier och andra avgifter, som avses i 46 § 2 mom. första stycket 3) kommunalskattelagen, eller motsvarande avdrag enligt 4 § 1 mom. andra stycket *förordningen* om statlig inkomstskatt eller avdrag enligt 46 § 3 mom. *nämnda lag* eller 4 § 2 mom. *nämnda förordning* eller i fråga om grundavdrag eller uppenbar felaktighet till den skattskyldiges nackdel i fråga om sådana förutsättningar för skattereduktion som enligt 68 § skall antecknas i inkomstlängd,

4) uppenbar felaktighet, varigenom A-inkomst enligt 9 § 3 mom. *förordningen* om statlig inkomstskatt betecknats som B-inkomst,

5) uppenbarligen för lågt avdrag enligt 50 § 2 mom. kommunalskattelagen eller motsvarande avdrag enligt *förordningen* om statlig inkomstskatt i fall då den skattskyldiges inkomst eller, vad angår makar som båda taxerats, de skattskyldigas inkomster helt eller delvis utgjorts av folkpension.

3) uppenbar felaktighet i fråga om allmänt avdrag, vars rätta belopp framgår av debitering, eller avdrag för premier och andra avgifter, som avses i 46 § 2 mom. första stycket 3) kommunalskattelagen, eller motsvarande avdrag enligt 4 § 1 mom. andra stycket *lagen* om statlig inkomstskatt eller avdrag enligt 46 § 3 mom. *kommunalskattelagen* eller 4 § 2 mom. *lagen om statlig inkomstskatt* eller i fråga om grundavdrag eller uppenbar felaktighet till den skattskyldiges nackdel i fråga om sådana förutsättningar för skattereduktion *eller särskild skattereduktion* som enligt 68 § skall antecknas i inkomstlängd,

4) uppenbar felaktighet, varigenom A-inkomst enligt 9 § 3 mom. *lagen* om statlig inkomstskatt betecknats som B-inkomst,

5) uppenbarligen för lågt avdrag enligt 50 § 2 mom. kommunalskattelagen eller motsvarande avdrag enligt *lagen* om statlig inkomstskatt i fall då den skattskyldiges inkomst eller, vad angår makar som båda taxerats, de skattskyldigas inkomster helt eller delvis utgjorts av folkpension,

* Senaste lydelse 1974: 298.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

må den myndighet som har att ombesörja längdföring av taxeringen, om ej särskilda skäl föranleda att skatterätten bör avgöra frågan, besluta om rättelse i denna del.

Föreligger felaktighet av angivna slag får myndigheten även besluta om därav föranledd ändring av den skattskyldiges eller makens taxering i ovan angivna hänsenden.

Efter utgången av mars månad året efter taxeringsåret må rättelse enligt denna paragraf beslutas endast om anmärkning i fråga om felaktighet av den art som denna paragraf avser dessförinnan gjorts hos den som har att besluta om rättelsen.

Innan rättelse beslutats skall, om det behövs, yttrande inhämtas från taxeringsnämndens ordförande. Innebär ifrågasatt åtgärd enligt andra eller tredje stycket höjning av taxering, skall den skattskyldige beredas tillfälle yttra sig innan rättelse sker, om hinder härför ej möter.

Beslutas rättelse eller vägras rättelse som den skattskyldige yrkat, skall, om detta ej är uppenbart överflödigt, beslutet inom två veckor tillställas den skattskyldige i den ordning som i 69 § 4 mom. andra stycket föreskrives i fråga om underrättelse beträffande taxeringsnämnds beslut.

Talan mot beslut i fråga om rättelse enligt denna paragraf må ej föras särskilt. Talan mot taxeringen må även i den del beslutet avser föras hos skatterätten i den ordning som föreskrives i 74, 76, 100 och 101 §§.

Närmare föreskrifter om förfarandet vid rättelse enligt denna paragraf meddelas av *Kungl. Maj:t.*

Närmare föreskrifter om förfarandet vid rättelse enligt denna paragraf meddelas av *regeringen.*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1975. De nya bestämmelserna i 68 § andra stycket och 72 § andra stycket tillämpas första gången i fråga om 1976 års taxering.

Förekommer i lag eller annan författning ordet "taxeringsförordning" i olika böjningsformer skall detta vid ikraftträdandet av denna lag bytas ut mot "taxeringslag" i motsvarande form. Vidare skall vid samma tidpunkt ordet "förordning" i olika böjningsformer, som förekommer i lag eller annan författning och avser taxeringsförordningen, bytas ut mot "lag" i motsvarande form.

6 Förslag till

Lag om ändring i förordningen (1968: 419) om allmän arbetsgivaravgift

Härigenom förordnas i fråga om förordningen (1968: 419) om allmän arbetsgivaravgift

dels att ordet "förordning" skall, om det avser denna förordning, bytas ut mot "lag",

dels att rubriken till förordningen samt 4 § skall ha nedan angivna lydelse.

Lag om allmän arbetsgivaravgift*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*4 §¹

Fysisk person, som åtnjutit inkomst av annat förvärvsarbete enligt 11 kap. 3 § lagen om allmän försäkring i form av inkomst av här i riket bedriven rörelse eller inkomst av här belägen jordbruksfastighet som brukas av honom, erlägger allmän arbetsgivaravgift med belopp motsvarande fyra procent av sådan inkomst, i den mån arbetsgivare icke har att erlagga allmän arbetsgivaravgift för inkomsten enligt 2 § denna förordning.

Fysisk person, som åtnjutit inkomst av annat förvärvsarbete enligt 11 kap. 3 § lagen (1962: 381) om allmän försäkring i form av inkomst av här i riket bedriven rörelse eller inkomst av här belägen jordbruksfastighet som brukas av honom, erlägger allmän arbetsgivaravgift om inkomsten av annat förvärvsarbete överstiger tiotusen kronor. Avgiften är fyra procent av den del av inkomsten som överstiger nämnda belopp. Avgift erlägges icke i den mån arbetsgivare har att erlagga allmän arbetsgivaravgift för inkomsten enligt 2 § denna lag.

Till grund för beräkning av inkomst av rörelse eller jordbruksfastighet under visst år skall läggas den avgiftsskyldiges taxering till statlig inkomstskatt avseende nämnda år. Avser taxering beskattningsår som ej sammanfaller med kalenderår, skall inkomsten under beskattningsåret anses hava åtnjutits under det kalenderår som närmast föregått taxeringsåret.

Har inkomst av rörelse eller jordbruksfastighet icke uppgått till femhundra kronor för år tages den ej i beräkning.

Avgift erlägges icke för inkomst, som avses i 11 kap. 3 § första stycket d) lagen om allmän försäkring.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1975. De nya bestämmelserna i 4 § tillämpas första gången ifråga om inkomster som upptages till beskattning vid 1976 års taxering.

Förekommer i lag eller annan författning ordet "förordning" i olika böjningsformer och avses därmed förordningen om allmän arbetsgivaravgift skall detta vid ikraftträdandet av denna lag bytas ut mot "lag" i motsvarande form.

¹ Senaste lydelse 1973: 486.

7 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1962: 381) om allmän försäkring

Härigenom förordnas i fråga om lagen (1962: 381) om allmän försäkring¹

dels att 19 kap. 6 § skall upphöra att gälla,

dels att 19 kap. 2, 4, 7 och 10 §§ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

19 kap.

2 §

Försäkrad, som vid utgången av visst år är inskriven hos allmän försäkringskassa och ej fyllt sextiosju år och ej heller för december månad samma år åtnjutit ålderspension eller förtidspension enligt denna lag, skall för nämnda år till kassan erlägga sju k f ö r s ä k r i n g s a v g i f t under förutsättning att till statlig inkomstskatt beskattningsbar inkomst beräknats för honom vid taxering året närmast efter det år avgiften avser.

Försäkrad, som vid utgången av visst år är inskriven hos allmän försäkringskassa och ej fyllt sextiosju år och ej heller för december månad samma år åtnjutit ålderspension eller förtidspension enligt denna lag, skall för nämnda år erlägga sju k f ö r s ä k r i n g s a v g i f t under förutsättning att han under året haft inkomst av annat förvärvsarbete enligt 3 kap. 2 §.

Vid beräkning av avgift enligt första stycket äger 3 § andra och fjärde styckena samt 11 kap. 4 § motsvarande tillämpning.

4 §²

Avgift till sjukförsäkringen enligt 1 § skall utgå med tre och åttiondels procent av det belopp, varå avgiften skall beräknas. Influtna avgifter fördelas mellan de allmänna försäkringskassorna i förhållande till deras utgifter under året för sjukförsäkringsförmåner, inberäknat de utgifter för läkemedel och kostnader enligt lagen (1974: 525) om ersättning för viss födelsekontrollerande verksamhet m. m., som åvila kassorna, samt för förvaltning. Regeringen äger förordna, att viss del av medlen skall ingå till en fond, be-

Avgift till sjukförsäkringen enligt 1 § eller sjukförsäkringsavgift enligt 2 § skall utgå med sju procent av det belopp, varå avgiften skall beräknas. För försäkrad som på grund av undantagande enligt 11 kap. 7 § ej omfattas av sjukpenningförsäkringen eller för vilken försäkringen enligt 3 kap. 11 § gäller med karenstid, beräknas dock avgift enligt 2 § efter den lägre procentsats som regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, myndighet fastställer med hänsyn till den inverkan undantagandet eller karenstiden bedömes

¹ Lagen omtryckt 1973: 908.

² Senaste lydelse 1974: 526.

Nuvarande lydelse

nämnd allmänna sjukförsäkringsfonden, vilken förvaltas enligt grunder som fastställas i enahanda ordning.

Föreslagen lydelse

få på försäkringens utgifter. Influtna avgifter fördelas mellan de allmänna försäkringskassorna till täckande av deras utgifter under året för sjukförsäkringsförmåner, inberäknat de utgifter för läkemedel och kostnader enligt lagen (1974: 525) om ersättning för viss födelsekontrollerande verksamhet m. m., som åvila kassorna, samt för förvaltning, till den del utgifterna icke täckas av statsbidrag enligt 7 §. För reglering av över- och underskott skall finnas en fond, benämnd allmänna sjukförsäkringsfonden. Regeringen fastställer grunderna för överförande av medel till och från fonden.

I fråga om sådan arbetstagare hos redare som avses i 1 § första stycket förordningen (1958: 295) om sjömansskatt beräknas avgiften till sjukförsäkringen enligt procentsats som regeringen fastställer. Procentsatsen skall för visst år utgöra bestämd andel av den i första stycket angivna procentsatsen. Nämnda andel skall svara mot förhållandet mellan antalet svenska sjömän och hela antalet sjömän på svenska handelsfartyg i medeltal för den 31 oktober under de tre år, som närmast föregått det år då procentsatsen fastställs. Hänsyn tages härvid ej till fartyg med en bruttodräktighet understigande trehundra registerton. Procentsatsen beräknas med två decimaler.

6 §³

Sjukförsäkringsavgift fastställs av riksförsäkringsverket efter den allmänna försäkringskassans hörande. Sådan avgift beräknas för helt år och utgår för varje avgiftspliktig med visst belopp i hela kronor, varvid öretal bortfaller.

Avgiften skall vara avvägd så, att den i förening med andra medel som äro tillgängliga för motsvarande ändamål förslår till bestridande av den allmänna försäkringskassans utgifter för sjukförsäkringsförmåner, inberäknat de utgifter för läkemedel och kostnader enligt lagen (1974: 525) om ersättning för viss födelsekontrollerande verksamhet m. m., som

³ Senaste lydelse 1974: 526.

Nuvarande lydelse

åvila kassan, samt till förvaltningskostnader och erforderlig fondering.

Avgiften består av en fast och en rörlig del. Den fasta delen skall vara lika stor för samliga avgiftspliktiga försäkrade i landet. Den rörliga delen skall utgöra en kvotdel av den försäkrades inkomst av förvärsarbete det år avgiften avser. Vid fastställande av denna kvotdel skall beaktas om inkomsten härrör från anställning eller från annat förvärsarbete. Härrör inkomsten från annat förvärsarbete än anställning skall även beaktas om karenstid gäller för sjukpenningförsäkringen.

Vid beräkning av inkomst enligt tredje stycket gälla bestämmelserna i 3 kap. 2 § i tillämpliga delar. Hänsyn tages dock ej till lön eller annan gottgörelse som utgör beskattningsbar inkomst enligt förordningen (1958: 295) om sjömansskatt eller enligt 1 § 2 mom. nämnda förordning skattepliktig dagpenning.

Försäkrads sjukförsäkringsavgift må icke överstiga ett belopp motsvarande en tiondel av hans till statlig inkomstskatt beskattningsbara inkomst vid taxering året närmast efter det år avgiften avser.

*Föreslagen lydelse*7 §⁴

Statsbidrag utgår för varje år med en tredjedel av allmän försäkringskassas utgifter för sjukförsäkringsförmåner, inberäknat de utgifter för läkemedel och kostnader enligt lagen (1974: 525) om ersättning för viss födelsekontrollerande verksamhet m. m., som åvila kassan, samt för förvaltning.

Statsbidrag utgår för varje år med en fjärdedel av allmän försäkringskassas utgifter för sjukförsäkringsförmåner, inberäknat de utgifter för läkemedel och kostnader enligt lagen (1974: 525) om ersättning för viss födelsekontrollerande verksamhet m. m., som åvila kassan, samt för förvaltning.

10 §⁵

Om debitering och uppbörd av sjukförsäkringsavgifter och avgif-

Om debitering och uppbörd av sjukförsäkringsavgifter och avgif-

⁴ Senaste lydelse 1974: 526.

⁵ Senaste lydelse 1974: 510.

Nuvarande lydelse

ter till folkpensioneringen enligt 2 och 3 §§ stadgas i *uppbördsförordningen*.

Allmän försäkringskassa äger i den ordning regeringen bestämmer av statsverket uppbära hela beloppet av de sjukförsäkringsavgifter, som vid debitering av slutlig skatt debiterats för kassans räkning.

Har försäkrad, som är pliktig att erlægga sjukförsäkringsavgift enligt 2 § eller avgift till folkpensioneringen enligt 3 §, avlidit skall 75 § 1 mom. kommunalskattelagen (1928: 370) äga motsvarande tillämpning beträffande befrielse från skyldighet att erlægga sådan avgift.

Föreslagen lydelse

ter till folkpensioneringen enligt 2 och 3 §§ stadgas i *uppbörds-lagen*.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 1975.

2. Äldre bestämmelser äger alltjämt tillämpning beträffande avgift som belöper på tid före ikraftträdandet. Vid tillämpning av bestämmelserna i 19 kap. 6 § tredje stycket angående sjukförsäkringsavgift för inkomst av anställning skall därvid hänsyn ej tagas till inkomst från en och samme arbetsgivare, som under ett år ej uppgått till 500 kr.

8 Förslag till**Lag om ändring i lagen (1962: 392) om hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg till folkpension**

Härigenom förordnas att 4 och 14 §§ lagen (1962: 392) om hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg till folkpension¹ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg minskas med *hälften* av den pensionsberättigades årsinkomst i vad den må överstiga för den som är gift ettusenfemhundra kronor och för annan tvåtusen kronor.

Minskning skall, där rätt till såväl hustrutillägg som kommunalt bostadstillägg föreligger, göras först å bostadstillägget och därefter å hustrutillägget.

*Föreslagen lydelse***4 §**

Hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg minskas med *en tredjedel* av den pensionsberättigades årsinkomst i vad den må överstiga för den som är gift ettusenfemhundra kronor och för annan tvåtusen kronor.

14 §

Kommun skall för varje år bestrida kostnaden för kommunala bostadstillägg, vilka under året utbetalats för pensionsberättigade

Kommun skall för varje år bestrida kostnaden för kommunala bostadstillägg, vilka under året utbetalats för pensionsberättigade

¹ Lagen omtryckt 1973: 909.

Nuvarande lydelse

som äro mantalsskrivna i kommunen.

Föreslagen lydelse

som äro mantalsskrivna i kommunen. *Kostnaden beräknas enligt föreskrifter som regeringen meddelar.*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1975. Äldre bestämmelser gäller fortfarande i fråga om hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg som avser tid före ikraftträdandet.

Utdrag av protokollet över finansärenden hållet inför Hans Kungl. Höghet Regenten, Hertigen av Halland, i statsrådet den 23 augusti 1974.

Närvarande: statsministern PALME, ministern för utrikes ärendena ANDERSSON, statsråden STRÄNG, JOHANSSON, ASPLING, LUNDKVIST, BENGTSOON, NORLING, LÖFBERG, LIDBOM, CARLSSON, FELDT, SIGURDSEN, HJELM-WALLÉN.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sträng, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om *sänkning av inkomstskatten, m. m.* och anför.

Inledning

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 14 april 1972 tillkallade jag tretton sakkunniga¹ att se över skattesystemet, m. m.

Genom tilläggsdirektiv den 12 oktober 1973 fick utredningen, som antagit benämningen 1972 års skatteutredning, i uppdrag att som en provisorisk lösning i avvaktan på utredningens slutliga förslag utarbeta ett förslag i syfte att lindra marginaleffekterna för inkomsttagare i mellaninkomstlägena och beakta behovet av skattesänkning för inkomsttagare med lägre inkomster. Som riktpunkt för arbetet angavs en kostnad på ca 4 miljarder kr. Vidare ålades utredningen att anvisa lämpliga finansieringsvägar för förslaget.

Utredningen har i mars 1974 redovisat sitt uppdrag enligt tilläggsdirektiven i delbetänkandet (SOU 1974: 20) Förslag till skatteomläggning m. m.

I betänkandet föreslås att sjukförsäkringsavgiften slopas för löntagare. Vidare föreslås justeringar i fråga om grundavdragen och statskatteskalan främst i syfte att lindra marginals-katten i mellaninkomstlägena. Ett särskilt låginkomststöd till inkomsttagare i aktiv ålder föreslås i form av ett extra avdrag från skatten med 250 kr./år.

¹ Dåvarande riksdagsledamoten Erik Brandt, tillika ordförande, riksdagsledamoten Alvar Andersson, numera kanslirådet Gunnar Björne, riksdagsledamöterna Arne Gadd, Carl-Henrik Hermansson, Gördis Hörnlund, Valter Kristenson och Eric Krönmark, fil. dr Rudolf Meidner, andre vice talmannen Cecilia Nettelbrandt (t. o. m. den 31 december 1973), riksdagsledamoten Ingemar Mundebo (fr. o. m. den 1 januari 1974), förbundsledamöterna Arne Nilstein (t. o. m. den 24 september 1973), förbundssekreteraren Sune Tidcfelt (fr. o. m. den 25 september 1973), direktören Stig Svensson och numera parti-sekreteraren Lars Tobisson.

För folkpensionärer förordar utredningen lättnader i form av ändrade inkomstprövningsregler för hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg samt en utvidgning av rätten till extra avdrag vid taxeringen.

Bostadstilläggen till barnfamiljer och låginkomsttagare utan barn föreslås avtrappade efter en enhetlig reduktionsfaktor på 15 %.

Finansieringen av sloandet av sjukförsäkringsavgiften för löntagare föreslås ske genom en höjning av arbetsgivarnas socialförsäkringsavgift för sjukförsäkringen från 3,8 % till 6,1 %. Övriga åtgärder täcks genom en höjning av den allmänna arbetsgivaravgiften från nuvarande 4 % till 5,3 %.

Förslaget föreslås träda i kraft den 1 januari 1975.

Reservation mot den allmänna uppläggningsen av förslaget har avgetts av ledamoten Hermansson. Reservationer mot vissa delar av förslaget har avgivits av ledamöterna Andersson, Gadd, Hermansson, Hörnlund, Krönmark, Mundebo och Svensson. Ledamoten Tobisson har avgivit särskilt yttrande. Reservationerna berörs närmare i samband med den följande redogörelsen för utredningens förslag.

Efter remiss har yttranden över betänkandet avgetts av kammarrätten i Göteborg, socialstyrelsen, riksförsäkringsverket (RFV), statskontoret, riksrevisionsverket (RRV), riksskatteverket (RSV), bostadsstyrelsen, länsstyrelserna i Stockholms, Östergötlands, Jönköpings, Malmöhus, Göteborgs och Bohus, Skaraborgs, Värmlands, Västmanlands, Västernorrlands, Västerbottens och Norrbottens län, företagskatteberedningen, kommunalekonomiska utredningen, pensionsålderskommittén, Landsorganisationen i Sverige (LO), Tjänstemännens centralorganisation (TCO), Statstjänstemännens riksförbund (SR), Sveriges akademikers centralorganisation (SACO), Svenska arbetsgivareföreningen (SAF), Sveriges hantverks- och industriorganisation (SHIO), Sveriges industriförbund, Lantbrukarnas riksförbund (LRF), Svenska kommunförbundet, Landstingsförbundet, Föreningen Sveriges fögderichefer, Taxeringsnämndsordförandenas riksförbund (TOR), Pensionärernas riksorganisation (PRO) och Försäkringskasseförbundet. Vissa länsstyrelser har bifogat yttrande från lokal skattemyndighet.

SAF och Sveriges industriförbund har åberopat yttrande som avgetts av Näringslivets skattedelegation. LRF har åberopat yttrande av Lantbrukarnas skattedelegation.

Yttrande har också avgetts av Ensamståendes intresseorganisation.

I sammanhanget vill jag också ta upp fråga om en mindre ändring i schablonbeskattningen av egendom.

Nuvarande ordning

Inkomstbeskattningen

Allmänt

Inkomstskatt betalas till staten i form av statlig inkomstskatt och till kommunerna i form av allmän kommunalskatt. Folkpensionsavgiften, som till sin konstruktion närmast kan jämföras med en statlig inkomstskatt, har slopats fr. o. m. inkomståret 1974.

Den statliga inkomstskatten är progressiv för fysiska personer, oskiftade dödsbon och familjestiftelser men proportionell för övriga skattskyldiga.

Den allmänna kommunalskatten är en s. k. repartitionsskatt, vilket innebär att det skattebelopp som behövs för att täcka kommunens utgifter fördelas mellan kommunens skattskyldiga i förhållande till det antal skattekronor och skatteören som påförs varje skattskyldig (en skattekrona = 100 kr. beskattningsbar inkomst). Skatten är proportionell i förhållande till beskattningsbar inkomst men däremot på grund av reglerna om grundavdrag svagt progressiv i förhållande till den taxerade inkomsten. Skattesatsen är i princip densamma för alla skattskyldiga i samma kommun.

Den fortsatta redogörelsen för inkomstbeskattningen avser endast fysiska personer.

Beräkningen av taxerad och beskattningsbar inkomst

Som underlag för inkomstbeskattningen bestäms beskattningsbar inkomst för varje skattskyldig. Denna inkomst utgörs av taxerad inkomst minskad i förekommande fall med grundavdrag och s. k. extra avdrag. Beskattningsunderlaget bestäms för stats- och kommunalbeskattningen var för sig genom ett årligt taxeringsförfarande. Bestämmelser för inkomstberäkningen finns främst i förordningen (1947: 576) om statlig inkomstskatt, SI, och kommunalskattelagen (1928: 370), KL. Reglerna för inkomstberäkningen är till stor del gemensamma för de båda inkomstskatterna.

Skatteplikt föreligger för inkomst av jordbruksfastighet, annan fastighet, rörelse, tjänst, tillfällig förvärvsverksamhet och kapital. Vid kommunaltaxeringen är också s. k. garantibelopp för fastighet skattepliktigt. Inkomstberäkningen sker särskilt för varje s. k. förvärvskälla.

Till skattepliktiga intäkter hör bl. a. folkpensionsförmånerna. Skatteplikt föreligger numera också för sjukpenning under förutsättning att sjukpenningen grundas på förvärvsinkomst som uppgår till 4 500 kr. eller mer om året samt för föräldrapenning och vårdbidrag enligt lagen (1962: 381) om allmän försäkring (AFL), dagpenning från erkänd arbetslöshetskassa, kontant arbetsmarknadsstöd och vissa ersättningar i samband med arbetsmarknadsutbildning.

Skattefrihet föreligger för ett antal andra kontantersättningar inom det socialpolitiska området, bl. a. socialhjälp, allmänt barnbidrag, invaliditetstillägg och invaliditetsersättning enligt 9 kap. AFL, statliga bostadstillägg till barnfamiljer, statskommunala bostadstillägg samt kommunala bostadstillägg till folkpensionärer och handikappade.

Vid beräkning av inkomst från särskild förvärvskälla får avräknas alla omkostnader under beskattningsåret som fordras för att förvärva och behålla intäkterna. Summan av inkomsterna från olika förvärvskällor utgör den skattskyldiges sammanräknade inkomst.

Från sammanräknad inkomst får göras s. k. allmänna avdrag (46 § KL). I första hand avräknas underskott som vid inkomstberäkningen uppkommit i förvärvskälla. Därefter kvarstår sammanräknad nettoinkomst. Denna reduceras med vissa allmänna avdrag som inte har direkt samband med någon förvärvskälla. Avdrag medges för sådan sjukförsäkringsavgift enligt 19 kap. 2 § AFL som påförts den skattskyldige under året näst före det taxeringsår som är i fråga. Avdragsrätt föreligger vidare för tilläggspensionsavgift och allmän arbetsgivaravgift, som påförts under året före taxeringsåret. I viss utsträckning medges allmänt avdrag för periodiskt understöd, underhåll till icke hemmavarande barn samt avgifter för pensions- och kapitalförsäkring. Till de allmänna avdragen hör slutligen förvärvsavdraget. Avdraget är förbehållet skattskyldiga — ensamstående eller gifta — som har hemmavarande barn under 16 år och som under beskattningsåret haft s. k. A-inkomst, dvs. främst inkomst som härrör av förvärvsarbete.

Som allmän princip gäller att det endast är intäkter och avdrag hänförliga till beskattningsåret som beaktas vid inkomstberäkningen. Enligt särskilda bestämmelser har skattskyldig dock i vissa fall rätt att från visst års inkomst avräkna förlust som uppkommit ett tidigare år, s. k. förlustavdrag.

Sammanlagda inkomster från olika förvärvskällor minskat med allmänna avdrag och förlustavdrag samt med tillägg vid kommunaltaxeringen för ev. garantibelopp utgör taxerad inkomst. Denna avrundas nedåt till jämnt tiotal kronor.

Under vissa förutsättningar avräknas s. k. grundavdrag från taxerad inkomst (48 § KL). För skattskyldig som varit bosatt i Sverige under större delen av beskattningsåret är grundavdraget 4 500 kr., om den till statlig inkomstskatt taxerade inkomsten inte överstiger 30 000 kr. Är inkomsten större, reduceras grundavdraget med 20 % av överskjutande belopp. Vid en statligt taxerad inkomst på 52 500 kr. har grundavdraget alltså helt avtrappats. Har den skattskyldige varit bosatt i Sverige under högst hälften av beskattningsåret jämkas grundavdraget med hänsyn härtill.

Utöver grundavdrag har skattskyldig i vissa fall även rätt till s. k. extra avdrag (50 § 2 mom. KL), nämligen dels när skatteförmågan är

väsentligen nedsatt till följd av långvarig sjukdom eller annan s. k. ömmande omständighet, dels när hans inkomst efter skatt på grund av nedsatt arbetsförmåga, långvarig oförvållad arbetslöshet, stor försörjningsbörda eller annan sådan omständighet understiger existensminimum. Det maximala avdragsbeloppet är i dessa fall 10 000 kr., vid extra avdrag på grund av existensminimum dock med tillägg av 2 500 kr. för varje barn.

Sedan taxerad inkomst minskats med ev. grundavdrag och extra avdrag erhålles beskattningsbar inkomst. Denna avrundas nedåt till jämnt hundratal kronor.

Makar taxeras var och en för sin inkomst. Vid inkomstberäkningen gäller dock i vissa hänseenden särskilda regler för makar. Om makar levtt tillsammans under beskattningsåret, har endera maken rätt att tillgodogöra sig allmänna avdrag och — efter den andre makens medgivande — förlustavdrag som denne inte kunnat utnyttja. Vidare beräknas s. k. extra avdrag med hänsyn till båda makarnas inkomst- och förmögenhetsförhållanden. Grundavdraget beräknas däremot individuellt för vardera maken.

Skatteberäkning

Den statliga inkomstskatten tas ut med viss procent av ett s. k. grundbelopp, som i sin tur motsvarar viss del av den beskattningsbara inkomsten. Under senare år har regelmässigt tagits ut 100 % av grundbeloppet, vilket betyder att uttagen skatt varit lika stor som grundbeloppet. Skatten bestäms efter en progressiv skiktscala, som har följande utseende (10 § 1 mom. SI).

Beskattningsbar inkomst, kr.	Skattesats inom skiktet, %
— 15 000	7
15 000— 20 000	13
20 000— 30 000	19
30 000— 52 500	28
52 500— 70 000	38
70 000—100 000	47
100 000—150 000	49
150 000—	54

Vid beräkning av statlig inkomstskatt för makar gäller särskilda regler. Innebörden av dessa regler är att vardera maken beskattas individuellt för s. k. A-inkomst, medan däremot s. k. B-inkomst sambeskattas. Sambeskattningen av B-inkomst sker genom att makarnas sammanlagda B-inkomst beskattas "på toppen" av deras största A-inkomst. Med A-inkomst förstås inkomst av tjänst, med undantag för periodiskt understöd och därmed jämförlig intäkt, samt inkomst av jordbruksfastighet och rörelse om den skattskyldige varit verksam i förvärvskällan i ej blott ringa omfattning. Enligt definitionen räknas bl. a. pension och livränta till A-inkomst. Annan inkomst än A-inkomst utgör B-inkomst.

I vissa fall medges särskilt avdrag från den uträknade skatten med högst 1 800 kr., s. k. skattereduktion. Bestämmelser härom finns i 2 § 4 mom. uppbördsförordningen (1953: 272). Rätt till skattereduktion med maximibeloppet 1 800 kr. har ensamstående skattskyldig med hemmavarande barn under 18 år och gift vars make saknar statligt taxerad inkomst. Gift vars make har taxerad inkomst understigande 4 500 kr. får skattereduktion med 40 % av skillnaden mellan 4 500 kr. och den taxerade inkomsten. Skattereduktionen avräknas mot flertalet skatter och avgifter, dock inte mot bl. a. statlig förmögenhetsskatt, ATP-avgift eller allmän arbetsgivaravgift.

I sammanhanget bör slutligen erinras om bestämmelserna i förordningen (1970: 172) om begränsning av skatt i vissa fall. Dessa bestämmelser innebär i huvudsak att statlig inkomstskatt och förmögenhetsskatt kan nedsättas med det belopp varmed summan av dessa skatter och allmän kommunalskatt överstiger det s. k. spärrbeloppet. Det senare motsvarar 80 % av statlig beskattningsbar inkomst som ej överstiger 200 000 kr. och 85 % av överskjutande beskattningsbar inkomst. Förmögenhetsskatten får dock inte nedsättas till lägre belopp än som svarar mot skatten på halva förmögenheten. För makar som lever tillsammans sker skattebegränsningen med hänsyn till deras sammanlagda inkomst och förmögenhet.

Den kommunala inkomstskatten är som tidigare nämnts proportionell i förhållande till den beskattningsbara inkomsten och tas ut med en i särskild ordning bestämd andel av denna inkomst. Den genomsnittliga kommunala utdebiteringen är f. n. ca 24 kr. per 100 kr. beskattningsbar inkomst, dvs. skattesatsen är i genomsnitt ca 24 %.

Socialförsäkrings- och arbetsgivaravgifter m. m.

S j u k f ö r s ä k r i n g e n

Sjukförsäkringen administreras av de allmänna försäkringskassorna. I regel finns en allmän försäkringskassa för varje landstingskommun och varje kommun som inte tillhör landsting (18: 1 AFL). F. n. finns 26 kassor. De är — liksom tidigare sjukförsäkringskassorna — i princip konstruerade som självständiga, juridiska personer. Riksförsäkringsverket är tillsynsmyndighet och utfärdar anvisningar som är bindande för kassorna.

Sjukförsäkringen omfattar sjukvårdersättning samt sjukpenning och föräldrapenning. Sjukvårdersättningen avser främst ersättning för utgifter för läkarvård, tandvård, m. m. (2 kap. AFL). Sjukpenningen är i första hand avsedd att ersätta inkomst som försäkrad förlorar på grund av sjukdom. Bortsett från vad som gäller för hemmameförsäkringen är därför endast inkomst av förvärvsarbete sjukpenninggrundande. Inkomst av förvärvsarbete utgör antingen inkomst av anställning, som omfattar kontant ersättning i form av lön, provision, m. m. och natura-

förmåner i form av kost och bostad, eller inkomst av annat förvärvsarbete, som omfattar inkomst som förvärvas av rörelseidkare, jordbrukare, fria yrkesutövare m. fl. (3: 2 AFL).

Sjukförsäkringens finansiering för anställda

Sjukförsäkringen finansieras genom avgifter från arbetsgivare och försäkrade (avgiftsfinansiering; 19: 1 och 2 AFL) och genom statsbidrag (skattefinansiering; 19: 7 AFL) enligt följande. Statsbidrag utgår för en tredjedel av kassans utgifter för sjukförsäkringsförmåner och förvaltning. En riktning för arbetsgivaravgifterna är att de bör täcka ca 40 % av förmåns- och förvaltningsutgifterna med undantag för utgifter som belöper på sjukpenning för egenföretagare (prop. 1973: 46 sid. 110). Återstående ca 27 % av sjukförsäkringsutgifterna täcks av de försäkrades egna avgifter.

Den avgift som betalas av arbetsgivarna betecknas socialförsäkringsavgift till sjukförsäkringen (19: 1 AFL). Avgift tas ut på summan av ersättningar som under året utgått till anställda såsom kontantlön eller såsom naturaförmån i form av kost eller bostad. Avgift tas också ut på ersättning till den som inte är anställd, om s. k. likställighetsavtal föreligger, dvs. avtal mellan uppdragsgivare och uppdragstagare om att ersättningen skall anses som anställningsinkomst (3: 2 och 11: 2 AFL). Vid beräkning av avgiftsunderlaget bortses från den del av varje arbetstagares lön som överstiger 7,5 gånger basbeloppet vid årets ingång. Hänsyn tas inte heller till arbetstagare, vars lön under året inte uppgått till 500 kr., eller — utom i fall av likställighetsavtal — till arbetstagare som inte är obligatoriskt försäkrad för yrkesskada. Avgift betalas inte heller för lön vid sjukdom m. m. till den del lönen motsvarar sjukpenning eller föräldrapenning som arbetsgivare uppbär enligt reglerna om s. k. arbetsgivarinträde (3: 16 AFL). Avgiften utgår med 3,8 % av avgiftsgrundande löneunderlag (19: 4 AFL). Influtna avgifter fördelas mellan försäkringskassorna i förhållande till deras utgifter under året för sjukförsäkringsförmåner — inkl. läkemedel — och förvaltning.

Den avgift som de försäkrade själva betalar kallas sjukförsäkringsavgift (19: 2 AFL). Till skillnad från vad som tidigare gällt omfattar denna avgift för år 1974 hela sjukförsäkringen utan formell uppdelning på sjukvårdsförmåner, sjukpenning m. m. Avgiftsskyldigheten är begränsad till försäkrade som vid utgången av avgiftsåret är inskrivna i allmän försäkringskassa (19: 2 AFL). Härigenom undantas de som är under 16 år. Befriad från avgiften är också den som vid avgiftsårets utgång fyllt 67 år och den som i december månad detta år uppburit ålders- eller förtidspension enligt AFL. Folkpensionärer i denna mening är alltså befriade från sjukförsäkringsavgift. En allmän förutsättning för avgiftsskyldighet är vidare att den försäkrade vid taxeringen till statlig inkomstskatt påförs beskattningsbar inkomst för det inkomstår avgiften avser.

Avgiften får inte överstiga en tiondel av den beskattningsbara inkomsten.

Sjukförsäkringsavgiften består av en fast och en rörlig del (19: 6 AFL). Den fasta delen är lika stor för samtliga avgiftsskyldiga i hela landet. För år 1974 utgör den 300 kr. Den tas ut oberoende av om den försäkrades inkomst härrör från förvärvsarbete eller kapital m. m. och kommer i huvudsak att motsvara de försäkrades kostnadsandel för sjukvårdsförmåner, hemmamekeförsäkring, föräldrapenningens garantinivå och kassans administration. Den rörliga delen skall täcka de kostnader som återstår för kassan sedan statsbidrag, arbetsgivaravgift och den fasta avgiftsdelen beaktats. Den motsvarar viss procentandel av de försäkrades inkomster av förvärvsarbete. Kapitalinkomster beaktas däremot inte. Förvärvsinkomsten beräknas i princip enligt samma regler som gäller för sjukpenninggrundande inkomst. Procentsatsen varierar mellan kassorna, beroende på deras utgifter och avgiftsunderlag. Den rörliga delen är väsentligt lägre för anställda än för egenföretagare, vilket sammanhänger bl. a. med att kostnaderna för de anställdas sjukpenning delvis täcks av arbetsgivaravgifterna medan så inte är fallet med egenföretagarnas sjukpenning. Procentsatserna för avgiftsåret 1974 fastställs först under senare hälften av året. För anställningsinkomst kan den genomsnittliga procentsatsen beräknas till ca 1,3 % och den kan antas komma att variera mellan de olika kassorna med några tiondels procentenheter.

Försäkringskassan får av statsverket uppbära hela beloppet av de sjukförsäkringsavgifter som vid debitering av slutlig skatt påförts de försäkrade för kassans räkning. Detta innebär att avgiftsförluster på grund av försummad skattebetalning stannar på statsverket (19: 10 AFL).

Sjukförsäkringens finansiering för egenföretagare

I fråga om egenföretagare finansieras sjukförsäkringens genom statsbidrag i samma utsträckning som beträffande anställda och genom egenavgifter. Den rörliga delen av egenavgifterna är i genomsnitt 3,8 % av avgiftsunderlaget. Detta utgörs av den avgiftsskyldiges inkomst av annat förvärvsarbete än anställning. I likhet med vad som gäller i fråga om anställda bortses från inkomst som understiger 500 kr. och från den del av inkomst som överstiger 7,5 gånger basbeloppet.

Övriga avgifter

De avgifter som här avses utgör arbetsgivaravgifter i den mening att de tas ut hos arbetsgivare på de kontantlöner och naturaförmåner i form av kost och bostad, som utgår till anställda. Några av avgifterna tas också ut i form av egenavgifter.

Avgifterna och de procentsatser som tillämpas vid uttag under år 1974 framgår av följande uppställningar. I den mån annan uttagspro-

cent beslutats eller föreslagits för år 1975 har denna särskilt angivits. För fullständighetens skull har även de redan berörda avgifterna till sjukförsäkringen tagits med i uppställningarna.

Arbetsgivaravgifter	Procentsats
Socialförsäkringsavgift till	
ATP	10,50 (1975: 10,75)
sjukförsäkringen	3,80
folkpensioneringen	3,30 (1975: 4,20 enl. prop. 1974: 129)
Arbetsgivaravgift till	
arbetslöshetsförsäkringen m. m.	0,40
Avgift för yrkesskadeförsäkringen	0,25
Arbetsarkyddsavgift	0,10
Lönegarantavgift	0,02
Allmän arbetsgivaravgift	4,00

Härtill kommer byggnadsforskningsavgiften, som fr. o. m. år 1975 tas ut efter 0,6 % av arbetsgivare inom byggnadsindustrin. Från denna avgift bortses i det följande. Särskilda regler gäller för uttag av avgifter hos redare; även dessa regler förbigås här.

Egenavgifter	Procentsats
ATP-avgift	10,50 (1975: 10,75)
Socialförsäkringsavgift till	
folkpensioneringen	3,30 (1975: 4,20 enl. prop. 1974: 129)
Sjukförsäkringsavgift	3,80
Allmän arbetsgivaravgift	4,00

I fråga om avgiftsunderlaget föreligger vissa skillnader mellan de olika avgifterna. Skillnaderna sammanhänger med olikheter i de materiella förmånsreglerna. Förhållandet medför bl. a. att det sammanlagda procentuella avgiftsuttaget på de löner som betalas av visst företag inte kan beräknas genom en enkel summering av de procentsatser som ovan angivits för arbetsgivaravgifterna. Uttagets storlek kommer att växla med företagets lönestruktur. För hela riket kan det totala avgiftsuttaget under år 1975 antas komma att motsvara ca 20 % av den totala lönesumman.

Av särskilt intresse är den allmänna arbetsgivaravgiften som utgår enligt förordningen (1968: 419) om allmän arbetsgivaravgift. Vid bestämmande av underlaget för den allmänna arbetsgivaravgiften som tas ut på löneutbetalningar bortses från arbetstagare vars lön under året understigit 500 kr. och från arbetstagare som inte är obligatoriskt yrkesskadeförsäkrad. Vidare medräknas inte ersättning vid s. k. likställighetsavtal. Något beloppstak finns inte; avgift tas alltså ut även på den del av lönerna som överstiger 7,5 gånger basbeloppet.

Underlag för egenavgift utgörs av inkomst av annat förvärvsarbete enligt 11 kap. 3 § AFL, som härrör från här i riket bedriven rörelse eller från här belägen jordbruksfastighet (avgiftsskyldig är endast den som själv brukat fastigheten). Till grund för beräkning av underlaget för

egenavgift ligger den avgiftsskyldiges taxering till statlig inkomstskatt. Har inkomst av rörelse eller jordbruksfastighet inte uppgått till 500 kr. medräknas den inte. Sjukpenning är undantagen från egenavgift.

Bostadstillägg till barnfamiljer och låginkomsttagare utan barn, m. m.

Bostadstillägg utgår i form av dels statligt bostadstillägg till barnfamiljer och dels statskommunalt bostadstillägg till barnfamiljer och låginkomsttagare utan barn. Dessutom utgår inom ett mindre antal kommuner särskilt kommunalt bostadstillägg till barnfamiljer.

De nämnda förmånerna är inkomstprövade. Till grund för inkomstprövningen ligger i princip den inkomst som fastställts vid taxeringen till statlig inkomstskatt året före bidragsåret. Detta innebär att förmånerna beräknas med ledning av en inkomst som förvärvats två år före bidragsåret.

Gällande regler beträffande bostadstillägg återfinns i kungörelsen (1968: 425, ändrad senast 1973: 378) om statliga bostadstillägg till barnfamiljer och i kungörelsen (1973: 379, ändrad senast 1973: 956) om statskommunala bostadstillägg.

Statligt bostadstillägg utgår till i Sverige bosatt familj med barn under 17 år, som helt eller delvis försörjs inom familjen.

Oreducerat bostadstillägg utgår med 75 kr./mån. eller 900 kr./år för varje barn i familjen. Några villkor beträffande bostaden finns inte för det statliga bostadstillägget, som närmast har karaktär av ett inkomstprövat tillägg till det generella barnbidraget.

Till grund för inkomstprövningen ligger familjeförsörjarens eller, om denne är gift, båda makarnas till statlig inkomstskatt taxerade inkomst vid taxeringen året före bidragsåret. Avtrappningen av det statliga bostadstillägget framgår av följande tablå:

Taxerad inkomst per år	Bostadstillägget reduceras med nedanstående andel av inkomsten (reduceringsfaktorn)
— 23 000	0 %
23 000—26 000	12 %
26 000—36 000	18 %
36 000—	24 %

Den taxerade inkomsten justeras i vissa fall enligt särskilda regler.

Statskommunalt bostadstillägg utgår både till barnfamiljer och till låginkomsttagare utan barn. Det är anknutet till den faktiska bostadskostnaden och utgår med upp till 80 % av kostnaden inom vissa gränser. För barnfamiljer sker inkomstprövningen och avtrappningen av det statskommunala bostadstillägget på samma sätt som vid det statliga bostadstillägget. Därvid avtrappas först det statliga tillägget och därefter det statskommunala.

Folkpensionärernas förmåner och beskattning

F ö r m å n e r

Folkpensioneringen omfattar både generella och inkomstprövade förmåner. De generella förmånerna utgörs av ålderspension, förtidspension och familjepension i form av änkepension och barnpension. Ålderspension liksom hel förtidspension och änkepension utgår för år räknat med 90 % av basbeloppet för ensamstående pensionär och med sammanlagt 140 % av basbeloppet för två pensionsberättigade makar eller med 70 % för vardera maken. Härtill kommer i vissa fall pensionstillskott (mer härom i det följande). Basbeloppet uppgår f. n. (augusti 1974) till 8 500 kr. De inkomstprövade förmånerna utgörs av kommunalt bostadstillägg, hustrutillägg och vissa änkepensioner. Dessutom förekommer inom folkpensioneringen vissa tilläggsförmåner, bl. a. till försäkrade som är handikappade.

Bestämmelserna om dessa folkpensionsförmåner återfinns i AFL samt lagen (1969: 205, ändrad senast 1971: 276) om pensionstillskott och lagen (1962: 392, omtryckt 1973: 909) om hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg.

Pensionstillskott utgår som komplettering till folkpensionen i form av ålderspension, förtidspension och änkepension till pensionär som inte har ATP eller som har låg ATP. Tillskottet utgår med samma belopp för ensamstående som för var och en av två makar.

För innevarande budgetår utgår pensionstillskott med 18 % av basbeloppet. I den mån ATP tillsammans med pensionstillskottet överstiger 30 % av basbeloppet reduceras pensionstillskottet.

Förslag till avsevärda förbättringar av folkpensionsförmånerna har lagts fram till årets höstriksdag (prop. 1974: 129). Enligt förslaget höjs folkpensionen från 90 till 95 % av basbeloppet för ensam pensionär och från 140 till 155 % av basbeloppet för pensionärspär. Dessa höjningar föreslås genomförda den 1 januari 1975. Vidare föreslås pensionstillskottens årliga höjning fr. o. m. den 1 juli 1976 öka från 3 till 4 % av basbeloppet för ensam pensionär och för var och en av två makar. Den garantinivå som pensionstillskotten skall ge höjs successivt från 30 till 45 % av basbeloppet. För förtidspensionär utan ATP eller med låg ATP föreslås utgå dubbla pensionstillskott. Förbättringar föreslås också i fråga om vissa särskilda förmåner till handikappade fr. o. m. den 1 juli 1975. Den allmänna pensionsåldern sänks enligt förslaget den 1 juli 1976 till 65 år.

Hustrutillägg tillkommer hustru till den, som antingen fyllt 67 år och uppbär ålderspension eller dessförinnan har erhållit förtidspension. I regel fordras att hustrun fyllt 60 år och att makarna varit gifta minst fem år. Hustrutillägg utgår inte om hustrun själv uppbär folkpension och upphör när hon fyller 67 år och får ålderspension. Reducerat till-

lägg motsvarar skillnaden mellan å ena sidan ålderspension och pensionstillskott för två makar och å andra sidan ålderspension och pensionstillskott för en ensam pensionär.

Kommunalt bostadstillägg kan utgå till den som uppbär folkpension i form av ålderspension, förtidspension och änkepension eller till den som uppbär hustrutillägg och under förutsättning att den försäkrade är mantalsskriven inom vederbörande kommun. Kommunerna svarar helt för finansieringen av tilläggen och varje kommun bestämmer själv om tillägg skall utgå och i så fall efter vilka grunder. Kommunalt bostadstillägg utgår f. n. i samtliga kommuner.

För hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg gäller samma inkomstprövningsregler. Dessa innebär att tillägg skall reduceras med hälften av den pensionsberättigades inkomst vid sidan av folkpensionen i den mån sidoinkomsten överstiger 1 500 kr. för den som är gift och 2 000 kr. för ensamstående. Som sidoinkomst räknas inte allmänt barnbidrag, socialhjälp, ATP i den mån denna föranlett minskning av pensionstillskott eller barntillägg, livränta som avräknats mot ATP eller understöd från anförvant. Vid uppskattning av förmögenhetsavkastning skall denna höjas med 10 % av det belopp, varmed förmögenheten överstiger 40 000 kr. för den som är gift och 50 000 kr. för annan pensionsberättigad. Om det föreligger rätt till både hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg skall det kommunala bostadstillägget reduceras i första hand.

Beträffande makar beaktas deras sammanlagda sidoinkomst och förmögenhet på så sätt att sidoinkomst och förmögenhet läggs samman och därefter fördelas med hälften på vardera maken. Inkomstprövningen sker sedan för vardera maken för sig. Därvid gäller de inkomst- och förmögenhetsgränser som tidigare angivits för gift pensionsberättigad. Härav följer att makar kan ha en sammanlagd sidoinkomst på 3 000 kr., innan tillägget börjar reduceras. Vidare innebär reglerna att, i de fall då endast den ena maken har rätt till tillägg, endast hälften av sidoinkomsten kommer att beaktas vid inkomstprövningen.

Finansieringen av samtliga angivna folkpensionsförmåner med undantag av kommunalt bostadstillägg sker med statliga medel. De kommunala bostadstilläggen finansieras helt av vederbörande kommun.

B e s k a t t n i n g s r e g l e r

Folkpensionsförmånerna är i princip skattepliktiga. Kommunalt bostadstillägg och tilläggsförmåner till handikappade försäkrade har dock undantagits från beskattning. De skattepliktiga folkpensionsförmånerna behandlas som A-inkomst. Detta betyder att makars folkpensioner inte sambeskattas vid den statliga inkomstbeskattningen.

Även om folkpensionsförmånerna således i princip behandlas som andra skattepliktiga tjänsteintäkter, kommer de ändå ofta att undantas

från beskattning på grund av reglerna om *extra avdrag* för nedsatt skatteförmåga.

Enligt 50 § 2 mom. fjärde stycket KL gäller att skattskyldig, vars inkomst till icke obetydlig del utgjorts av folkpension, skall — om särskilda omständigheter inte föranleder annat — anses ha rätt till extra avdrag på grund av nedsatt skatteförmåga. Enligt anvisningarna till samma paragraf är skattskyldig, som vid sidan av folkpensionen även haft annan inkomst, berättigad till ett med hänsyn till omständigheterna jämkat avdrag. För makar och i taxeringshänseende likställda skattskyldiga bestäms extra avdrag med hänsyn till båda makarnas inkomst- och förmögenhetsförhållanden.

Riksskatteverket fastställer grunderna för beräkning av extra avdrag för folkpensionärer. Enligt verkets anvisningar, som utformats med ledning av departementschefens av riksdagen godkända uttalanden i prop. 1970: 70, är avdragets storlek beroende av den till statlig inkomstskatt taxerade inkomstens storlek. Principen är att en till statlig inkomstskatt taxerad inkomst, som motsvarar vanlig folkpension inkl. pensionstillskott samt en sidoinkomst på 1 500 kr. för ensamstående folkpensionär resp. 2 000 kr. för makar, inte skall medföra beskattningsbar inkomst. När den taxerade inkomsten överstiger dessa beloppsgränser avtrappas det extra avdraget med 1/3 av överskjutande belopp. Förmögenhetsinnehav beaktas på så sätt att förmögenhet mellan 50 000 kr. och 80 000 kr. föranleder reduktion av avdraget. Överstiger förmögenheten 80 000 kr. upphör rätten till extra avdrag.

De angivna riktlinjerna innebär att inkomstgränserna för skattefrihet och för avtrappning av det extra avdraget är direkt beroende av folkpensionens storlek och därmed av ändringar i basbeloppet. För varje års taxering fastställer därför riksskatteverket nya inkomstgränser.

Utredningens överväganden och förslag

Allmänna överväganden

Skatteutredningens förslag skall enligt tilläggsdirektiven tillgodose två huvudsyften, nämligen dels lindra marginaleffekten för inkomsttagare i mellaninkomstlägena och dels beakta behovet av skattesänkningar för inkomsttagare med lägre inkomster.

Vad beträffar inkomsttagare som har låg taxerad inkomst framhåller utredningen att det här uppenbarligen är fråga om en mycket heterogen grupp. En inte obetydlig del består av inkomsttagare — t. ex. vissa hemmaboende ungdomar och hemmamakar — som har en bättre utkomstsituation än deras egen låga inkomst anger. Å andra sidan ingår många inkomsttagare vars låga inkomst återspeglar en svag utkomstsituation. Det gäller t. ex. lågavlönade och andra inkomsttagare, som

trots full arbetsinsats har låg inkomst, samt många inkomsttagare som på grund av förvärvshinder av olika slag inte kunnat göra den arbetsinsats som de skulle önska. Av både fördelningspolitiska skäl och kostnadsskäl skulle det vara en fördel att ha tillgång till en metod som gjorde det möjligt att selektivt inrikta skattelindringsåtgärder på de senaste två grupperna av inkomsttagare. Det möter dock enligt utredningen betydande praktiska svårigheter att utarbeta en sådan metod.

I fråga om förekomsten av margineffekter konstaterar utredningen att den sammanlagda verkan av marginalsatt, reduktion av bostadstillägg och inkomstdifferentiering av daghemsavgifter i vissa inkomstlägen varit betydande under senare år. Utredningen diskuterar mot bakgrund härav bl. a. frågan om margineffekternas betydelse i förhållande till andra faktorer. Det framhålls att i ett system där inkomstbeskattningen är progressiv och bidragen inkomstprövade är problemet med margineffekter ofrånkomligt. Ju mer stödåtgärderna inriktas på inkomsttagare i vissa inkomstlägen desto större blir margineffekten för den som på grund av inkomstökning lämnar dessa inkomstlägen. Margineffekterna återspeglar således de fördelningspolitiska ambitioner som ligger bakom utformningen av nuvarande skatte- och bidragssystem. Utredningen framhåller emellertid att margineffekterna kan balanseras av andra faktorer, t. ex. ändringar i skatteskala, bidragsnivå och avgiftsregler. Från fördelningspolitisk synpunkt kan därför det sammanlagda resultatet från ett år till ett annat av inkomstutveckling och samtida ändringar av regelsystemet anses vara av primärt intresse.

I fråga om margineffekternas inverkan på den enskildes vilja att göra en viss arbetsinsats eller att öka sin arbetsinsats konstaterar utredningen att margineffekterna visserligen kan vara en väsentlig och ibland t. o. m. avgörande faktor när den enskilde överväger om han skall ta en ny anställning eller extraarbete. Det kan å andra sidan hävdas att det i många fall även är andra faktorer än det ekonomiska utbytet som påverkar viljan att göra en arbetsinsats. F. n. saknas enligt utredningen tillräckligt underlag för att dra några generella slutsatser om beskattningens betydelse för arbetsviljan. Utredningen berör också ett par andra aspekter på marginalsattproblemet. Utredningen erinrar sålunda om att det under senare år uttryckts önskemål från fackligt håll om en lindring av margineffekterna för att underlätta avtalsförhandlingarna. Löneutvecklingen påverkar i sin tur kostnads- och prisutvecklingen. Margineffekterna har därigenom även en stabiliseringspolitisk aspekt. Vidare kan höga margineffekter öka benägenheten för skatteflykt eller skattefusk, t. ex. i den formen att inkomster av extraarbete undanhålls från beskattning.

Utredningens slutsats är att även om margineffekternas negativa betydelse i viss mån torde ha överdrivits i den aktuella debatten bör

dessa effekter inte negligeras. I vissa fall, särskilt för barnfamiljer i mellaninkomstlägen och folkpensionärer, kan konstateras betydande marginal effekter. Utredningen lägger i enlighet med tilläggsdirektiven fram förslag för att lindra dessa effekter.

Med hänsyn till skatteomläggningens provisoriska karaktär har förslaget begränsats till ett fåtal punkter och innefattar lösningar som i principiellt hänseende inte skiljer sig alltför mycket från nuvarande ordning. En naturlig utgångspunkt har enligt utredningen varit att söka knyta an till de reformer som genomförts under senare år.

Ledamoten Hermansson har reserverat sig mot den av utredningsmajoriteten föreslagna metoden för skatteomläggningen. Han förordar i stället bl. a. avskaffande av mervärdeskatten på livsmedel. De kostnader förslaget föranleder utöver utredningsmajoritetens förslag bör enligt reservanten finansieras genom skärpning av skatten på stora förmögenheter, arv och gåvor. Slutligen föreslås att kommunerna helt befrias från allmän arbetsgivaravgift.

Sjukförsäkringsavgiften

Utredningen erinrar om att den fasta avgiftdelen under år 1974 uppgår till 300 kr. och att den rörliga avgiftdel som tas ut på löneinkomster under samma år beräknas utgå med i genomsnitt 1,3 % av avgiftsgrundande inkomst. Skattelättnaden för den enskilde om avgift och avdragsrätt upphör beräknar utredningen till mellan 300 och 400 kr. i de flesta inkomstlägen upp till 150 000 kr. Uttryckt i procent av den totala inkomstskatten blir lättnaden betydligt större i lägre än i högre inkomstlägen. Från denna synpunkt kan slopandet av sjukförsäkringsavgiften för löntagare anses vara en reform med låginkomstprofil. Fördelningspolitiska skäl talar därför enligt utredningen för att avgiften slopas. Detta skulle också medföra att variationen i avgiftsuttag mellan olika försäkringskassor upphör. Bl. a. av denna anledning skulle en sådan reform innebära inte obetydliga lättnader för de myndigheter som handhar avgiftsdebiteringen.

Utredningen diskuterar också frågan om hela den egenavgift som en löntagare har att betala, dvs. såväl den fasta som den rörliga delen, bör slopas. Från en särskild synpunkt kunde det vara av värde att behålla den fasta avgiftdelen. Det skulle nämligen i så fall vara möjligt att även i fortsättningen ta ut avgift på kapitalinkomster, vilket däremot möter svårigheter när hela avgiften slopas på löneinkomster. En begränsning av reformen till att endast omfatta den rörliga avgiftdelen skulle emellertid innebära att den åsyftade fördelningspolitiska effekten gick förlorad. Med en sådan begränsning skulle även i övrigt effekterna av reformen bli så pass obetydliga att denna enligt utredningens mening inte längre skulle vara meningsfull.

Utredningens förslag innebär därför att hela avgiften slopas för löntagarna. Till följd härav kommer löntagarnas rätt att vid taxeringen göra avdrag för avgiften automatiskt att upphöra fr. o. m. 1977 års taxering. Om hela sjukförsäkringsavgiften — alltså även den fasta avgiftsdelen — slopas för löntagarnas del, måste man ta ställning till hur avgiftsuttaget skall utformas för övriga inkomsttagare. Vad först beträffar inkomst av annat förvärvsarbete än anställning är det enligt utredningens mening uppenbart att sjukförsäkringsavgift även i fortsättningen bör tas ut på detta inkomstslag. En mer tveksam fråga är i vilken mån avgift fortfarande bör tas ut av försäkrade som inte har inkomst av förvärvsarbete men däremot inkomst av annan fastighet, kapital m. m. För dessa inkomsttagare innebär nuvarande system att de har rätt till sjukförsäkringens grundförmåner i form av sjukvårdersättning men däremot inte till sjukpenning och att de — om inkomsten ger upphov till statligt beskattningsbar inkomst — betalar den fasta avgiften, medan däremot den rörliga avgiftsdelen inte blir aktuell för deras del. Utredningen konstaterar att rättviseskäl visserligen talar för att alla medborgare som kommer i åtnjutande av grundförmånerna också skall bidra till finansieringen. Mot bakgrund av det system för avgiftsuttag som numera utvecklats skulle emellertid en metod att ta ut avgifter även på kapitalinkomster innebära inte endast att den administrativa vinsten av att slopa avgiften för löntagare gick förlorad utan även att förfarandet blev betydligt mer komplicerat än i dagsläget. De administrativa skälen har därför enligt skatteutredningens mening numera sådan styrka att utredningen inte anser sig kunna förorda annan lösning än att egenavgifter för sjukförsäkringen i fortsättningen begränsas till inkomst av annat förvärvsarbete.

Ledamöterna Hermansson, Hörnlund och Gadd har ansett att avdragsrätten för påförd sjukförsäkringsavgift bör tas bort för löntagare vid 1976 års taxering. Ledamöterna Andersson, Krönmark, Mundebo och Tobisson anser att avdragsrätten bör behållas vid nämnda taxering.

Beskattningsområdet

Statsskatteskalan och grundavdrag

Genom ändringar i statsskatteskalan och reglerna för grundavdrag är det enligt utredningen tekniskt möjligt att åtminstone delvis tillgodose de båda huvudsyften för en reform som tilläggsdirektiven ställer upp. Utredningen påpekar emellertid att en sänkning av skatteuttaget för t. ex. inkomsttagare i lägre inkomstskikt medför att den totala inkomstskatten sänks även för inkomsttagare med större inkomster, om inte skatteuttaget samtidigt i kompenserande syfte höjs i de högre inkomstskikten. Detta i och för sig självklara förhållande begränsar i viss mån möjligheterna att inom visst givet reformutrymme med hjälp av skatte-

skala och grundavdrag samtidigt tillgodose intresset av skattesänkning för låginkomsttagare och lindring av marginalskatten i mellaninkomstlägena. Vill man t. ex. genom lägre skattesats eller utökat grundavdrag minska skatten i lägre inkomstintervall kan man inte i kompenserande syfte samtidigt höja uttaget i högre intervall om man har för avsikt att sänka marginalskatten i de senare intervallen.

I fråga om avtrappningen av *grundavdraget* understryker utredningen särskilt att den effekt på fördelningen av total inkomstskatt mellan individerna som erhålls därigenom lika väl kan uppnås genom justering av statsskatteskalen. Hänsyn till skattefördelningen gör det alltså inte nödvändigt att behålla avtrappningen, om andra skäl talar för att man väljer en annan teknik för att uppnå åsyftad fördelning av skatten. Avtrappningen medför att marginalskatten i avtrappningsskiktet höjs med en femtedel, vilket vid en kommunal utdebitering av 24 kr. per skattekrona ((Skr) innebär en skärpning av marginalskatten med 8,6—10,4 procentenheter vid taxerad inkomst mellan 30 000 och 52 500 kr. Från de synpunkter som skatteutredningen har att beakta vid utformningen av sitt förslag har alltså avtrappningen mindre önskvärda effekter. Utredningen förordar en övergång till fasta grundavdrag. Samtidigt bör naturligtvis — genom justering av statsskatteskalen eller genom andra åtgärder — åstadkommas att från fördelningspolitisk synpunkt önskvärda skattelättnader för låg- och mellaninkomsttagare inte bara behålls utan även förstärks.

Utredningen föreslår således i fråga om de statliga och kommunala grundavdragen att de inte längre skall avtrappas när den statligt taxerade inkomsten överstiger 30 000 kr. Någon annan ändring av reglerna för grundavdrag föreslås i princip inte.

Vid utformningen av den nya *statsskatteskalen* måste enligt utredningen flera omständigheter beaktas. Av bl. a. kostnadsskäl är utrymmet för sänkning av skattesatsen i de lägre skikten begränsat. Skalan får i denna del avvägas så att den tillsammans med övriga åtgärder i skäligen mån tillgodoser behovet av skattesänkning för låginkomsttagare. Vid utformningen av skalans övriga delar måste hänsyn tas till att den nuvarande skalan grundas på avtrappade grundavdrag. I samband med övergången till fasta grundavdrag måste skatteskalen justeras så att den i erforderlig mån kompenserar för det bortfall av både statlig och kommunal inkomstskatt, som annars äger rum i de inkomstskikt där grundavdragen f. n. reduceras eller är helt eliminerade. Vid bestämmande av skattesatsen i mellaninkomstskikten bör å andra sidan samtidigt beaktas önskemålet att där lindra marginalskatten. Vad beträffar högre inkomstskikt konstaterar utredningen följande. Vid oförändrade skattesatser i dessa skikt skulle de föreslagna ändringarna beträffande grundavdragen och skatteskalans lägsta och mellersta skikt medföra skattelättnader som successivt steg med årsinkomsten för att vid en

årsinkomst på ca 200 000 kr. och en kommunal utdebitering av 24 kr./skr. nå ett belopp på drygt 2 500 kr. Enligt utredningens mening bör av fördelningspolitiska skäl denna skattelättnad begränsas och vid de högsta inkomsterna helt elimineras genom kompenserande höjning av skattesatsen i skalans övre delar. Samtidigt är det dock enligt utredningen från olika synpunkter önskvärt att inte i någon mer betydande grad höja marginalskatten i systemet.

Efter avvägning av nu anförda synpunkter föreslår utredningen att statsskatteskalen får följande nya utformning:

Beskattningsbar inkomst, kr.	Skattesats inom skiktet, %
— 15 000	7
15 000— 20 000	12
20 000— 25 000	17
25 000— 30 000	22
30 000— 40 000	28
40 000— 45 000	33
45 000— 65 000	38
65 000— 70 000	43
70 000—100 000	48
100 000—150 000	52
150 000—	56

Utredningen framhåller att en direkt jämförelse mellan den föreslagna statsskatteskalen och nu gällande skala ger en missvisande bild på grund av de väsentliga ändringarna beträffande grundavdragen och utredningens förslag om skatteavräkning för låginkomsttagare. Innebörden av förslaget på inkomstbeskattningens område framgår först när samtliga dessa faktorer beaktas.

Ledamöterna Krönmark och Svensson har reserverat sig mot majoritetens förslag till statsskatteskala såvitt gäller skärpningen av skatten för inkomsttagare med högre inkomster. Ledamoten Tobisson, som anslutit sig till utredningens förslag som en helhetslösning, har i särskilt yttrande också uttalat betänkligheter mot denna skatteskräpning.

Skatteavräkning för låginkomsttagare

Beträffande låginkomsttagarna påpekar utredningen att en generell skattesänkning för denna grupp gynnar även personer som inte kan sägas ha något påtagligt behov av särskilda skattelättnader. En sådan generell åtgärd blir även mycket kostnadskrävande och skulle nödvändiggöra en kompenserande ökning av skatteuttaget i skikten närmast däröver i syfte att av fördelningspolitiska skäl begränsa de skattelättnader som annars tillfaller inkomsttagare i dessa inkomstlägen. En sådan kompenserande skatteökning med åtföljande marginalskatteskräpning kan å andra sidan inte anses förenlig med tilläggsdirektiven.

Mot denna bakgrund diskuterar utredningen om det är möjligt att finna en metod för skattesänkning för låginkomsttagare som dels är

selektiv i den meningen att åtgärden inriktas på dem som bäst behöver den och dels inte gör det nödvändigt att företa kompenserande skatte-skärpningar i de närmast högre inkomstskikten.

Utredningen erinrar om att lagstiftaren i fråga om en särskild grupp av låginkomsttagare, nämligen folkpensionärer med ingen eller låg sidoinkomst, funnit det möjligt att medge skattelättnad i form av extra avdrag vid taxeringen enligt relativt enkla och schablonmässigt utformade regler. Utredningen förkastar emellertid tanken på att utvidga denna rätt till alla inkomsttagare i motsvarande inkomstlagen.

Utredningen anser sig inte heller med hänsyn till förslagets provisoriska karaktär böra pröva möjligheten att utforma någon ny metod av principiell innebörd. Utredningen överger därför tanken på att göra rätten till skattelättnad beroende av en prövning av den enskilde inkomsttagarens faktiska utkomstsituation och vad som orsakat denna.

Utredningen diskuterar i stället frågan i vilken mån det är möjligt att anknyta rätten till skattelättnad till storleken och arten av den skattskyldiges inkomster. Utredningen finner det inte möjligt att f. n. gå längre än att i princip anknyta rätten till särskild skattelättnad till storleken av den taxerade inkomsten och att därutöver endast utforma ett par enkla schablonregler i syfte att avskilja vissa grupper av inkomsttagare som generellt sett inte kan antas vara i behov av särskild skattelättnad.

Beträffande metoden för skattelättnad talar enligt utredningen både praktiska och andra skäl för att skattelättnaden tillgodoförs den enskilde oberoende av hans eget yrkande och att detta sker på debiteringsstadiet i form av avräkning av visst belopp från den slutliga skatten.

Utredningen kommer således fram till att särskild skattelättnad i form av avräkning från skatt bör medges enligt en enkel schablon för vissa av de inkomsttagare med låg taxerad inkomst som f. n. inte åtnjuter extra avdrag vid taxeringen i egenskap av folkpensionärer.

Utredningen föreslår att den särskilda skatteavräkningen för låginkomsttagare blir 250 kr./år för inkomsttagare, vars statligt taxerade inkomst inte överstiger 36 000 kr. Avräkningen föreslås skola medges individuellt för varje inkomsttagare och alltså utan hänsyn till makes inkomstförhållanden. Som en förutsättning för skatteavräkning föreslår utredningen att inkomsttagaren skall ha fyllt 16 år den 1 november under beskattningsåret. Utredningen anser vidare att hänsyn såtillvida bör tas till arten av den skattskyldiges inkomster att rätten till skatteavräkning görs beroende av att denne har A-inkomst på minst 4 500 kr. Skatteavräkningen är nämligen enligt utredningen motiverad främst i fråga om inkomsttagare som har låg inkomst av förvärvsarbete eller som på grund av sjukdom eller arbetslöshet inte kunnat arbeta. Med denna utgångspunkt borde skatteavräkning medges endast mot inkomst-

skatt, som belöper på inkomst av förvärvsarbete eller på ersättning vid sjukdom eller arbetslöshet, men däremot inte mot skatt som är hänförlig till kapitalinkomster m. m. En ordning enligt vilken avräkning medgavs endast mot skatt som belöper på vissa särskilda inkomstslag skulle dock alltför mycket komplicera förfarandet. Det bör däremot enligt utredningens mening vara praktiskt möjligt att kräva att den skattskyldiges inkomster till åtminstone någon del skall bestå av inkomst av förvärvsarbete eller motsvarande. Det har ansetts naturligt att anknyta till det i skattelagstiftningen redan tillämpade begreppet A-inkomst, som i princip omfattar bl. a. inkomst av förvärvsarbete, sjukpenning och ersättning vid arbetslöshet men däremot inte kapitalinkomster. Utredningen är medveten om att det här föreslagna kravet på viss minsta A-inkomst medför att en uppdelning på A- och B-inkomst i fortsättningen måste göras även i vissa fall där detta f. n. inte är nödvändigt. Det måste dock antas att taxeringsnämnderna i regel inte har någon svårighet att med hjälp av deklARATIONERNA avgöra om kravet på viss minsta A-inkomst är uppfyllt och att de genom en enkel markering kan meddela detta till debiteringsmyndigheten.

Utredningen berör också frågan om det är lämpligt att genom en avtrappningsregel mildra den tröskeleffekt, som uppstår när skattskyldigs inkomst på grund av ett tillskott passerar 36 000 kr. Av praktiska skäl och med hänsyn till det relativt ringa avräkningsbeloppet avvisar utredningen emellertid en sådan avtrappningsregel.

Utredningen framhåller att förslagets provisoriska karaktär gör det angeläget att reglerna även i övrigt får en så enkel utformning som möjligt. Till skillnad från nuvarande skattereduktion (hemmamakeavdrag) behöver skatteavräkningen enligt utredningens mening inte göras beroende av viss tids bosättning i Sverige. Inte heller torde det vara nödvändigt att vid bedömningen av om en skattskyldig med hänsyn till inkomstens storlek är berättigad till avräkning ta hänsyn till inkomst som beskattats enligt förordningen (1958: 295) om sjömansskatt.

Avräkningen bör enligt utredningen medges mot samma skatter och avgifter som kommer i fråga för nuvarande skattereduktion. Den bör beaktas även vid uppbörd av preliminärskatt. Detta betyder i fråga om preliminär A-skatt, att avräkningen bör inarbetas i källskattetablerna. Vad som bortfaller vid skatteuppbörden bör — på samma sätt som gäller i fråga om skattereduktion — helt bäras av staten.

Ledamöterna Hörnlund och Gadd har i en reservation förordat att nuvarande skattereduktion avtrappas med 20 % av statligt taxerad inkomst överstigande 50 000 kr. och att de skattemedel som friställs genom avtrappningen tillförs låglönegrupperna genom att skatteavräkningsbeloppet bestäms till 350 kr. Även ledamoten Hermansson anser att skattereduktionen bör avtrappas.

Ledamoten Krönmark har reserverat sig mot majoritetens förslag om

generell skatteavräkning för låginkomsttagare och i stället förordad avdrag vid taxeringen för inkomsttagare med barn under 16 år och med högst 36 000 kr. taxerad inkomst.

Folkpensionärerna

En utgångspunkt för förslaget om skatteavräkning har varit att de låginkomsttagare som inte i egenskap av folkpensionärer har rätt till extra avdrag vid taxeringen, i annan form bör få särskild skattelättnad. Av detta följer att skatteavräkningen i princip inte berör folkpensionärerna. Folkpensionär, som saknar eller har låg sidoinkomst, har rätt till extra avdrag enligt de grunder som riksskatteverket fastställer. Enligt dessa grunder har dock en folkpensionär, vars taxerade inkomst understiger 36 000 kr., inte alltid rätt till extra avdrag. Detta beror i vissa fall på de inkomstgränser som tillämpas enligt tabellerna för extra avdrag. En annan anledning är att det extra avdraget till skillnad från den föreslagna skatteavräkningen i vissa fall reduceras på grund av den skattskyldiges förmögenhet samt bestäms med hänsyn till makars sammanlagda inkomst- och förmögenhetsförhållanden. Detta förhållande kräver enligt utredningen en samordning mellan reglerna för skatteavräkning och extra avdrag för att förhindra att folkpensionärer i vissa fall får högre skatt än låginkomsttagare i aktiv ålder. Från teknisk synpunkt anser utredningen det lämpligare att justera reglerna om extra avdrag än att införa rätt till skatteavräkning för folkpensionärer i vissa inkomstlägen. Utredningen föreslår därför att rätten till extra avdrag utvidgas på så sätt att folkpensionärer vars inkomst till inte obetydlig del utgjorts av folkpension och vars statligt taxerade inkomst inte överstiger 36 000 kr. garanteras extra avdrag med visst minsta belopp. Detta belopp bör avvägas så att det ger i princip samma skattelättnad som skatteavräkningen. Utredningen bedömer att ett extra avdrag med 500 kr. i de aktuella inkomstlägena bör ungefärligen motsvara ett avdrag från skatten på 250 kr. Med hänsyn till utformningen av reglerna om skatteavräkning bör minimiavdraget medges oberoende av förmögenhet och utan hänsyn till makes inkomster. Detta betyder bl. a. att gift folkpensionär, som f. n. på grund av makes inkomst inte har rätt till extra avdrag, enligt förslaget får minimiavdrag med 500 kr. Förslaget motverkar härigenom i någon mån de mindre önskvärda effekter som "sambeskattningen" vid bestämmande av extra avdrag i vissa fall kan medföra.

Sammanlagda effekter på beskattningsområdet

Utredningen framhåller att innebörden av förslaget för den enskilde inkomsttagaren framkommer som den sammanlagda effekten av sjukförsäkringsavgiftens slopande, ändringarna beträffande skatteskala och grundavdrag samt skatteavräkning för låginkomsttagare. I följande

tablå redovisas denna sammanlagda effekt och även verkningarna av de särskilda komponenterna. Beräkningarna avser i princip att belysa skillnaden i total inkomstskatt, genomsnittlig skattesats och marginalskattesats år 1975 (= 1976 års taxering) när förslagets regler tillämpas i stället för nuvarande regler. Det har antagits att sjukförsäkringsavgiften slopats fr. o. m. inkomståret 1975 och att den nya skatteskalen m. m. tillämpas på inkomster som förvärvats detta år. Vid beräkning av effekten av att sjukförsäkringsavgiften slopas har också antagits att något avdrag för sjukförsäkringsavgift inte längre förekommer. Redovisningen avser löntagare utan förvärvsavdrag och s. k. hemmamekavdrag (skattereduktion på 1 800 kr.). Den kommunala utdebiteringen har antagits vara 24 kr. per skattekrona.

Av sammanställningen framgår bl. a. att den procentuella skattesänkningen är störst vid inkomster upp till 20 000 kr. Räknat i kronor är skattesänkningen däremot störst vid årsinkomst mellan 50 000 och 100 000 kr.; i dessa inkomstlägen uppgår den till drygt 2 000 kr.

Marginalskatteminskningen är störst i inkomstskikten mellan 30 000 och 50 000 kr., där den maximalt motsvarar drygt 10 procentenheter. En viss ökning av marginalskatten inträder av förut angivna skäl vid högre inkomster. Ökningen stannar dock vid 1—3 procentenheter. Det bör observeras att den totala inkomstskatten enligt förslaget minskar vid årsinkomster upp till ca 190 000 kr.

Det bör understrykas att utredningen vid beräkning av effekten av att sjukförsäkringsavgiften slopas antagit att något avdrag för sjukförsäkringsavgift inte längre förekommer.

Årsinkomst kr.	Ökning (+) eller minskning (–) av inkomstskatten genom förslaget				
	p. g. a. slopad sjukförsäkringsavgift, kr.	p. g. a. ändrade grundavdrag och skatteskala, kr.	p. g. a. skatteavräkning, kr.	totalt kr.	%
1	2	3	4	5	6
10 000	–297	–	–250	– 547	–28,0
20 000	–366	– 3	–250	– 619	–12,0
30 000	–393	– 139	–250	– 782	– 8,5
40 000	–306	–1 029	–	–1 335	– 8,9
50 000	–358	–1 784	–	–2 142	–10,1
60 000	–411	–1 790	–	–2 201	– 8,0
70 000	–441	–1 773	–	–2 214	– 6,6
80 000	–337	–1 891	–	–2 228	– 5,5
90 000	–337	–1 791	–	–2 128	– 4,5
100 000	–337	–1 691	–	–2 028	– 3,7
125 000	–313	–1 124	–	–1 437	– 2,0
150 000	–313	– 374	–	– 687	– 0,8
200 000	–254	+ 447	–	+ 193	+ 0,1
300 000	–254	+2 447	–	+2 193	+ 1,1

En uppfattning om verkningarna av en kvarvarande avdragsrätt ger följande sammanställning (avrundade tal):

Årsinkomst, tkr.	Verkan av avdragsrätten vid 1976 års taxering, kr. (genomsnitt för riket)
10	130
20	190
30	290
40	410
50	540
60	640
70	690
80	790
100	790
150	830

Utredningen framhåller också att till redovisade skattelättnader även kommer förstärkning av bostadstillägg m. m.

Det socialpolitiska området

Folkpensionärer i lägre inkomstskikt kan enligt utredningen träffas av höga marginaleffekter bl. a. på grund av avtrappningen av hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg. Hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg reduceras f. n. med belopp motsvarande 50 % av den sidoinkomst som överstiger det s. k. avdragsfria beloppet, dvs. 2 000 kr. för ensamstående och 1 500 kr. för gift pensionär. Det enklaste sättet att lindra dessa marginaleffekter är att göra avtrappningen mindre brant. En lägre reduktionsfaktor medför även en förstärkning av stödet till folkpensionärer med sidoinkomster som ligger inom och ett stycke ovanför det nuvarande avtrappningsskiktet. Utredningen anser det motiverat att lindra marginaleffekterna för de folkpensionärer som har sådana sidoinkomster genom att minska avtrappningen av hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg. Avtrappningen föreslås ske med en tredjedel av den sidoinkomst som överstiger det avdragsfria beloppet.

Bostadstillägg till barnfamiljer och låginkomsttagare utan barn utgår till ett mycket stort antal inkomsttagare. Utredningen har därför särskilt uppmärksammat de marginaleffekter som uppkommer på grund av avtrappning av bostadstillägg och övervägt olika principlösningar. I förevarande provisoriska förslag har utredningen stannat för en enhetlig reduktionsfaktor som det lämpligaste medlet att lindra marginaleffekterna. Reduktionsfaktorn föreslås bli 15 %. Utredningen erinrar om att förslaget i denna del överensstämmer med vad familjepolitiska kommittén förordat i sitt betänkande (SOU 1972: 34) Familjestöd. Utredningen vill också justera gränsen för avtrappning och föreslår att reduceringsgränsen höjs med 3 000 kr. och alltså bestäms till taxerad inkomst på 26 000 kr./år för barnfamiljer och 21 000 kr./år för låginkomsttagare utan barn.

Finansiering

Kostnadsberäkning och allmänna synpunkter

Slopandet av sjukförsäkringsavgiften för löntagare beräknar utredningen för år 1975 innebära ett bortfall av sjukförsäkringsavgifter på sammanlagt 2 950 milj. kr. Å andra sidan medför avgiftens slopande ökade skatteintäkter för staten och kommunerna på grund av att de inkomsttagare som berörs av förslaget inte längre vid inkomsttaxeringen gör avdrag för sjukförsäkringsavgift. Vid beräkning av totalkostnaden för förslaget har utredningen avräknat belopp motsvarande intäktsökningen, nämligen 820 milj. kr. för staten och 780 milj. kr. för kommunerna, eller sammanlagt 1 600 milj. kr.

Övergången till fasta grundavdrag kan enligt utredningen för kommunerna antas medföra ett skattebortfall på 1 340 milj. kr. För staten kan skattebortfallet på grund av denna övergång och den samtidiga justeringen av skatteskalen beräknas till 1 270 milj. kr.

Antalet inkomsttagare som år 1975 (1976 års taxering) berörs av skatteavräkningen har uppskattats till 2,3 miljoner. Bland dem ingår ett mindre antal, för vilka inkomstskatten före avräkningen och därmed också avräkningsbeloppet understiger 250 kr. Totalkostnaden för skatteavräkningen och den samtidiga utvidgningen av det extra avdraget för folkpensionärerna beräknar utredningen till 580 milj. kr.

Införandet av en enhetlig reduktionsfaktor på 15 % för bostadstillägg till barnfamiljer och låginkomsttagare utan barn och den samtidiga justeringen av inkomstgränsen beräknas kosta staten 60 milj. kr. och kommunerna 20 milj. kr. Den lindrigare avtrappningen av hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg för folkpensionärer beräknas kosta kommunerna 70 milj. kr. och staten 10 milj. kr.

Den sammanlagda kostnaden för utredningens förslag blir i enlighet härmed (2 950—1 600+1 340+1 270+580+80+80 =) 4 700 milj. kr.

Beräkningarna avser kostnaderna vid fullt genomslag av reformen. De inkluderar således inte det belopp på 1 600 milj. kr. som kan tillkomma för övergångsåret 1975 på grund av eftersläpande avdragsrätt för sjukförsäkringsavgift.

Finansieringen av förslaget bör enligt utredningen med hänsyn till skatteomläggningens provisoriska karaktär ske genom ett fåtal tekniskt enkla åtgärder och helst genom anlåtande av en enda eller en huvudsaklig finansieringskälla. De enda beskattningsformer som var för sig kan tänkas ge belopp av den storleksordning det här är fråga om är mervärdeskatten och produktionsfaktorbeskattningen. En höjning av mervärdeskatten skulle delvis motverka de åtgärder som i betänkandet föreslagits i syfte att tillgodose behovet av skattesänkning för låginkomsttagare. Utredningen vill bl. a. med hänsyn härtill inte förorda finansiering genom mervärdeskatt.

Vid 1972 och 1973 års skatteomläggningar finansierades sänkningen av den statliga inkomstskatten resp. sloandet av folkpensionsavgiften genom höjning av arbetsgivaravgifterna. I utredningens nu aktuella tilläggsdirektiv anges också att finansiering av förslaget kan tänkas ske genom skatteuttag på produktionen efter principer liknande dem som tillämpats vid de två senaste skatteomläggningarna.

Utredningen har med hänsyn härtill haft särskild anledning att pröva möjligheterna att finansiera förslaget genom skatt uttagen på produktionen.

Enligt utredningens uppfattning är arbetsgivaravgifterna enda tänkbara finansieringsmedel på produktionsfaktorbeskattningsens område. En höjning av dessa avgifter framstår i dagsläget som den enda finansieringskälla som kan ge belopp av tillräcklig storleksordning. Om inkomstskattesänkningen kombineras med en höjning av arbetsgivaravgifterna får reformen delvis samma principiella innebörd som 1973 års skatteomläggning. Avgiftshöjningen måste, framhåller utredningen, självfallet kombineras med de konjunkturpolitiska åtgärder som med hänsyn till förhållandena vid genomförandet kan anses påkallade.

Utredningen förordar alltså finansiering genom höjda arbetsgivaravgifter.

När det gäller den närmare utformningen av finansieringsförslaget skiljer utredningen mellan kostnaden för slopande av sjukförsäkringsavgiften för löntagare och övriga reformkostnader.

Kostnaderna för att slopa sjukförsäkringsavgiften

Utredningen anser det ligga närmast till hands att finansiera denna del av reformen genom en höjning av den socialförsäkringsavgift till sjukförsäkringen som uttas hos arbetsgivarna och som f. n. utgår med 3,8 % av avgiftsunderlaget.

Höjningen av arbetsgivarnas socialförsäkringsavgift bör enligt utredningen avvägas så att täckning i princip erhålls för det beräknade inkomstbortfallet för sjukförsäkringen vid sloandet av de försäkrades sjukförsäkringsavgift, 2 950 milj. kr. En höjning av procentsatsen för socialförsäkringsavgiften för sjukförsäkringen från 3,8 till 6,1 % kan beräknas ge i det närmaste full kostnadstäckning (2 920 milj. kr.).

Den egenavgift till sjukförsäkringen som tas ut på inkomst av annat förvärvsarbete skall enligt utredningens förslag behållas. I samband med den översyn av avgiftsreglerna som reformen föranleder finns det dock, enligt utredningen, anledning att överväga vissa ändringar i tekniken för uttaget av företagarnas egenavgifter. Utredningens förslag i fråga om inkomst av anställning innebär att nuvarande egenavgift som beräknas särskilt för varje försäkringskassa ersätts av en socialför-

säkringsavgift som är enhetlig för hela riket. Starka administrativa skäl talar för att även egenföretagarnas egenavgift i fortsättningen bör beräknas enligt för hela riket enhetliga grunder. Det förslag till ändring av bestämmelserna i 19 kap. AFL, som utredningen lägger fram, bygger på att egenavgifterna i fortsättningen skall uttas efter enhetliga grunder, varvid förutsatts att procentsatsen — i de fall då ingen särskild karenstid gäller — motsvarar procentsatsen för arbetsgivarnas socialförsäkringsavgift till sjukförsäkringen eller 6,1 % enligt förslaget.

Arbetsgivarnas nuvarande socialförsäkringsavgift till sjukförsäkringen — 3,8 % av löneunderlaget — är enligt prop. 1973: 46 avvägd så att den beräknas täcka ca 40 % av sjukförsäkringens kostnader (med undantag för kostnaden för egenföretagarnas sjukpenning). I den mån influtna socialförsäkringsavgifter avviker från den angivna riktpunkten för dessa avgifters andel av sjukförsäkringens kostnader sker en reglering genom överföring på eller ianspråktagande av medel från allmänna sjukförsäkringsfonden. Enligt utredningens förslag kommer socialförsäkringsavgifterna att svara för 2/3 av sjukförsäkringskostnaden. Återstående 1/3 täcks genom statsbidrag. Den allmänna sjukförsäkringsfonden bör liksom hittills kunna användas för att reglera avvikelser mellan socialförsäkringsavgifter och nämnda 2/3 av sjukförsäkringskostnaderna.

Övriga reformkostnader

Utredningen föreslår att kostnaderna för övriga åtgärder täcks genom höjning av den allmänna arbetsgivaravgiften.

En höjning av procentsatsen från nuvarande 4 % till 5,3 % skulle ge en intäktsökning för staten på 1 820 milj. kr., varav 1 730 milj. kr. härrör från avgifter som betalas av arbetsgivare och 90 milj. kr. från egenavgifter. Det har förutsatts att 660 milj. kr. disponeras för att kompensera kommunerna för deras kostnader.

Finansieringen har beräknats med hänsyn till reformkostnaden vid fullt genomslag av reformen. Såsom framhållits uppkommer för övergångsåret 1975 ett bokföringsmässigt inkomstbortfall om avdragsrätten för löntagarnas sjukförsäkringsavgift behålls. Utredningen har inte lagt fram förslag till täckning av detta bortfall. Om täckning av bortfallet anses erforderlig, kan detta ske på olika sätt, t.ex. genom ökning av den allmänna arbetsgivaravgiften med ytterligare 1,1 procentenhet för år 1975 eller genom att avdragsrätten slopas vid 1976 års taxering.

Ledamöterna Andersson, Mundebo, Krönmark och Svensson har reserverat sig mot utredningens förslag till finansiering av reformen.

Andersson och Mundebo motsätter sig utredningens förslag om en höjning av den allmänna arbetsgivaravgiften. Reservanterna anser det inte nödvändigt att helt kompensera stat och kommun för de totala

effekterna av utredningens förslag och framhåller vidare bl. a. att skatte-reformen delvis bör kunna vara självfinansierande.

Krönmark anser det inte riktigt att nu binda sig för en finansieringsmetod enligt majoritetens förslag och föreslår bl. a. tillsättandet av en besparings- och rationaliseringskommitté.

Svensson anser att man bör avvakta den samhällsekonomiska utvecklingen innan ställning tas till finansieringsmetod.

Ledamoten Tobisson har i särskilt yttrande uttalat sig i samma riktning som Svensson.

Remissyttrandena

Allmänt

Flertalet remissinstanser ställer sig positiva till utredningens förslag och anser att de i huvudsak kan godtas. Det gäller bl. a. löntagarorganisationerna. *LO* tillstyrker förslagen utom såvitt gäller tidpunkten för slopande av avdragsrätten för sjukförsäkringsavgiften och med vissa principiella förbehåll beträffande reglerna om bostadstillägg. *TCO* konstaterar att förslagen i stort sett ansluter sig till organisationens skattepolitiska inställning och att de är så konstruerade, att de underlättar långsiktiga lösningar. *SACO* tillstyrker förslagen som en helhetslösning men gör erinringar beträffande skärpningen av marginalskatten vid högre inkomster. *RRV* anser att de föreslagna åtgärderna i stort sett uppfyller de i direktiven angivna önskemålen samtidigt som vissa administrativa förenklingar uppnås. En liknande helhetsbedömning gör bl. a. *socialstyrelsen*, *Svenska kommunförbundet* och *flertalet länsstyrelser*.

Många remissinstanser anser det emellertid angeläget att betona förslagens karaktär av provisorium. Sålunda tillstyrker *LO* förslaget till skatteskala och skatteavräkning med kraftigt understrykande av den provisoriska karaktären. *Näringslivets skattedelegation* betonar också att det framlagda förslaget måste ses som ett provisorium och förutsätter att en ny justering av inkomstbeskattningen görs med verkan från år 1976. I annat fall kommer staten genom inflationen automatiskt att få skatteintäkter med större belopp än som förutsatts. Även *TCO*, *SACO* och *SR* framhåller behovet av ytterligare skatteomläggningar efter år 1975.

Länsstyrelsen i Östergötlands län understryker att tillfälliga lösningar av nu ifrågakommande slag aldrig är eftersträvansvärda ur skatteadministrativ synpunkt. Kortsiktiga lösningar på beskattningsområdet uppfattas inte bara av allmänheten som besvärande, utan även de tillämpande myndigheterna upplever ständiga och många gånger kortsiktiga förändringar i beskattningsreglerna som högst otillfredsställande. Mot bakgrund härav finner länsstyrelsen det godtagbart att skatteutredningen

i föreliggande förslag begränsat sig till förhållandevis enkla ändringar i nuvarande skatte- och bidragssystem.

RRV ifrågasätter med tanke på förslagets provisoriska karaktär om inte utredningen borde ha analyserat och redovisat möjligheterna att åstadkomma de önskade effekterna med hjälp av ett mer generellt verkande medel. Möjlighet finnes enligt *RRV* att med hjälp av t. ex. ett allmänt statsskatteavdrag, varierat i skilda inkomstskikt, åstadkomma både skattelättnader i låginkomstskikten och lättnader av marginal-effekter på grund av utformningen av skatte- och bidragssystemen i mellaninkomstskikten.

Sjukförsäkringsavgiften

Alla remissinstanser som yttrat sig i denna del har antingen uttryckligen tillstyrkt förslaget att slopa avgiften på anställningsinkomst eller lämnat det utan erinran.

LO konstaterar att avgiften efter avdrag vid taxeringen blir ungefär lika stor för alla inkomsttagare, att den alltså relativt sett drabbar låginkomsttagarna hårdast och att ett slopande av avgiften därför innebär särskilt betydande lättnader för dem. Även *SACO* framhåller reformens låginkomstprofil.

Flertalet instanser har särskilt uppehållit sig vid den administrativa aspekten. *RFV* anser att nuvarande förfarande med sjukförsäkringsavgiften är tids- och kostnadskrävande och att reformen medför stor administrativ vinst. Samma uppfattning har bl. a. *RRV*, flera länsstyrelser och *Föreningen Sveriges fjögderichefer*. *Länsstyrelsen i Värmlands län* anser dock att förslaget kommer att leda till att problemet att avgöra vem som är arbetstagare resp. egen företagare accentueras.

RRV ifrågasätter om inte egenavgift även i fortsättningen bör tas ut på kapitalinkomster och andra inkomster som inte härrör från förvärvsarbete, eftersom den som har sådana inkomster kommer i åtnjutande av vissa sjukförsäkringsförmåner. Enligt *RRV*'s mening kan ifrågasättas om de administrativa skäl som utredningen motiverat avgiftsbefrielse med är så avgörande att t. ex. en reducerad egenavgift inte kan tas ut av inkomsttagare med inkomst av annat än förvärvsarbete.

Ett par remissinstanser berör frågan om sambandet mellan förmåner och avgifter. *RSV* anser att förslaget medför att detta samband försvinner för försäkrad med anställningsinkomst och att det inte kan uteslutas att detta i vissa fall leder till försök att utan reell bakgrund höja den sjukpenninggrundande inkomsten och därmed också sjukpenningen. Mot bakgrund härav kan det enligt *RSV* visa sig nödvändigt att bygga ut informationen mellan sjukförsäkrings- och skattesystemen. *Lantbrukarnas skattedelegation*, som godtar förslaget att slopa avgiften med hänsyn till förenklingsvinsten, anser att det dock i princip bör

föreligga ett synbart samband mellan förmåner och avgifter, eftersom förmånstagarna endast därigenom får en uppfattning om kostnaden för förmånen. Delegationen finner liksom RSV att förslaget nödvändiggör förbättrad sjukpenningkontroll.

Förslagets konsekvenser för försäkringskassornas ställning berörs av *Försäkringskassoförbundet* och *RFV*. Förbundet konstaterar att borttagandet av kassornas möjligheter att ta ut individuella sjukförsäkringsavgifter för löneinkomster kan medföra att kassornas ställning som självständiga offentliga organ rubbas. Förbundet anser att nuvarande system fungerar mycket bra och förutsätter därför att ett borttagande av avgifterna inte kommer att medföra någon förändring av kassornas ställning. *RFV* anser inte heller att förslaget bör leda till att kassornas nuvarande status som självständiga offentlighetsrättsliga organ rubbas eller att försäkringskassornas nuvarande besvärsmått i sjukförsäkringsärenden påverkas. *RFV* framhåller dock att förslaget i hög grad påverkar försäkringens ekonomiska struktur. Verket har tillsatt en arbetsgrupp för att göra en översyn av systemet för tillhandahållande av rörelsemedel åt försäkringskassorna. Beträffande allmänna sjukförsäkringsfonden anser *RFV* det praktiskt att regeringen får möjlighet att meddela allmänna föreskrifter för transaktionerna med fonden. Vidare föreslår *RFV* att frågan om hur man skall förfara med de fonder för den obligatoriska sjukförsäkringen, som nu finns hos försäkringskassorna, blir föremål för särskild utredning. Följdändringarna beträffande egenföretagarnas avgifter berörs också av *RFV*. Enligt *RFV* innebär utredningsförslaget vissa avgiftshöjningar för denna kategori utom vid mycket låga inkomster. Med beaktande av att avgiften är avdragsgill vid taxeringen beräknar *RFV* höjningen till mellan ca 100 och 320 kr. vid årsinkomster mellan 20 000 och 50 000 kr. *RFV* bedömer höjningarna som förhållandevis måttliga och anser att de får godtas. *RFV* framhåller att höjningarna beror på att företagarna som nu — genom att de får del av arbetsgivaravgifter — svarar för endast ca 27 % av kostnaderna för sjukvård och förvaltning efter reformen får svara för ca 67 % även av dessa kostnader.

Många remissinstanser har yttrat sig i frågan om löntagarnas eftersläpande avdragsrätt för sjukförsäkringsavgift bör slopas eller ej. Meningarna är mycket delade.

RRV anser ett slopande av den kvarvarande avdragsrätten vara det alternativ vars statsfinansiella effekter närmast ansluter sig till utredningens direktiv.

LO uttalar sig likaledes för ett slopande av avdragsrätten och framhåller att full fördelningspolitisk effekt annars inte uppnås förrän år 1976. För slopande av avdragsrätten uttalar sig också *kammarrätten i Göteborg*, *socialstyrelsen*, *länsstyrelsen i Västmanlands län* och *Svenska kommunförbundet*.

Å andra sidan anser *TCO* det vara ett oeftergivligt krav att arbetstagarna inte fråntas avdragsrätten vid 1976 års taxering. *SR* anser också att avdragsrätten skall behållas, och *SACO* ställer sig av tekniska, praktiska och principiella skäl bestämt avvisande till att slopa avdragsrätten. Mot ett slopande av avdragsrätten uttalar sig vidare *länsstyrelserna i Stockholms, Östergötlands, Malmöhus, Göteborgs och Bohus, Värmlands och Norrbottens län samt Föreningen Sveriges fögderichefer och Lantbrukarnas skattedelegation*. Några av dessa remissinstanser anser bl. a. att det skulle vara förenat med praktiska svårigheter att vid taxeringen år 1976 behöva skilja mellan löntagares och egenföretagares avgifter.

Beskattningsområdet

Fasta grundavdrag

De myndigheter som uttalat sig på denna punkt har i allmänhet ställt sig mycket positiva till förslaget. Man har framhållit att den nuvarande avtrappningen medför såväl svårigheter för den enskilde att överblicka beskattningsresultatet som belastning och merarbete för skattemyndigheterna. Övergången till fasta grundavdrag har bedömts ge betydande administrativa vinster. Bland de myndigheter som understrukt de administrativa fördelarna kan nämnas *RSV, flertalet av de hörda länsstyrelserna, Föreningen Sveriges fögderichefer och TOR*.

Statsskatteskalan

Som framgått av redogörelsen för remissinstansernas allmänna synpunkter har flertalet av dessa ställt sig positiva till utredningens olika förslag betraktade som en helhetslösning. Häri har i allmänhet också legat att förslaget till statsskatteskala i princip godtagits. I flera yttranden återkommer dock synpunkten att skatteavräkningen bort arbetas in i skatteskalan. En annan fråga som uppmärksammas i en del yttranden är den föreslagna marginalsatteskarpnings i högre inkomstskikt. *SACO* anser att det är både onödigt och olämpligt att nu höja marginalsattesatserna och att en sådan höjning försvårar vidare omläggningar av skattesystemet. *Föreningen Sveriges fögderichefer* framhåller att höjningen har ringa statsfinansiell betydelse och anser att den kan medföra ökad benägenhet till skatteflykt. *Länsstyrelsen i Värmlands län* ifrågasätter om det är befogat att skärpa progressionen när realinkomsterna ändå tenderar att sjunka på grund av inflationen. Lämpligheten av marginalsatteskarpnings bestrids eller sätts i fråga även av *kammarrätten i Göteborg, länsstyrelsen i Skaraborgs län, Näringslivets skattedelegation, Lantbrukarnas skattedelegation och TOR*.

Skatteavräkningen

Endast ett fåtal av de remissinstanser, som särskilt berört förslaget om skatteavräkning, har lämnat det utan erinran. *LO*, *TCO* och *SACO* synes dock i princip godta lösningen. Detsamma gäller *länsstyrelsen i Västernorrlands län*.

Övriga instanser som tagit ställning till skatteavräkningen har antingen riktat anmärkningar mot olika punkter av förslaget eller ställt sig tveksamma till eller uttryckligen avstyrkt lösningen i dess helhet.

Från rent administrativa synpunkter har kritiken varit särskilt stark. *RRV* anser inte att det främjar förenkling av skattesystemet att parallellt med ett flertal andra åtgärder på beskattningsområdet föra in en särskild skatteavräkning för att nå endast vissa begränsade effekter. Flertalet tillämpande myndigheter befarar att skatteavräkningen kommer att medföra inte obetydligt merarbete för såväl taxeringsnämnder som för lokala skattemyndigheter. Till denna grupp av remissinstanser hör både flertalet av de *länsstyrelser* som yttrat sig och de *lokala skattemyndigheter* som dessa länsstyrelser hört i frågan. Samma farhågor förs fram av *Föreningen Sveriges fögderichefer* och *TOR*.

Flera remissinstanser finner den tröskeleffekt som uppkommer vid inkomster strax över 36 000 kr. ytterst betänklig. *Kammarrätten i Göteborg* framhåller att tröskeleffekten kan motsvara mer än 100 % av ett inkomsttillskott. Samma förhållande betonas av bl. a. *Näringslivets skattedelegation*. Även *RSV* finner effekten starkt besvärande och förordar därför att avräkningsbeloppet vid inkomst över 36 000 kr. avtrappas med 10 % av överskjutande belopp. *RSV* anser visserligen att en avtrappning har administrativa nackdelar men bedömer den vara tekniskt genomförbar. Betänkligheter inför tröskeleffekten anförs också av bl. a. *länsstyrelserna i Stockholms, Göteborgs och Bohus, Skaraborgs, Västmanlands och Norrbottens län, SHIO* och *Lantbrukarnas skattedelegation*.

Bland de myndigheter som ställt sig avvisande till skatteavräkningen har flertalet ansett att ett likvärdigt resultat kan erhållas genom justering av skatteskalen, eventuellt i förening med utökning av grundavdragen. *Kammarrätten i Göteborg* nämner även barnavdrag för skattskyldiga med taxerad inkomst på högst 36 000 kr. som en tänkbar lösning. *Statskontoret* förordar i stället höjt schablonavdrag i förvärvskällan tjänst.

I fråga om den närmare utformningen av förslaget anser *RSV* att det inte finns skäl att ge även skattskyldiga som är bosatta utomlands rätt till skatteavräkning. Vidare anser *RSV* liksom *länsstyrelsen i Stockholms län* att "skatteavräkning" är mindre lämpligt och föreslår benämningen "särskild skattereduktion". Vid nedsättning av skatt enligt förordningen (1970: 172) om begränsning av skatt i vissa fall skall det skattebelopp som nedsätts beräknas som om skattereduktion inte skett.

Samma sak bör enligt RSV gälla vid skatteavräkning. RSV liksom RFV anger också vissa önskvärda följdändringar i uppbördsförordningen.

Folkpensionärerna

Förslaget om ett minimibelopp på 500 kr. för extra avdrag tillstyrks av länsstyrelsen i Västernorrlands län, LO, Föreningen Sveriges fögderichefer, Försäkringskasseförbundet och PRO. RRV har inte heller något principiellt att invända mot förslaget.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län avstyrker uttryckligen såsom en följd av länsstyrelsens ställningstagande beträffande skatteavräkningen.

Det förhållandet att minimiavdraget enligt förslaget skall medges oberoende av makes inkomst och förmögenhet berörs i några yttranden. Kammarrätten i Göteborg anser att förslaget kommer att gynna inkomststarka grupper. Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län anser att förslaget i denna del innebär ett inte önskvärt frångående från den skatteförmågeprincip som hittills gällt vid beviljande av extra avdrag vid taxeringen. Lantbrukarnas skattedelegation anför liknande synpunkter.

Länsstyrelsen i Malmöhus län anser att den närmare innebörden av förslaget inte entydigt framgår av betänkandet. Enligt länsstyrelsen kan betänkandet antingen tolkas så att alla folkpensionärer med en taxerad inkomst på högst 36 000 kr. skall erhålla extra avdrag med 500 kr. och att de därutöver i förekommande fall skall få extra avdrag enligt nuvarande regler. Länsstyrelsen anser dock att betänkandet också kan tolkas så att extra avdrag skall medges enligt nuvarande regler men med ett garanterat minimibelopp i vissa fall. Ett förtydligande anses önskvärt. Om det sistnämnda tolkningsalternativet är det avsedda, efterlyser länsstyrelsen närmare anvisningar om samordningen med nuvarande regler, särskilt med hänsyn till fördelningen av extra avdrag mellan makar.

RSV tycks utgå från att förslaget har den innebörd som framgår av det första av de av länsstyrelsen i Malmöhus län anförda alternativen. RSV synes också uppfatta förslaget så att uttrycket "folkpensionär" avses omfatta alla som uppburit någon folkpension under året och alltså inte endast — såsom fallet är med 50 § 2 mom. fjärde stycket KL — skattskyldiga vars inkomst till icke obetydlig del utgjorts av folkpension.

Länsstyrelsen i Norrbottens län anser att utredningens förslag kräver ändring av 50 § KL med anvisningar och kammarrätten i Göteborg ifrågasätter om inte de föreslagna bestämmelserna med hänsyn till sin grundläggande natur bör tas in i KL.

RSV framhåller att förslaget medför en tröskeleffekt vid inkomster

strax över 36 000 kr. och föreslår därför successiv avtrappning av avdraget i dessa inkomstlagen

PRO hemställer att beloppet för skattefri sidoinkomst skall höjas till 4 000 kr. för ensamstående och 6 000 kr. för två makar tillsammans samt att "nuvarande samtaxering" av pensionärer skall upphöra.

Hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg till folkpension

Förslaget om lägre reduktionsfaktor för hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg till folkpension tillstyrks av *RFV*, *länsstyrelserna i Göteborgs och Bohus, Skaraborgs, Västernorrlands och Norrbottens län, Pensionsålderskommittén* och *PRO*. *RRV* finner förslaget acceptabelt men framhåller samtidigt att förslaget inte innebär att marginaleffekterna försvunnit utan att de förskjutits uppåt i inkomstlagen. Även *LO* tillstyrker förslaget men anför samtidigt att skillnaden mellan den skatt som betalas av en folkpensionär och av en person i aktiv ålder är betydande ända upp i inkomstlagen som väl motsvarar vissa *LO*-medlemmars inkomster från heltidsarbete och att enligt *LO*:s mening alla låginkomsttagare helst bör behandlas lika skattemässigt.

RFV anför att en följd av förslaget är att man kan komma upp i avsevärt högre inkomstskikt än vad som nu är fallet innan förmånerna helt upphör. Med exempel belyser *RFV* att den övre gränsen för kommunalt bostadstillägg kan variera avsevärt beroende på storleken av det oreducerade tillägget och att detsamma gäller också hustrutilläggen, eftersom dessa tillägg börjar reduceras först sedan bostadstillägget konsumerats. *Försäkringskassförbundet* anser att den föreslagna förändringen medför att de inkomstprövade förmånerna i viss mån ändrar karaktär. De kan inte längre ses som stöd till pensionärer med inga eller endast låga sidoinkomster. I stället blir bostadstillägget mer ett allmänt bostadsstimulerande stöd till pensionärerna som grupp och hustrutillägget en standardhöjning för pensionärshustrurna. Förbundet anser att denna fråga blivit för litet belyst i utredningen.

De administrativa konsekvenserna berörs i några yttranden. Enligt *RFV* kan förslaget väntas medföra en avsevärd ökning av arbetet främst hos försäkringskassornas lokala enheter och försäkringsnämnderna under de närmaste månaderna omkring årsskiftet 1974/1975. *Försäkringskassförbundet* anför att handhavandet av de kommunala bostadstilläggen och hustrutilläggen medför stora administrativa problem och anser att en förenklad handläggning av dessa förmåner bör utredas.

PRO anser att det reduktionsfria beloppet bör höjas till 4 000 kr. för ensamstående och 6 000 kr. för två makar tillsammans.

Finansiering

Utredningens förslag i denna del har fått ett blandat mottagande

LO tillstyrker förslagen om ökad socialförsäkringsavgift och allmän arbetsgivaravgift. Samtidigt anförs att en ökning av den allmänna arbetsgivaravgiften är att föredra framför socialförsäkringsavgiften från såväl fördelningspolitiska som administrativa utgångspunkter men att det dock i ett förslag av föreliggande provisoriska karaktär kan vara svårt att frångå socialförsäkringsavgiften. Även SACO tillstyrker förslagen och anför att organisationen för sin del kommer att beakta arbetsgivarnas härav föranledda kostnadsökningar i 1975 års förhandlingar.

RRV delar utredningens uppfattning om att finansieringen bör ske på ett så tekniskt enkelt sätt och med så små ändringar i nuvarande regelverk som möjligt. De föreslagna finansieringsvägarna anses från dessa synpunkter vara lämpliga och innebär enligt RRV:s bedömning inga större administrativa komplikationer vid inordnande i nuvarande system. RRV framhåller samtidigt att avgifterna kan ha väsentliga övervärlingseffekter och att härigenom indirekt uppkommer statsfinansiella effekter av skilda slag, t. ex. genom annorlunda löneutveckling, prishöjningar, avdragsrätt för erlagda avgifter etc. Det påpekas att dessa effekter, som i stor utsträckning hittills är outhärliga, kan ha stor betydelse och kan innebära både förstärkning och urholkning av de avsedda effekterna av utredningens förslag. De finansiella effekterna kan dessutom bli olika på lång och kort sikt vilket innebär vissa kassamässiga konsekvenser. En noggrann bedömning av dessa effekter bör enligt RRV:s mening göras innan ställning tas till utredningens förslag.

Företagsskatteberedningen framhåller att produktionsfaktorbeskattningen ingår som en integrerande del i beredningens uppdrag att göra en avvägning av företagsbeskattningens olika element. Beredningen har för att få underlag för sina överväganden på området gett Industriens utredningsinstitut i uppdrag att utreda produktionsfaktorbeskattningens ekonomiska effekter och att institutet lämna en preliminär rapport som kan sammanfattas så att institutet inte kunnat finna några väsentliga skillnader mellan arbetsgivaravgifter och andra kostnader för arbetskraft. Vad beträffar skatteutredningens finansieringsförslag konstaterar beredningen att avgiftsuttaget avpassats så att ökningen i kronor motsvarar kostnaderna för reformen. Utredningen har därvid inte tagit hänsyn till att dessa avgifter är avdragsgilla vid företagens inkomsttaxering. Genom avdragsrätten påverkas den beskattningsbara inkomsten i företagen och därmed deras direkta skattebelastning. Storleken av det skattebortfall det här rör sig om är svår att uppskatta men bör enligt beredningen beaktas.

Svårigheterna att bedöma verkningarna av finansieringsförslagen på

sysselsättning, prisbildning och löneförhandlingar framhålls också av *länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län*, som anser att avgifterna redan nu kan vara mycket betungande för en stor grupp hantverkare, fiskare och andra småföretagare.

Näringslivets skattedelegation anmärker att utredningen inte gjort något försök till analys av avgifternas effekter på företagsstruktur, rationaliseringstakt m. m. Osäkerheten i utredningens bedömning visar sig enligt delegationen däri att utredningen funnit det nödvändigt att vid beräkningen av den finansiella effekten av en avgiftshöjning anlägga ett statistiskt betraktelsesätt. Avkastningen har beräknats utan hänsynstagande till effekterna av avdragsrätt, övervältring m. m. Delegationen konstaterar att utredningens förslag till finansiering i princip innebär att det inkomstbortfall som skattelättnaden för löntagarna föranleder ersätts med arbetsgivaravgifter som visserligen ger det allmänna en mot bortfallet svarande bruttoinkomst, men vilka netto ger betydligt mindre eftersom de är avdragsgilla för företagen. Detta kan enligt delegationen givetvis inte ses på annat sätt än som en form av skattelättnad, vars storlek kan uppskattas till någon miljard. Reformen bör enligt delegationen till betydande del vara självfinansierande genom sin konsumtions- och konjunkturstimulans, som medför en ökning av inkomstunderlaget för beskattningen. Enligt delegationens uppfattning är det ännu för tidigt att fatta något beslut hur finansieringsfrågorna skall lösas.

Även *SHIO* är kritisk mot finansieringsförslagen och anser att en höjning av arbetsgivaravgifterna inte är en acceptabel finansieringsmetod. *Lantbrukarnas skattedelegation* finner höjningen av socialförsäkringsavgiften godtagbar men motsätter sig en höjning av den allmänna arbetsgivaravgiften, varvid de av avgiften förorsakade svårigheterna för arbetskraftskrävande företag och egenföretagare betonas.

Frågan om **avgiftskontrollen** har tagits upp av flera remissinstanser som framhållit att det ökade uttaget av arbetsgivaravgifter nödvändiggör utbyggnad och effektivisering av arbetsgivar kontrollen inom avgiftsområdet. Denna synpunkt framförs bl. a. av *RSV* som anser att de nuvarande resurserna är mycket små i förhållande till de stora beloppen. Det ökade kontrollbehovet understryks också av *länsstyrelserna i Östergötlands och Malmöhus län, företagsskatteberedningen* och *LO*.

Verkningarna för kommunerna berörs bl. a. av *Svenska kommunförbundet* och *Landstingsförbundet*. Förbundens slutsatser är att effekterna på kommunernas skatteunderlag och skatteinkomster blir mycket stora. Särskilt betydande antas verkningarna bli budgetåren 1977 och 1978, då nettoförändringen i form av inkomstminskning på grund av skatteutredningens och bostadsskattekommitténs förslag beräknats till sammanlagt 8 190 resp. 5 750 milj. kr. Förbunden gör anmärk-

ningar såväl mot skatteutredningens beräkning av intäktsökningen på grund av löntagarnas upphörande avdragsrätt för sjukförsäkringsavgift som mot att utredningen vid sin bedömning av kommuners och landstings kompensationsbehov inte beaktat den reducering av skatteunderlagets tillväxt som följer av att löneökningar ersätts av arbetsgivaravgifter. Vidare anmärks att utredningen inte alls berört konsekvenserna för kompensation till kommuner och landsting av det system som gäller för avräkning mellan stat och kommun vid skattemedelsleveranserna. Det anförs att avräkningssystemets konstruktion leder till att effekterna blir mycket ojämnt fördelade under de första åren. Sammanfattningsvis betonas behovet av att kompensationsfrågorna blir lösta utan dröjsmål.

Angelägenheten av tillräcklig kompensation till kommuner och landsting understryks också av *länsstyrelserna i Malmöhus, Värmlands, Västmanlands och Västernorrlands län*.

Kommunalekonomiska utredningen anser att konsekvenserna av skatteutredningens finansieringsförslag för den framtida inkomstutvecklingen i kommunerna inte kan beräknas med precision samt uttalar allmänt att i anslutning till förslaget fortsatta beredning bör genomföras särskilda beräkningar av samtliga föreslagna ändringars sammantagna slutliga effekter på kommunernas inkomster och utgifter under samtidigt hänsynstagande till utbetalningssystemets konstruktion.

Departementschefen

Allmänna synpunkter

En omfattande översyn av vårt skattesystem sker f. n. inom 1972 års skatteutredning (Fi 1972: 02). Huvuduppgiften för utredningen är att bedöma de fördelningspolitiska aspekterna på skatte- och avgiftssystemet. Utredningen skall också uppmärksamma konstruktionen av statliga bidragssystem och frågan om beskattning i stället för inkomstprövning och bidrag. Vidare prövar utredningen de indirekta skatternas fördelningspolitiska effekter och konstruktion.

Utredningsuppdraget är omfattande och arbetet torde ta relativt lång tid i anspråk. Det är emellertid angeläget att vissa frågor löses provisoriskt i avvaktan på utredningens slutliga förslag. En sådan fråga är bl. a. den s. k. marginaleffekten vid inkomstökningar. Genom tilläggsdirektiv har jag uppdragit åt utredningen att med förtur söka åstadkomma en lindring av marginaleffekten för inkomsttagare i mellaninkomstlägena och beakta behovet av skattesänkning för inkomsttagare med lägre inkomster. Enligt tilläggsdirektiven har det ålegat utredningen att anvisa lämpliga finansieringsvägar för sitt förslag. Uppdraget att lägga fram förslag om en provisorisk justering av inkomst-

skatten får ses som en fortsättning av regeringens politik att koppla samman skatter, sociala avgifter och löner för att därigenom åstadkomma reella lönehöjningar för de anställda utan att löneökningarna blir oacceptabelt höga från stabiliseringspolitisk synpunkt eller att en alltför stor del av löneökningarna går bort i skatt.

Utredningen har nu lagt fram förslag enligt tilläggsdirektiven. Förslaget, som avses träda i kraft den 1 januari 1975, innebär i korthet följande.

Sjukförsäkringsavgiften för löntagare slopas. Nuvarande avtrappning av grundavdragen upphör och statsskatteskalen anpassas i syfte att lindra marginalskatten i mellaninkomstlägena. Sänkningen av marginalskatten är 5—10 procentenheter i inkomstlägena 30 000—50 000 kr. Ett särskilt låginkomststöd medges i form av avdrag på skatten med 250 kr. Stödet utgår till inkomsttagare i aktiv ålder med en statligt taxerad inkomst på högst 36 000 kr. Resultatet av dessa åtgärder är skatte- och avgiftssänkningar för alla inkomsttagare utom de som befinner sig i de högsta inkomstlägena. Procentuellt är sänkningarna störst vid årsinkomster upp till 20 000 kr. Räknat i kronor är sänkningarna störst i inkomstlägena 50 000—100 000 kr. där de uppgår till drygt 2 000 kr.

Även folkpensionärerna föreslås få förbättringar. De kommunala bostadstilläggen till folkpension och hustrutilläggen trappas av med en tredjedel i stället för som nu med hälften av den sidoinkomst som överstiger det avdragsfria beloppet. Vidare föreslås pensionär vars statligt taxerade inkomst inte överstiger 36 000 kr. bli tillförsäkrad extra avdrag vid taxeringen med minst 500 kr.

För bostadstilläggen till barnfamiljer och låginkomsttagare utan barn föreslås en enhetlig avtrappning med 15 % och en höjning av inkomstprövningsgränsen med 3 000 kr. till 26 000 kr. för barnfamiljer och 21 000 kr. för övriga.

Det allmännas kostnader för skatte- och avgiftssänkningarna och de gynnsammare bidragen har utredningen beräknat till 4,7 miljarder kr.

Kommuner och landsting föreslås få full kompensation för den sammanlagda minskning av skatteunderlaget som följer av utredningens förslag i fråga om avdragsrätt för sjukförsäkringsavgift och grundavdrag. Kompensationsbeloppet har beräknats till 570 milj. kr. För kostnadsökningar på grund av bl. a. gynnsammare avtrappning av bostadstilläggen avses kommunerna få ersättning med 90 milj. kr.

Finansieringen av reformen föreslås ske med arbetsgivaravgifter. Slopandet av sjukförsäkringsavgiften för löntagare kompenseras genom en höjning av arbetsgivarnas socialförsäkringsavgift till sjukförsäkringen från 3,8 % till 6,1 %. Övriga åtgärder finansieras enligt utredningens förslag genom höjning av den allmänna arbetsgivaravgiften från 4 % till 5,3 %.

Utredningsförslaget är inte enhälligt. En reservation har avgetts mot förslagets allmänna uppläggning. I övrigt avser reservationerna vissa delar av förslaget bl. a. finansieringen.

Utredningsförslaget har varit föremål för en omfattande remissbehandling. Förslaget har därvid fått ett i allt väsentligt positivt mottagande. Särskilt gäller detta sloandet av sjukförsäkringsavgiften och övriga lindringar på skattesidan. Från löntagarhåll framhålls att en viss minskning av marginalskatten för de stora grupperna torde kunna öka möjligheterna att genomföra kommande lönerörelser på ett tillfredsställande sätt. De anmärkningar som riktats mot denna del av förslaget avser detaljfrågor. Även förslaget till finansiering av reformerna har i stort sett godtagits av remissinstanserna. I några svar avstyrkes dock en höjning av arbetsgivarnas avgifter. Flera av remissinstanserna betonar förslagets provisoriska karaktär och framhåller att deras tillstyrkan sker mot bakgrunden av att den tid utredningen haft till förfogande inte medgett en mera genomgripande reform.

Även jag anser att utredningsförslaget på det hela taget kan läggas till grund för lagstiftning. Det bör understrykas att omläggningen är ett provisorium som är avsett för en kort tid, i första hand för år 1975, och att den alltså inte får ses som en slutlig lösning. Den relativt stora enighet som råder i fråga om omläggningen är resultatet av åtskilliga kompromisser. Jag anser det värdefullt med den samstämmighet såväl i utredningen som vid remissbehandlingen som visats från löntagarorganisationernas sida i avseende på förslagets utformning. Mot den bakgrunden är jag beredd att i likhet med flertalet remissinstanser ansluta mig till förslaget i huvudsak. För finansieringen av omläggningen bör man dock välja en något annorlunda lösning än den som utredningen föreslagit. Enligt min mening bör finansieringen i sin helhet ske genom höjning av arbetsgivarnas socialförsäkringsavgift till sjukförsäkringen och folkpensioneringen. För att bereda en lättnad för småföretagarna vill jag samtidigt förorda en minskning av den allmänna arbetsgivaravgiftens egenavgift. Jag återkommer till finansieringsfrågan och lättnaderna för småföretagarna.

Utredningens förslag rörande bostadstilläggen för barnfamiljer och låginkomsttagare utan barn bör tas upp när pågående utredningsarbete har slutförts. Jag lägger därför inte nu fram något förslag i det hänseendet.

Den nu aktuella omläggningen ansluter som jag nämnt till 1973 års reform angående slopande av folkpensionsavgiften för löntagarna och motsvarande höjning av arbetsgivarnas socialförsäkringsavgifter. Denna reform har tillförsäkrat löntagarna en påtaglig och snabb standardförbättring samtidigt som den starkt torde ha bidragit till att 1974 års avtalsförhandlingar kunde slutföras på ett för samhällsekonomin tillfredsställande sätt. Även den nu föreslagna omläggningen avses självfallet komma att beaktas av arbetsmarknadsparterna vid 1975 års löne-

förhandlingar. Som framgår av finansutskottets betänkande 1974: 25 har löntagarorganisationerna vid överläggningar med regeringen anslutit sig till uppfattningen att den nu aktuella skatteomläggningen liksom de förestående förbättringarna av folkpensionsförmånerna (prop. 1974: 129) bör totalfinansieras. Löntagarorganisationerna har vidare förklarat sig beredda att i så fall ta hänsyn till detta i 1975 års avtalsrörelse. Jag vill understryka att en ökning av arbetsgivarnas socialförsäkringsavgift, i den mån den beaktas vid beräkning av utrymmet för löneökningar, inte innebär någon ökad kostnadsbelastning för arbetsgivarna. Något i och för sig oförmånligt för arbetsgivarna ligger alltså inte i en sådan avgift. Tvärtom är det för arbetsgivarna liksom för alla andra ett vitalt intresse att genom skatteomläggningar av förevarande slag kunna bidra till en gynnsam kostnadsutveckling. Jag har för avsikt att begära Kungl. Maj:ts bemyndigande att uppdraga till 1972 års skatteutredning att lägga fram förslag till en omläggning av liknande omfattning även för 1976 års inkomster. Även denna omläggning bör vägas in i avtalsrörelsen.

De ändringar i skattesystemet som jag här förordar föranleder ändringar också av grunderna för beräkning av sjömansskatten. Jag avser att senare i år ta upp denna fråga.

Förslag om de ändringar som berör den allmänna försäkringen redovisas av chefen för socialdepartementet. Dessa förslag samt de av mig framlagda förslagen bör föreläggas riksdagen i en gemensam proposition. De förslag från chefen för socialdepartementet, om vilka Kungl. Maj:ts beslutar denna dag, tas in i dagens protokoll över socialärenden. Utdrag av detta protokoll bör biläggas den gemensamma propositionen som *bilaga*.

Sjukförsäkringsavgiften

Utredningens förslag att slopa sjukförsäkringsavgiften för löntagare och samtidigt höja arbetsgivarnas socialförsäkringsavgift till sjukförsäkringen har allmänt godtagits vid remissbehandlingen. Därvid har framhållits att en sådan omläggning tillgodoser både rättvisekrav och förenklingsträvandena. Även jag ansluter mig till förslaget i denna del.

När sjukförsäkringsavgiften för löntagare slopas bortfaller automatiskt den nuvarande avdragsrätten för påförd avgift. Avgiften kommer att påföras sista gången på grundval av 1975 års taxering (avscende 1974 års inkomst). Avdrag för denna avgift sker, om nuvarande bestämmelser behålls, vid 1976 års taxering, dvs. det första året utredningsförslaget avses bli tillämpat. Effekten av denna avdragsrätt är en skattenedsättning som ökar från 130 kr. vid en årsinkomst på 10 000 kr. till 830 kr. vid årsinkomster på 150 000 kr. eller högre belopp. Skattebortfallet totalt sett för det allmänna kan beräknas till ca 1,6 miljarder kr.

De skattesänkningar på upp till drygt 2 000 kr. utredningen förordar avser en fullt genomförd omläggning, där avdrag för sjukförsäkringsavgift för löntagare inte förekommer. En särskild fråga blir då huru-

vida den eftersläpande avdragsrätten bör behållas under det första året det nya systemet tillämpas. Utredningsmajoriteten har inte lagt fram något författningsförslag på denna punkt. Inte heller har utredningsmajoriteten lagt fram förslag till täckning av inkomstbortfallet på 1,6 miljarder kr. för det fall avdragsrätten skulle behållas övergångsåret. Utredningsmajoriteten framhåller att det från fördelningspolitisk synpunkt bör uppmärksammas att en eventuell avdragsrätt får större effekt i högre inkomstlägen än i lägre. Detta beror på att avgiften är större vid högre inkomster och på att skattesystemet är progressivt. Ledamöterna Gadd och Hörnlund med instämmande av ledamoten Hermansson har framhållit att en bibehållen avdragsrätt innebär en brist i finansieringen av omläggningen med 1,6 miljarder kr. Med hänsyn härtill och till att de fördelningspolitiska effekterna av avdragsrätten inte är godtagbara anser de att avdragsrätten för löntagares sjukförsäkringsavgift bör avskaffas vid 1976 års taxering. Ledamöterna Andersson, Krönmark, Mundebo och Tobisson anser att denna avdragsrätt bör behållas av både principiella och praktiska skäl.

Förevarande fråga har föranlett delade meningar vid remissbehandlingen. Flera instanser, däribland Tjänstemännens centralorganisation (TCO) och Sveriges akademikers centralorganisation (SACO), anser att avdragsrätten bör behållas. Ett par länsstyrelser och Föreningen Sveriges fögderichefer anser att det skulle vara praktiskt svårt att vid 1976 års taxering skilja mellan löntagares avgifter som inte skulle få dras av och egenföretagares avgifter som alltjämt skulle vara avdragsgilla. De ledamöter som uttalat sig för att slopa avdragsrätten vid 1976 års taxering vinner stöd av bl. a. Landsorganisationen i Sverige (LO), kammarrätten i Göteborg och riksrevisionsverket (RRV).

För egen del finner jag det naturligt att den föreslagna omläggningen, som innefattar slopande av såväl sjukförsäkringsavgiften för löntagarna som avdragsrätten för avgiften, tillämpas fullt ut redan vid 1976 års taxering. Om avdragsrätten behålls övergångsvis kommer de förut nämnda effekterna därav (s. 52) att läggas till de skattesänkningar utredningen redovisat. Från både fördelningspolitisk och statsfinansiell synpunkt anser jag de nu angivna effekterna oacceptabla. Några egentliga tekniska svårigheter att ha olika avdragsregler i detta hänsende för löntagare och egenföretagare torde inte finnas. Jag förordar alltså att avdragsrätten för löntagares sjukförsäkringsavgift slopas fr. o. m. 1976 års taxering. 46 § 2 mom. KL bör ändras i enlighet härmed.

Beskattningsområdet

Utredningens förslag på beskattningsområdet innebär att nuvarande avtrappning av grundavdraget slopas och att statsskatteskalen justeras. Det sammanslagna resultatet härav är en lindring av marginals-katten främst för mellaninkomstgrupperna. För högre inkomstkikt skärps marginals-katten något. Genom avdraget från skatt på 250 kr. erhålls

en särskild lättnad för låginkomsttagarna.

Förslaget har som helhet fått ett positivt mottagande. Särskilt från skatteadministrativa instanser har framhållits att införandet av fasta grundavdrag underlättar för inkomsttagarna att överblicka beskattningsresultatet och att taxeringsmyndigheternas arbete underlättas.

Beträffande skatteskalen har en del remissinstanser bl. a. kammarrätten i Göteborg, SACO, Näringslivets skattedelegation och Lantbrukarnas skattedelegation i enlighet med reservationerna av ledamöterna Krönmark och Svensson samt det särskilda yttrandet av ledamoten Tobisson motsatt sig skärpningen av marginalskatten i de högsta skikten. Man framhåller att skärpningen har ringa statsfinansiell betydelse och att den kan försvåra fortsatt omläggning av skattesystemet.

Vidare har kritik riktats från vissa beskattningsmyndigheter mot avdraget från skatt på 250 kr. Därvid har anförts att det varit tekniskt enklare att arbeta in motsvarande lättnad i skatteskalen och att avdraget kommer att innebära merarbete. Statskontoret förordar ett förhöjt schablonavdrag från intäkt av tjänst i stället för avdraget från skatt. Kammarrätten i Göteborg anser att barnavdrag för skattskyldiga med inkomst upp till 36 000 kr. är en tänkbar lösning. Även mot tröskel-effekter som uppkommer vid inkomster omedelbart över 36 000 kr. har riktats invändningar från flera håll.

För egen del vill jag anföra följande. Liksom flertalet remissinstanser anser jag utredningsförslaget i denna del som helhet ge effekter som i stort sett är väl avvägda. Slopandet av grundavdragets avtrappning är dessutom en förenkling. Skärpningen av marginalskatten i de högre inkomstskikten — som för övrigt är tämligen obetydlig — är enligt min mening motiverad från fördelningspolitisk synpunkt och torde inte nämnvärt försvåra de senare reformer som kan anses önskvärda. Skatteavdraget på 250 kr. — som jag i likhet med riksskatteverket anser böra benämnas särskild skattereduktion — torde i detta sammanhang vara det lämpligaste medlet att ge skattelättnad åt den grupp det här är fråga om. Den nuvarande skattereduktionen fungerar tekniskt väl och detsamma torde komma att gälla den särskilda skattereduktionen.

Jag ansluter mig sålunda till utredningsmajoritetens förslag beträffande grundavdrag och skatteskala samt beträffande belopp och allmänna förutsättningar för den särskilda skattereduktionen. Jag anser emellertid liksom flera remissinstanser att den särskilda skattereduktionen bör trappas av vid statligt taxerade inkomster omedelbart över 36 000 kr. för att undvika de tröskel-effekter som annars skulle uppkomma. Avtrappningen bör ske med tio procent av den del av den statligt taxerade inkomsten som överstiger 36 000 kr. Den särskilda skattereduktionen är då helt avtrappad då inkomsten uppgår till 38 500 kr. Avtrappningsregeln har sin plats i 2 § 5 mom. uppbördsförordningen (1953: 272), UF. Även 4 § 1 mom. UF bör ändras i enlighet härmed. Statsverkets merkostnad för avtrappningsregeln kan beräknas bli 30 milj. kr.

Reglerna om den särskilda skattereduktionen bör vidare kompletteras i vissa hänseenden. Reduktionen bör på sätt riksskatteverket (RSV) angett medges endast till inkomsttagare som är bosatta i Sverige eller stadigvarande vistas här under någon del av beskattningsåret. Ett tillägg av denna innebörd bör tas in i 2 § 5 mom. UF. Vid nedsättning av skatt enligt förordningen (1970: 172) om begränsning av skatt i vissa fall skall det skattebelopp som nedsätts beräknas som om skattereduktionen inte skett. Samma sak bör gälla vid den särskilda skattereduktionen. 4 § nämnda förordning bör kompletteras i detta avseende. Slutligen bör det förenklade rättelseförfarandet enligt 72 a § TF göras tillämpligt även beträffande den särskilda skattereduktionen. En konsekvensändring bör ske också i punkt 1 av anvisningarna till 50 § KL.

Sjukförsäkringsavgiften för inkomst av annat förvärsarbete enligt 19 kap. 2 § AFL bör på samma sätt som vid den år 1973 införda socialförsäkringsavgiften till folkpensioneringen, inte avräknas mot skattereduktion eller särskild skattereduktion. 2 § 4 mom. UF bör ändras i enlighet härmed. 4 § 1 och 3 mom. samt 25 § och 27 § 1 mom. UF bör vidare ändras i konsekvens med de nya reglerna om sjukförsäkringsavgift m. m. i AFL.

I sammanhanget vill jag framhålla att jag inte nu vill ta upp frågan om en minskning av skattereduktionen på 1 800 kr. för hemmamake. Denna fråga bör prövas av utredningen i samband med den fortsatta översynen av familjebeskattningen.

De individuella effekterna av skatteförslaget framgår av följande uppställning.

Årsin- komst kr.	Ökning (+) eller minskning (-) av inkomstskatten genom förslaget						
	p. g. a. slopad sjukförsäk- ringsavgift, kr.	p. g. a. änd- rade grund- avdrag och skatteskala, kr.	p. g. a. skatte- avräkning, kr.	totalt kr.	%	marginal- skatt %-enheter	
1	2	3	4	5	6	7	
10 000	-297	—	-250	— 547	-28,0	—	
15 000	-340	—	-250	— 590	-16,6	- 0,9	
20 000	-366	— 3	-250	— 619	-12,0	- 0,5	
25 000	-372	— 57	-250	— 679	- 9,7	- 1,2	
30 000	-393	— 139	-250	— 782	- 8,5	- 2,0	
35 000	-277	— 509	-250	-1 036	- 8,8	- 5,1	
40 000	-306	-1 029	—	-1 335	- 8,9	- 6,0	
45 000	-329	-1 532	—	-1 861	-10,3	-10,6	
50 000	-358	-1 784	—	-2 142	-10,1	- 5,6	
55 000	-382	-1 790	—	-2 172	- 8,9	- 0,6	
60 000	-411	-1 790	—	-2 201	- 8,0	- 0,6	
65 000	-432	-1 790	—	-2 222	- 7,3	- 0,4	
70 000	-441	-1 773	—	-2 214	- 6,6	+ 0,1	
75 000	-337	-1 941	—	-2 278	- 6,1	- 1,2	
80 000	-337	-1 891	—	-2 228	- 5,5	+ 1,0	
90 000	-337	-1 791	—	-2 128	- 4,5	+ 1,0	
100 000	-337	-1 691	—	-2 028	- 3,7	+ 1,0	
125 000	-313	-1 124	—	-1 437	- 2,0	+ 2,4	
150 000	-313	— 374	—	- 687	- 0,8	+ 3,0	
200 000	-254	+ 447	—	+ 193	+ 0,1	+ 1,7	
300 000	-254	+2 447	—	+2 193	+ 1,1	+ 2,0	

Folkpensionärerna

Beträffande folkpensionärerna föreslår utredningen att hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg trappas av med en tredjedel i stället för som nu med hälften av den sidoinkomst som överstiger det avdragsfria beloppet. Vidare föreslås att folkpensionärernas extra avdrag vid taxeringen bestäms till minst 500 kr. vid statligt taxerad inkomst upp till 36 000 kr. Minimiavdraget avses utgå individuellt till makar och utan hänsyn till förmögenhet.

Vad först gäller den lindrigare avtrappningen av hustrutillägg och kommunala bostadstillägg till folkpension har utredningsförslaget godtagits av praktiskt taget alla remissinstanser. Även jag ansluter mig till det. Hithörande frågor berörs närmare av chefen för socialdepartementet denna dag. Jag får i det hänsendet hänvisa till bilagda utdrag ur protokollet över socialärenden.

Förslaget om extra avdrag har bedömts positivt av flertalet av de remissinstanser som berört det. Från en del håll har dock invändningar riktats mot utredningsförslaget, varvid emellertid en del av kritiken synes grunda sig på missförstånd om dess innebörd. Förslaget innebär att folkpensionär med statligt taxerad inkomst på högst 36 000 kr. som enligt nuvarande regler på grund av storleken av egen eller makes inkomst eller förmögenhet skulle fått extra avdrag med mindre än 500 kr. eller av nämnda orsaker vägrats avdrag, skall erhålla extra avdrag med 500 kr. För gifta pensionärer bedöms sålunda rätten till minimiavdraget individuellt. En förutsättning för avdragsrätt avses alltså vara att den skattskyldiges inkomst till icke obetydlig del utgjorts av folkpension.

För egen del anser jag i likhet med utredningen det lämpligast att det speciella låginkomststödets för pensionärer ges inom ramen för de extra avdragen. Att som förordats från någon remissinstans ge lättnaden i form av särskild skattereduktion innebär en teknisk komplikation som bör undvikas. Någon begränsning i rätten till minimiavdrag utöver vad utredningen föreslagit bör inte göras med hänsyn till att den särskilda skattereduktionen för låginkomsttagare i aktiv ålder utgår utan annan inskränkning än som följer av kraven på viss ålder och A-inkomst. För att undvika tröskeleffekter bör minimiavdraget liksom den särskilda skattereduktionen trappas av i inkomstkiktet 36 000—38 500 kr. statligt taxerad inkomst.

Jag ansluter mig sålunda till utredningsförslaget med de justeringar jag här angett. En bestämmelse om rätten till minimiavdrag bör tas in i 50 § 2 mom. fjärde stycket KL. Den nuvarande bestämmelsen i nämnda lagrum att RSV fastställer grunder för beräkning av folkpensionärernas extra avdrag är oegentlig eftersom grunderna för avdragsrätten anges i KL. En redaktionell ändring av innebörd att regeringen

eller RSV utfärdar närmare föreskrifter på området bör därför ske i nyssnämnda lagrum. En följdändring bör ske i punkt 2 av anvisningarna till 50 § KL.

Finansieringen

Utredningsförslaget innebär att inkomstbortfallet genom slopande av löntagarnas sjukförsäkringsavgift, 2 950 milj. kr., finansieras genom att arbetsgivarnas socialförsäkringsavgift till sjukförsäkringen höjs från 3,8 till 6,1 % eller med 2,3 %. Även egenavgiften för annan inkomst av förvärvsarbete föreslås utgöra 6,1 % av avgiftsunderlaget. Kostnaden för övriga delar av reformen, 1 820 milj. kr., avses enligt utredningen täckas genom en höjning av den allmänna arbetsgivaravgiften från 4 till 5,3 %

I reservationer och särskilt yttrande som fogats till utredningsförslaget har framhållits bl. a. att reformen i viss utsträckning torde bli självfinansierande och att man inte nu bör binda sig för en bestämd höjning av arbetsgivarnas avgifter.

Vid remissbehandlingen har en finansiering genom höjning av arbetsgivarnas socialförsäkringsavgift och den allmänna arbetsgivaravgiften i enlighet med utredningsförslaget godtagits på de flesta håll. I några yttranden, främst sådana som avgetts av näringslivets organisationer, ställer man sig emellertid negativ till en höjning av arbetsgivaravgifterna. Det gäller bl. a. Näringslivets skattedelegation och Sveriges hantverks- och industriorganisation. Lantbrukarnas skattedelegation godtar höjningen av socialförsäkringsavgiften men motsätter sig höjningen av den allmänna arbetsgivaravgiften.

Den nu aktuella skattesänkningen och slopandet av sjukförsäkringsavgiften — om vilka åtgärder i stort sett råder allmän enighet — innebär ett inkomstbortfall för det allmänna på upp emot 5 miljarder kr. I en nära framtid förestår också kostnadskrävande reformer inom folkpensioneringen och bostadspolitiken. Som framgått av riksdagsbehandlingen av årets kompletteringsproposition (prop. 1974: 100) är det en förutsättning för genomförandet av de nämnda reformerna att klarhet råder i fråga om finansieringen.

Det är regeringens avsikt att föra en fast ekonomisk politik för att begränsa prisstegringarna och deras verkningar. I inflationsbekämpningen ingår som ett väsentligt led en stark finanspolitik. Reformen som innebär sänkning av den direkta beskattningen eller en högre social standard måste täckas med sociala avgifter eller indirekta skatter. En stabil finansiering av reformverksamheten är nödvändig för att undvika att den fortsatta reformpolitiken förs till priset av ökad inflation och hårda kreditrestriktioner. Som redovisats i annat sammanhang är det regeringens uppfattning att den nu aktuella omläggningen av skatt och

avgifter skall finansieras genom en höjning av socialförsäkringsavgifterna.

Det för reformerna erforderliga beloppet på ca 4 700 milj. kr. bör till en del täckas genom en höjning av socialförsäkringsavgiften till folkpensioneringen med 0,5 procentenheter, varigenom finansieringen av folkpensionerna skattevägen relativt sett kan minskas. Förslag härom har lagts fram i prop. 1974: 129 i samband med de höjningar av nämnda socialförsäkringsavgift som följer av de där föreslagna pensionsreformerna. Återstående del av det erforderliga beloppet motsvarar en ytterligare höjning av socialförsäkringsavgiften till sjukförsäkringen till 7 %. Denna lösning innebär att arbetsgivarandelen av sjukförsäkringskostnaderna ökar från ca 40 % till 75 %. Jag förordar i samråd med chefen för socialdepartementet att socialförsäkringsavgiften till sjukförsäkringen således höjs till 7 % fr. o. m. den 1 januari 1975. För egenföretagare och andra som har inkomst av annat förvärvsarbete än anställning bör i enlighet med utredningens förslag gälla motsvarande procentsats som för arbetsgivarnas socialförsäkringsavgift till sjukförsäkringen. Frågorna angående ändringen av avgiftsuttaget och de nya reglerna för sjukförsäkringens finansiering berörs närmare i bilagda utdrag av protokollet över socialärenden.

För att bereda en lättnad åt främst småföretagarna vill jag vidare, som jag förut angett, förorda en justering av den allmänna arbetsgivaravgiften som f. n. utgår med 4 %. Sådan avgift i form av egenavgift tas med viss begränsning ut med likaledes 4 % av den avgiftspliktiga inkomst av annat förvärvsarbete än anställning. Egenavgift bör fr. o. m. 1975 års inkomst inte tas ut på de första 10 000 kronorna av avgiftsunderlaget. Då underlaget beräknas bortser man självfallet från inkomst för vilken arbetsgivaravgift erläggs. Reduktionen med 10 000 kr. sker från det eljest avgiftspliktiga underlaget. Härigenom får egenföretagarna en avgiftslättnad med upp till 400 kr. för år räknat. Mitt förslag i detta hänseende föranleder ändring i 4 § förordningen (1968: 419) om allmän arbetsgivaravgift.

Kommunalekonomiska frågor

I sina kostnadsberäkningar har utredningen förutsatt att kommunerna och landstingen skall kompenseras för vissa verkningar av omläggningen. Slopandet av avdragsrätten för sjukförsäkringsavgift ökar det kommunala skatteunderlaget och innebär inkomstökning för kommuner och landsting med 780 milj. kr. Beloppet avser effekten som hänförs sig till 1976 års taxering. Borttagandet av grundavdragens avtrappning fr. o. m. samma års taxering minskar det kommunala skatteunderlaget och orsakar ett skattebortfall av 1 340 milj. kr. Den ökade rätten till extra avdrag för folkpensionärer minskar skatteunderlaget motsvarande

10 à 15 milj. kr. i skattebortfall. De av utredningen föreslagna förbättringarna av bostadstillägg till barnfamiljer m. fl. samt av kommunala bostadstillägg till folkpensionärer beräknas kosta kommunerna 20 milj. kr. resp. 70 milj. kr. Totalt sett beräknar utredningen sålunda att kommuner och landsting får skattebortfall och ökade kostnader med 660 milj. kr. varav 570 milj. kr. avser nettobortfall av skatteunderlag och 90 milj. kr. ökade kostnader för bostadstillägg. Omläggningens verkningar i fråga om bortfall av skatteunderlag blir märkbar för kommuner och landsting år 1977 då 1976 års taxering läggs till grund vid avräkningen av kommunalskattemedel.

De kommunalekonomiska frågorna har vid remissbehandlingen berörts främst av Svenska kommunförbundet och Landstingsförbundet. Förbunden framhåller att omläggningens effekter på kommunernas skatteunderlag och skatteinkomster blir mycket stora. Vidare måste man enligt förbunden beakta den reducering av skatteunderlagets tillväxt som följer av att löneökningar ersätts av arbetsgivaravgifter. Även vissa länsstyrelser har understrukit angelägenheten av kompensation till kommuner och landsting. Kommunalekonomiska utredningen anser att konsekvenserna av omläggningen för den framtida inkomstutvecklingen i kommunerna inte kan beräknas med precision.

För egen del vill jag ansluta mig till utredningsförslaget att kommuner och landsting bör kompenseras för bortfall av skatteunderlag på grund av ändrade avdragsregler liksom för ökade kostnader för de förbättrade bostadstilläggen till folkpension.

Kompensationen till kommuner och landsting för bortfall av skatteunderlag under inkomståret 1975 på grund av ändrade avdragsregler bör beräknas så exakt som möjligt. Bortfallet av skatteunderlag kan beräknas med stor noggrannhet genom utnyttjande av ADB. Det är sålunda möjligt att beräkna det skatteunderlag som skulle ha förelegat om såväl avdragsrätten för sjukförsäkringsavgift som grundavdragens avtrappning behållits och om det extra avdraget för pensionärer varit oförändrat. Det underlag som därvid erhålls jämförs sedan med det faktiska skatteunderlag som bestämts vid taxeringen, i förekommande fall justerat med hänsyn till de särskilda reglerna beträffande beskattad sjukpenning m. m. Skillnadsbeloppet läggs till grund för kompensation. Det förfarande jag här skisserat överensstämmer i princip med det som tillämpas vid beräkning av det skatteunderlag som hänförs sig till beskattad sjukpenning. Ändringarna i fråga om skatteunderlaget har också betydelse för beräkningen av de bidrag som utgår enligt kungörelsen (1972: 140) om skattebortfallsbidrag. Den tidigare redovisade metoden kan också användas i detta sammanhang så att skattebortfallsbidragen ej påverkas av de nya skattereglerna.

De ökade kostnaderna för kommunerna till följd av ändrade inkomstprövningsregler för kommunala bostadstillägg till folkpensionärer kan

också beräknas genom användning av ADB. Även om vissa schabloniseringar behöver göras bör det vara möjligt att med relativt stor säkerhet beräkna hur dessa kostnadsökningar fördelar sig på olika kommuner. Kostnaderna för de kommunala bostadstilläggen till folkpension förskottteras av staten och påförs kommunerna närmast följande år i form av avräkning mot det förskott på kommunalskatt som kommunen äger uppbära. De belopp som skall påföras kommunerna kan därvid justeras så att de i princip blir desamma som om nuvarande inkomstprövningsregler skulle ha gällt. På motsvarande sätt kan en justering göras för de ökade kostnader för kommunala bostadstillägg som uppkommer vid en sänkning av den allmänna pensionsåldern i enlighet med förslagen i prop. 1974: 129.

Kommunförbunden har i sina remissyttranden begärt särskild kompensation för den minskning i skatteunderlaget som kan uppkomma genom att framtida löneökningar ersätts av arbetsgivaravgifter. I anslutning härtil vill jag anföra följande. I viss utsträckning väljer löntagarna att skaffa sig högre standard genom kortare arbetstid och längre semester i stället för genom ökade löner. Lika litet som kommunerna i dessa fall bör ha kompensation för utebliven ökning av skatteunderlaget finns det anledning att ersätta kommunerna då löntagarna som alternativ till lönehöjningar godtar skattesänkningar och förbättrade socialformer, finansierade genom höjda socialavgifter som debiteras företagen. Vidare bör den föreslagna skatteomläggningen som jag förut nämnt ses som ett medel i strävandena att begränsa prisstegringarna vilket är ett för alla parter och grupper gemensamt intresse. Jag anser sålunda inte tillräckliga skäl föreligga för att beräkna någon särskild kompensation för kommunerna i detta hänseende.

Jag förordar att kommuner och landsting i överensstämmelse med skatteutredningens förslag kompenseras för ändringar i skatteunderlag och för ökade kostnader för kommunala bostadstillägg och hustrutillägg till folkpensionärer enligt vad jag här angett. När det gäller kompensationen för skattebortfallet blir det naturligt att närmare ta upp de tekniska frågorna i samband med anmälan av anslagsbehovet för budgetåret 1976/77.

Sammanställning av finansiella effekter

Skatte- och avgiftsomläggningen har som framgått finansiella effekter för inkomsttagarna, arbetsgivarna, staten, kommunerna och försäkringskassorna. Dessa effekter visas översiktligt i den följande sammanställningen. Denna bygger på de av utredningen gjorda beräkningarna men har justerats med hänsyn bl. a. till de uppgifter om sjukförsäkringens kostnader under år 1974 som nu är tillgängliga och till kostnadsökningen genom avtrappningen av den särskilda skattereduktionen. Avvikelser-

na från utredningens belopp är så pass obetydliga att de inte föranlett någon omräkning av de individuella effekter som jag tidigare redovisat. I anslutning till sammanställningen vill jag framhålla att det belopp på 1 420 (1 350) milj. kr. som tillförs inkomsttagarna genom slopandet av sjukförsäkringsavgiften är ett nettoresultat. Avgiftsbortfallet utgör 3 100 (2 950) milj. kr. men häremot står en viss höjning av skatteunderlaget på grund av att avdrag för avgiften inte längre ifrågakommer. De tillkommande posterna på 860 (820) och 820 (780) milj. kr. för staten resp. kommunerna avser höjt skatteunderlag.

Det bör observeras att sammanställningen visar den beräknade finansiella helårseffekten av den föreslagna reformen. Däremot framgår inte av sammanställningen periodiseringen av olika utbetalningar m. m. som blir en följd av reformen. Bland annat medför systemet för leverans av kommunalskattemedel från staten till kommuner och landsting att kompensation för bortfall av skatteunderlag på grund av skatteomläggningen den 1 januari 1975 skall utbetalas första gången år 1977. Under åren 1977 och 1978 innebär omläggningen att kommunernas inkomster minskar både när det gäller slutlig skatt avseende föregående års taxering samt förskottet på det aktuella årets kommunalskatt. Med det förordade systemet blir kommunerna kompenserade för denna effekt.

Åtgärd	Finansiell effekt i mkr för				
	försäkringskassorna	staten	kommunerna	inkomstagare	arbetsgivare
Slopad sjukförsäkringsavgift för löntagare	-3 100	+ 860	+ 820	+1 420	-
Ändringar i skatteskala och grundavdrag	-	-1 270	-1 340	+2 610	-
Skatteavräkning för låginkomsttagare och utvidgat extra avdrag för folkpensionärer	-	- 600	- 10	+ 610	-
Lägre reduktionsfaktor för hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg för folkpensionärer	-	- 10	- 70	+ 80	-
Lättnad beträffande den allmänna arbetsgivaravgiftens egenavgift	-	- 80	-	-	+ 80
Socialförsäkringsavgiften för sjukförsäkringen höjs från 3,8 % till 7,0 %	+4 160	-	-	-	-4 160
Ändrat statsbidrag	-1 000	+1 000	-	-	-
Socialförsäkringsavgiften för folkpensioneringen höjs med 0,5 %	-	+ 650	-	-	- 650
Kompensationsbidrag till kommunerna	-	- 600	+ 600	-	-
Summa	+ 60	- 50	± 0	+4 720	-4 730 ¹

¹ Dessa belopp visar den omedelbara effekten av förslagen utan hänsyn tagen till eventuella övervältrings-effekter.

Villaschablonen

Innehavet av egna hem beskattas enligt den s. k. villaschablonen. Såsom intäkt redovisas en viss procent av fastighetens taxeringsvärde. Avdrag medges i princip endast för inteckningsräntor. Schablonen tillämpas även om egna hemmet helt eller delvis uthyrs till stadigvarande bostad. Vid annan uthyrning — t. ex. rumsuthyrning för tillfällig bostad — skall i princip beskattning ske enligt den konventionella metoden, vilket innebär att alla intäkter och omkostnader skall redovisas.

Redan vid villaschablonens tillkomst år 1953 undantogs dock bl. a. tillfällig uthyrning i ringa omfattning från beskattning enligt den konventionella metoden. Ringa omfattning ansågs föreligga om hyresintäkterna inte översteg 2 % av taxeringsvärdet. Denna spärr ledde till konventionell beskattning i åtskilliga fall där uthyrning skedde till sommargäster. Även förhållandevis obetydliga hyresbelopp kunde nämligen vid låga taxeringsvärden föranleda att schablonen måste frångås. Genom lagstiftning år 1961 kompletterades spärren på så sätt att schablonbeskattning skulle ske om inte intäkterna översteg 1 200 kr. eller, om detta skulle ge högre belopp, 2 % av taxeringsvärdet. Avsikten var att det stora flertalet sommarnöjesuthyrningar skulle falla inom dessa gränser och således inte rubba schablonbeskattningen.

Enligt min mening bör reglerna nu anpassas efter dagens förhållanden. Det torde numera inte vara ovanligt vid rumsuthyrning i en på vissa orter normal omfattning till sommargäster att gränsen 1 200 kr. överskrids, vilket medför att det förenklade deklarations- och taxeringsförfarandet inte kan tillämpas i avsedd omfattning. En viss liberalisering av möjligheterna till sådan uthyrning med bibehållen schablonbeskattning bör därför ske. Jag vill dock inte förorda någon mera omfattande ändring i förevarande hänseende med hänsyn till den sittande bostads-skattekommittén.

Jag föreslår därför och med beaktande av penningvärdeförändringen att gränsbeloppet höjs från 1 200 kr. till 2 400 kr. Den nya bestämmelsen bör tillämpas första gången vid 1975 års taxering. Mitt förslag föranleder ändring i punkt 6 av anvisningarna till 24 § KL.

Utöver de författningsändringar jag förordat i det föregående bör göras några närmast redaktionella ändringar som har samband med den nya regeringsformen. I alla de skatteförfattningar jag här berört bör orden "Konungen" och "Kungl. Maj:t" bytas ut mot regeringen. I 37 § SI bör dock "Kungl. Maj:t" ersättas av "regeringsrätten". Vidare bör i rubrikerna i SI, UF, TF, förordningen (1970: 172) om begränsning av skatt i vissa fall och förordningen (1968: 419) om allmän arbetsgivaravgift benämningen av författningarna ändras till "lag". Härutöver bör i 19 § KL benämningarna "invaliditetstillägg" och "invaliditetsersättning" ersättas med "handikappersättning".

Hemställan

Jag hemställer att Kungl. Maj:t i en gemensam proposition dels föreslår riksdagen att antaga inom finansdepartementet upprätaade förslag till

1. lag om ändring i kommunalskattelagen (1928: 370),
2. lag om ändring i förordningen (1947: 576) om statlig inkomstskatt,
3. lag om ändring i uppbördsförordningen (1953: 272),
4. lag om ändring i förordningen (1970: 172) om begränsning av skatt

i vissa fall,

5. lag om ändring i taxeringsförordningen (1956: 623),
6. lag om ändring i förordningen (1968: 419) om allmän arbetsgivaravgift,

dels föreslår riksdagen att godkänna vad jag i övrigt anfört om den aktuella skatteomläggningen,

dels förelägger riksdagen de förslag som framgår av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Kungl. Höghet Regenten att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Dagmar Fischier

Bilaga

Utdrag av protokollet över socialärenden hållet inför Hans Kungl. Höghet Regenten, Hertigen av Halland, i statsrådet den 23 augusti 1974.

Närvarande: statsministern PALME, ministern för utrikes ärendena ANDERSSON, statsråden STRÄNG, JOHANSSON, ASPLING, LUNDKVIST, BENGTSSON, NORLING, LÖFBERG, LIDBOM, CARLSSON, FELDT, SIGURDSEN, HJELM-WALLÉN.

Chefen för socialdepartementet, statsrådet Aspling, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter frågor om *ändrad finansiering av sjukförsäkringen* samt *ändrade inkomstprövningsregler för hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg till folkpension* och anför.

I anslutning till förslaget om sänkning av inkomstkatten m. m., som chefen för finansdepartementet denna dag lägger fram, tar jag nu upp frågorna om den närmare utformningen av sjukförsäkringens framtida finansiering samt om ändrade regler för inkomstprövningen av hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg till folkpension.

Finansieringen av sjukförsäkringen

Sjukförsäkringens kostnader täcks f. n. till en tredjedel av statsbidrag, till ca 40 % av socialförsäkringsavgifter från arbetsgivarna och till resterande ca 27 % av avgifter från de försäkrade. Arbetsgivarnas socialförsäkringsavgift till sjukförsäkringen tas ut på summan av de ersättningar som arbetsgivaren under året utgett till anställda i form av kontantlön eller naturaförmån. Vid beräkningen av avgiftsunderlaget bortses från den del av en arbetstagares lön som för år räknat överstiger 7,5 gånger det vid årets ingång gällande basbeloppet. Hänsyn tas inte heller till arbetstagare vars hela lön under året inte uppgått till 500 kr. Avgiften utgår med 3,8 % av avgiftsgrundande löneunderlag. Sjukförsäkringsavgiften som de försäkrade betalar består av en fast och en rörlig del. Den fasta delen är lika stor för alla avgiftsskyldiga och har f. n. satts till 300 kr. Den rörliga delen motsvarar viss procentandel av de försäkrades inkomster av förvärvsarbete. Procentsatsen, som varierar

mellan försäkringskassorna, beräknas för år 1974 utgöra i genomsnitt 1,3 % av den sjukpenninggrundande inkomsten. Motsvarande avgift för egenföretagare och andra som har inkomst av annat förvärvsarbete än anställning varierar likaledes mellan försäkringskassorna. Denna avgift är dessutom olika stor beroende på om den försäkrade valt karenstid för sjukpenningförsäkringen (3, 33 eller 93 dagar) eller om han står utanför denna försäkring på grund av undantagande. För försäkring utan karenstid uppgår avgiften genomsnittligt till ca 3,8 % av inkomsten. Vissa begränsningsregler finns för avgiftsuttaget för försäkrade med låga inkomster.

1972 års skatteutredning har föreslagit att sjukförsäkringsavgiften för löntagare skall slopas fr. o. m. år 1975. Inkomstbortfallet föreslås kompenseras genom en höjning av arbetsgivarnas socialförsäkringsavgift till sjukförsäkringen från 3,8 till 6,1 % av avgiftsunderlaget. Den föreslagna omläggningen av sjukförsäkringens finansiering har — som framgått av den redovisning chefen för finansdepartementet lämnat — vunnit allmän anslutning vid remissbehandlingen. Som chefen för finansdepartementet anfört bör utredningens förslag genomföras med den justeringen att arbetsgivarnas socialförsäkringsavgift till sjukförsäkringen i stället höjs till 7 %. Härigenom beräknas tre fjärdedelar av sjukförsäkringens kostnader bli täckta genom socialförsäkringsavgiften. Statsbidraget kan då minska från en tredjedel till en fjärdedel av kostnaderna. I överensstämmelse härmed bör bestämmelserna i lagen om allmän försäkring ändras så att statsbidraget till sjukförsäkringen fastställs till 25 % av de totala kostnaderna och att socialförsäkringsavgiften till sjukförsäkringen täcker återstående 75 % av de totala sjukförsäkringskostnaderna.

För egenföretagare och andra som har inkomst av annat förvärvsarbete än anställning innebär skatteutredningens förslag en motsvarande förenkling av avgiftsberäkningen som beträffande anställda. Den fasta delen av egenavgiften slopas och den rörliga delen föreslås bli beräknad enligt regler som är enhetliga för hela riket. Procentsatsen förutsätts — i de fall då inte undantagande eller särskild karenstid gäller för sjukpenning — motsvara procentsatsen för arbetsgivarnas socialförsäkringsavgift till sjukförsäkringen.

Flera remissinstanser understryker de lättnader som den föreslagna omläggningen av finansieringsreglerna innebär ur administrativ synpunkt för lokal skattemyndighet, taxeringsnämnd och försäkringskassa. Riksförsäkringsverket finner att utredningens förslag beträffande sjukförsäkringsavgifterna innebär en stor administrativ vinst och att en för hela riket generell avgiftsberäkning innebär en tilltalande utjämning av sjukförsäkringens kostnader.

Jag ansluter mig till skatteutredningens förslag att avgiften i fortsättningen skall beräknas enligt grunder som är enhetliga för hela riket.

Procentsatsen för egen företagares avgift bör för försäkring som beträffande sjukpenning gälla utan karenstid svara mot procentsatsen för arbetsgivarens socialförsäkringsavgift till sjukförsäkringen. För den som valt sjukpenningförsäkring med karenstid eller till följd av undantagande står utanför denna försäkring bör procentsatsen fastställas med hänsyn till den inverkan den valda karenstiden eller undantagandet har för försäkringens kostnader.

Den höjda socialförsäkringsavgiften till sjukförsäkringen bör i enlighet med skatteutredningens förslag utgå på samma avgiftsunderlag som den nuvarande avgiften. Riksrevisionsverket har i sitt remissyttrande påtalat de skillnader som finns i avgiftsunderlaget vid beräkningen av olika arbetsgivaravgifter. Verket framhåller att det från rationaliserings- och förenklingssynpunkt är önskvärt att ha ett så enhetligt avgiftsunderlag som möjligt. Verket anser också tiden nu vara mogen att i det fortsatta utredningsarbetet överväga att över hela socialförsäkringen låta den sammanlagda lönesumman resp. förvärvsinkomsten ingå i avgiftsunderlaget. I gengäld skulle de procentuella uttagen kunna sänkas. Jag vill med anledning av riksrevisionsverkets yttrande erinra om att i pensionsålderskommitténs uppdrag ingår att göra en översyn av avgiftssystemet inom socialförsäkringen i syfte att åstadkomma ett enhetligt underlag av avgiftsunderlagen.

Riksförsäkringsverket och försäkringskassaförbundet har tagit upp frågan om vilken inverkan omläggningen av sjukförsäkringens finansiering kan ha på de allmänna försäkringskassornas ställning som självständiga offentliga organ. Riksförsäkringsverket påpekar att kassorna nu anses vara försäkringsgivare inom sjukförsäkringen. Detta sammanhänger med att varje kassa för sig uppbär sjukförsäkringsavgifter och att dessa avgifter är bestämda med hänsyn till medelsbehovet inom varje försäkringskassa. Enligt förslaget kommer försäkringskassornas verksamhet inom den obligatoriska försäkringen att i fortsättningen helt bekostas av skattemedel och generella arbetsgivar- och egenavgifter. I likhet med riksförsäkringsverket och försäkringskassaförbundet anser jag att den här aktuella omläggningen av sjukförsäkringens finansiering inte nu bör föranleda någon ändring av försäkringskassornas ställning som självständiga offentliga organ. Riksförsäkringsverket har också tagit upp frågan om man i fortsättningen kan betrakta försäkringskassa som part i sjukförsäkringsärende och följaktligen behörig att anföra besvär över riksförsäkringsverkets beslut i den mån beslutet går kassan emot. Denna fråga kan i sitt större sammanhang prövas av den i början på året tillsatta utredningen om en översyn av besvärsorganisationen inom socialförsäkringen m. m. (S 1974: 03).

Jag ansluter mig i likhet med riksförsäkringsverket till skatteutredningens förslag att den allmänna sjukförsäkringsfonden liksom f. n. i

fortsättningen skall användas för att reglera avvikelser mellan de avgifter som inflyter för sjukförsäkringen och den del av sjukförsäkringens kostnader som inte täcks av statsbidrag. Som riksförsäkringsverket föreslagit bör regeringen ges möjlighet att meddela allmänna föreskrifter för transaktionerna med fonden.

Riksförsäkringsverket har i sitt remissyttrande pekat på att det hos försäkringskassorna finns bokförda fonder som medelsreserv för den obligatoriska sjukförsäkringen. Jag anser i likhet med riksförsäkringsverket att det i framtiden inte torde vara nödvändigt med annan fondering för den obligatoriska sjukförsäkringens behov än genom allmänna sjukförsäkringsfonden. Jag delar riksförsäkringsverkets uppfattning att det bör utredas hur man skall förfara med de fonder som finns upptagna hos försäkringskassorna. Jag avser därför att senare denna dag föreslå Kungl. Maj:t att riksförsäkringsverket får i uppdrag att i samråd med riksrevisionsverket och försäkringskassaförbundet utreda denna fråga.

De nya finansieringsreglerna bör gälla fr. o. m. den 1 januari 1975.

Inkomstprövningen av hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg till folkpension

För hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg gäller samma inkomstprövningsregler. Dessa innebär f. n. att tillägg reduceras med hälften av den pensionsberättigades inkomst vid sidan av folkpension i den mån inkomsten överstiger 3 000 kr. för makar och 2 000 kr. för ensamstående. För att lindra de samlade marginaleffekter som uppkommer för pensionärerna genom beskattningen och dessa inkomstprövningsregler har skatteutredningen föreslagit att avtrappningen av hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg fr. o. m. den 1 januari 1975 i stället skall ske med en tredjedel av den sidoinkomst som överstiger det avdragsfria beloppet.

De nuvarande inkomstprövningsreglerna ger tillsammans med beskattningen upphov till kraftiga marginaleffekter för pensionärer med relativt låga sidoinkomster, bl. a. många ATP-pensionärer. Jag anser därför i likhet med remissinstanserna, bl. a. pensionärernas riksorganisation (PRO) och pensionsålderskommittén, att den ändring i reglerna som skatteutredningen föreslagit innebär en välbehövlig förbättring för denna kategori och att den därför bör genomföras. Den av PRO aktualiserade frågan om en höjning av de avdragsfria beloppen anknyter till det nu pågående arbetet i skatteutredningen. Utredningens överväganden beträffande bl. a. olika former av avdrag bör avvaktas innan någon ändring görs av dessa belopp.

De ändrade reglerna för inkomstprövningen av hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg för folkpensionärer beräknas medföra en kostnadsökning för staten med 10 milj. kr. och för kommunerna med 70 milj. kr. Som chefen för finansdepartementet tidigare anfört bör dock kommunernas kostnader genom ett särskilt avräkningsförfarande justeras så att kostnadsökningen på grund av de ändrade inkomstprövningsreglerna i sin helhet faller på staten.

De ändrade reglerna för inkomstprövning skall gälla fr. o. m. den 1 januari 1975. För pensionstagare som då redan uppbär hustrutillägg eller kommunalt bostadstillägg kommer de nya bestämmelserna att tillämpas automatiskt. I övrigt får det ankomma på riksförsäkringsverket att efter samråd med försäkringskassförbundet informera pensionsstagarna om de vidgade möjligheterna till dessa förmåner.

Upprättade lagförslag

I enlighet med det anförda har inom socialdepartementet upprättats förslag till

1. lag om ändring i lagen (1962: 381) om allmän försäkring;
2. lag om ändring i lagen (1962: 392) om hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg till folkpension.

Specialmotivering

1. *Lagen (1962: 381) om allmän försäkring*

19 kap.

2 §

Paragrafen som innehåller de grundläggande bestämmelserna om skyldighet att betala sjukförsäkringsavgift (egenavgift) har ändrats så att avgiftsskyldighet i fortsättningen endast åligger den som haft inkomst av annat förvärvsarbete. På grund av hänvisningen till 3 § andra och fjärde styckena kommer reglerna om beräkning av underlag för egenföretagarnas socialförsäkringsavgift till folkpensioneringen att bli tillämpliga även beträffande deras sjukförsäkringsavgift. Hänvisningen till 11 kap. 4 § har betydelse för företagare som använder sig av brutet räkenskapsår.

I prop. 1974: 129 föreslås den allmänna pensionsåldern sänkt från 67 till 65 år fr. o. m. den 1 juli 1976. Med hänsyn till detta föreslås i nämnda proposition motsvarande sänkning av maximialdern för avgiftsskyldighet enligt denna paragraf.

4 §

Procentsatsen för arbetsgivarnas socialförsäkringsavgift till sjukförsäkringen höjs till 7 %. Egenföretagarnas sjukförsäkringsavgift beräknas i fortsättningen enligt för hela riket enhetliga grunder. I de fall då ingen särskild karenstid från sjukpenningförsäkringen gäller och inte heller undantagande föreligger är procentsatsen — liksom i fråga om arbetsgivarnas avgift — 7 %. Regeringen eller efter regeringens be- myndigande myndighet föreslås få möjlighet att fastställa de lägre pro- centsatser för egenavgiften som blir aktuella för försäkrade som är un- dantagna från sjukpenningförsäkringen eller har särskild karenstid.

Genom en ändring i sista punkten första stycket av denna para- graf har regeringen beretts möjlighet att fastställa grunderna för regle- ring av över- och underskott inom sjukförsäkringen via allmänna sjuk- försäkringsfonden. På grundval av dessa skall sedan riks-försäkrings- verket genomföra sådana transaktioner.

Redarnas avgift till sjukförsäkringen kommer liksom hittills att be- stämmas årligen i administrativ ordning med utgångspunkt i den av- giftssats som fastställts för arbetsgivare i allmänhet. Någon ändring i lagens bestämmelser om avgiftsuttaget från redare behövs därför inte i samband med den nu föreslagna omläggningen av sjukförsäkringens finansiering.

6 §

Paragrafen som innehåller de nuvarande reglerna om beräkning av sjukförsäkringsavgift upphävs. Beräkningen av de egenavgifter som i fortsättningen utgår för inkomst av annat förvärvsarbete än anställ- ning bestäms av reglerna i 2 och 4 §§.

7 §

I enlighet med det tidigare anförda sänks genom ändringen av denna paragraf statsbidraget till sjukförsäkringen från en tredjedel till en fjärdedel.

10 §

Sjukförsäkringsavgift debiteras i fortsättningen inte för viss försäk- ringskassas räkning. Andra stycket i paragrafen upphävs därför. Den ordning i vilken kassorna i fortsättningen skall fördes med medel kom- mer att regleras administrativt.

Övergångsbestämmelserna

Utgångspunkten för lokal skattemyndighets beräkning av egenavgift till sjukförsäkringen för anställda enligt 1973 års regler är den pen- sionsgrundande inkomsten, ökad med det vid årets ingång gällande

basbeloppet. Vid beräkning av pensionsgrundande inkomst tas inte hänsyn till inkomst från en och samme arbetsgivare som under ett år inte uppgår till 500 kr. I övergångsbestämmelserna har intagits en erinran om den nämnda 500-kronorsregeln. Denna har betydelse endast vid 1975 års taxering.

2. Lagen (1962: 392) om hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg till folkpension

4 §

I första stycket har reduktionsfaktorn ändrats från hälften till en tredjedel av den årsinkomst (= inkomst vid sidan av folkpension m. m.) som överstiger det avdragsfria beloppet.

14 §

Kostnaderna för kommunalt bostadstillägg till folkpension förskottas av staten och påförs kommunerna i form av avräkning mot det förskott på kommunalskatt som kommunen närmast följande år äger uppbära (se 16 §). Som framgått av vad chefen för finansdepartementet anfört föreslås kommunerna bli kompenserade för de ökade kostnader för kommunala bostadstillägg som uppkommer till följd av ändrade inkomstprövningsregler liksom vid en sänkning av den allmänna pensionsåldern i enlighet med förslagen i prop. 1974: 129. Kompensationen skall enligt förslaget ske så att de belopp som påförs kommunerna i princip blir desamma som om nuvarande inkomstprövningsregler resp. pensionsålder skulle ha gällt. Genom en ändring av förevarande paragraf får regeringen bemyndigande att meddela föreskrifter för beräkningen av de kostnader som skall gå i avräkning. Föreskrifterna avses meddelade i en särskild kungörelse.

Hemställan

Jag hemställer att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att anta förslagen till

1. lag om ändring i lagen (1962: 381) om allmän försäkring,
2. lag om ändring i lagen (1962: 392) om hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg till folkpension.

Vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt bifaller Hans Kungl. Höghet Regenten.

Ur protokollet:

Dagmar Fischier

Innehåll

Propositionen	1
Propositionens huvudsakliga innehåll	1
Utdrag av statsrådsprotokollet den 23 augusti 1974	32
Inledning	32
Nuvarande ordning	34
Inkomstbeskattningen	34
Allmänt	34
Beräkningen av taxerad och beskattningsbar inkomst	34
Skatteberäkning	36
Socialförsäkrings- och arbetsgivaravgifter m. m.	37
Sjukförsäkringen	37
Sjukförsäkringens finansiering för anställda	38
Sjukförsäkringens finansiering för egenföretagare	39
Övriga avgifter	39
Bostadstillägg till barnfamiljer och låginkomsttagare utan barn, m. m.	41
Folkpensionärernas förmåner och beskattning	42
Förmåner	42
Beskattningsregler	43
Utredningens överväganden och förslag	44
Allmänna överväganden	44
Sjukförsäkringsavgiften	46
Beskattningsområdet	47
Statsskatteskalen och grundavdrag	47
Skatteavräkning för låginkomsttagare	49
Folkpensionärerna	52
Sammanlagda effekter på beskattningsområdet	52
Det socialpolitiska området	54
Finansiering	55
Kostnadsberäkning och allmänna synpunkter	55
Kostnaderna för att slopa sjukförsäkringsavgiften	56
Övriga reformkostnader	57
Remissyttrandena	58
Allmänt	58
Sjukförsäkringsavgiften	59
Beskattningsområdet	61
Fasta grundavdrag	61
Statsskatteskalen	61
Skatteavräkningen	62
Folkpensionärerna	63
Hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg till folkpension ...	64
Finansiering	65
Departementschefen	67
Allmänna synpunkter	67
Sjukförsäkringsavgiften	70
Beskattningsområdet	71
Folkpensionärerna	74
Finansieringen	75

Kommunalekonomiska frågor	76
Sammanställning av finansiella effekter	78
Villaschablonen	80
Hemställan	81
Bilaga	82